

ที่ระลึกในงานกุฐินพระราชทาน
ของ กระทรวงกลาโหม ณ วัดอนงคาราม
ประจำปี ๒๕๑๓

354.598066
71539

688 ✓

14/16

កំរឹត្យ

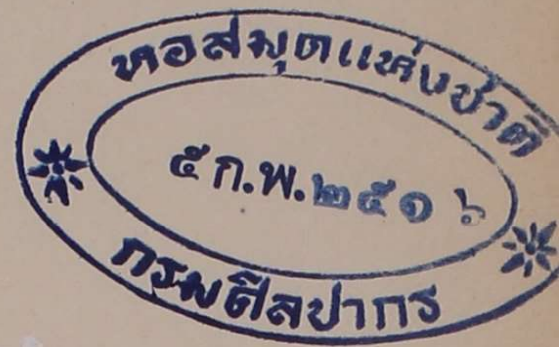
វិស័យកសិកម្មនិងសត្វកម្ម
និង

កសិកម្មនិងសត្វកម្ម

ល វិទ្យាសាស្ត្រកសិកម្ម

ប្រចាំឆ្នាំ ២៥១៣

อภินันทนาการ
จาก
พลโท อร่าม เมนะคงคา

ที่ ร ะ ๕ ๓

ในงานกฐินพระราชทาน

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก

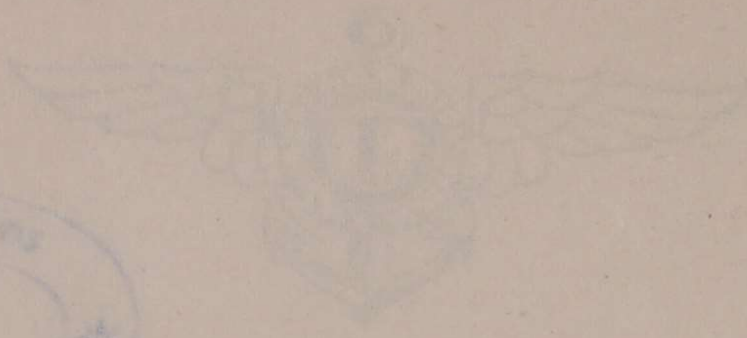
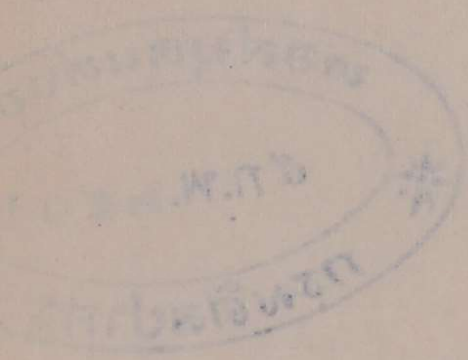
บ อ ง

จันทบุรี

กระทรวงกลาโหม

ณ วัดอนงคาราม

ประจำปี ๒๕๑๓

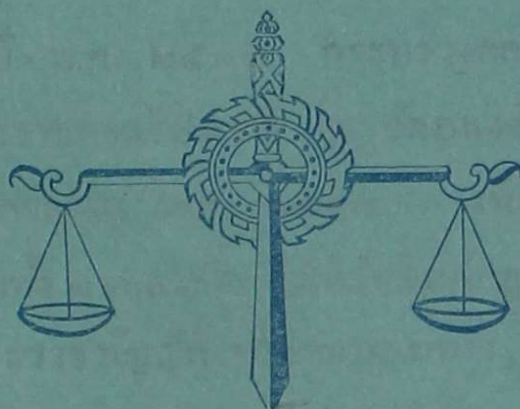
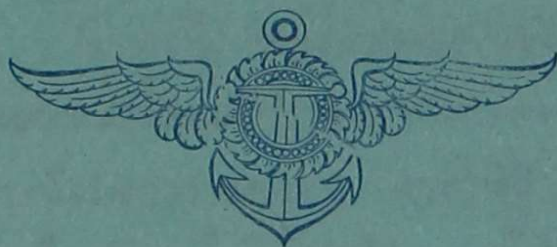
เลขที่ ๑๗.

354.593066

เลขหมู่ ๓๕๓๙

เลขทะเบียน น. ๖๓๖๒๔

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

คำนำ

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ กระทรวงกลาโหมได้นำผ้าพระกฐินพระราชทานไปถวาย ณ วัดมหารณพาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๒ ในการนี้ กระทรวงกลาโหมได้พิจารณาเห็นว่าเพื่อให้ผู้มีสิทธิแต่งเครื่องแบบทหารและข้าราชการกลาโหมพลเรือนได้แต่งกายให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมของราชการ และให้ผู้ไม่มีสิทธิแต่งเครื่องแบบได้ทราบว่า ผู้แต่งเครื่องแบบนี้มีข้อยกเว้นใด ทั้งให้ทราบว่าถ้าหากไปแต่งเครื่องแบบทหารหรือคล้ายเครื่องแบบทหารเข้า จะต้องมีความผิดตามกฎหมาย กระทรวงกลาโหมจึงได้พิมพ์กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๐๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พ.ศ. ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก และกฎสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๖๑ (พ.ศ. ๒๕๑๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘ ตามงบประมาณที่มีอยู่ แจกเป็นที่ระลึกในงานกฐินพระราชทานครั้งนั้น

สำหรับในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ กระทรวงกลาโหมได้รับพระราชทานให้นำผ้าพระกฐินพระราชทานไปถวาย ณ วัดอนงคาราม จังหวัดธนบุรี ในวันศุกร์ที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๓ เพื่อให้มีกฎกระทรวงว่าด้วยเครื่องแบบทหารครบทั้ง ๓ เหล่าทัพ จึงได้จัดพิมพ์กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๔๙๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พ.ศ. ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารเรือ และกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พ.ศ. ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารอากาศ แจกเป็นที่ระลึกในงานกฐินพระราชทานครั้งนั้น ทั้งนี้ โดยมีความมุ่งหมายเช่นเดียวกับปีที่แล้ว

กระทรวงกลาโหมขอน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายพระราชกุศล
เนื่องในการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ณ วัดอนงคาราม แต่พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และกุศลเจตนาของท่านผู้ใจบุญ
ทั้งหลายที่ร่วมอนุโมทนา หรือมีส่วนร่วมในงานนี้ จงเป็นพลังปัจจัยบรรดาล
ให้ท่านประสบแต่ความสิริพิพัฒน์มงคล สมบูรณ์พูนผล ทุกประการ เทอญ.

กระทรวงกลาโหม

๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๓

ประวัติย่อวัดอนงคาราม

๑. ตำบลที่ตั้งวัด พื้นที่เดิมซึ่งวัดอนงคารามตั้งอยู่เป็นที่สวนกาแพอันเป็นที่ดินของท่านผู้หุญน้อย ในสมเด็จพระยาบรมมหาพิชัยญาติ (ทัต บุนนาค) ซึ่งเรียกกันว่าสมเด็จพระยาองค์น้อย ปัจจุบัน คือ ตำบลสมเด็จพระยา อำเภอคลองสาน จังหวัดธนบุรี เลขที่ ๑๔๕๕

๒. ผู้สร้างวัด ท่านผู้หุญน้อยในสมเด็จพระยาบรมมหาพิชัยญาติ เป็นผู้สร้างวัดในที่ดินของท่าน และได้ถวายเป็นพระอารามหลวงในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังปรากฏในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๓ ฉบับของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค) กล่าวถึงเรื่องการปฏิสังขรณ์และสร้างพระอาราม มีข้อความตอนหนึ่งว่า “คุณหุญน้อยสร้างวัดใหม่ วัดอนงค์นิกายาราม” (เมื่อสร้างวัดเป็นคุณหุญน้อยในสมเด็จพระยาบรมมหาพิชัยญาติ) เมื่อครั้งยังเป็นพระยาศรีพิพัฒน์รัตนราชโกษา วัดอนงคารามนี้ เป็นวัดที่สร้างขึ้นในรัชกาลที่ ๓ ปรากฏตามตำนานพระอารามหลวงซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาวิชิตรวงศวิกรม (ม.ร.ว. คดี สุทัศน์ ณ อยุธยา) เสนาบดีกระทรวงธรรมการในสมัยนั้นเรียบเรียงทูลเกล้าฯ ถวายได้รับพระราชทานสำเนาไว้ที่หอสมุดแห่งชาติ ความว่า “วัดอนงคารามเดิมชื่อวัดน้อยท่าแกม สร้างในสมัยรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามใหม่ว่า วัดอนงคาราม”

อนึ่ง ท่านผู้หุญน้อย สกุลเดิมของท่านเป็นราชินิกุลชั้น ๓ ฝ่ายข้างมารดาในสายสกุลชูโต ดังปรากฏในหนังสือลำดับราชินิกุล บางช้าง ฉบับเรียบเรียงใหม่ครั้งที่ ๒ ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ว่า “ท่านผู้หุญน้อยท่านเป็นธิดาคณหุญม่วง

ราชินิกุลชั้น ๒ กับพระยาสมบัติบาล (เสือ) มีพี่น้องร่วมครรรภ์สัมพันธ์
๗ ท่านด้วยกัน ดังนี้

๑. ท่านผู้หญิงน้อย ภรรยาสมเด็จพระยาบรมมหาพิชัยญาติ

๖ ล ๖”

๓. นามวัดและบันแห่งวัด วัดอนงคารามแจ้งตามประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๒ หน้า ๒๘๔ พ.ศ. ๒๔๕๘ ว่า เป็นพระอาราม
หลวงชั้นโท ชนิดวรวิหาร ตามพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาล
ที่ ๓ ฉบับของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค) รัชกาลที่ ๓ มีชื่อว่า
“วัดอนงค์นิกายาราม” แต่ตามพระราชพงศาวดาร ๖ รัชกาลที่ ๔ เรื่อง
ทรงตั้งและแปลงวัดต่าง ๆ “วัดใหม่ ทรงแปลงว่าวัดอนงคาราม” (คำว่า
วัดใหม่เข้าใจว่าเพราะสร้างขึ้นภายหลังจากสถาปนาวัดพิชัยญาติการาม) แต่
ตามตำนานพระอารามหลวงซึ่งเจ้าพระยาวิชิตรวงศวุฒิไกรเรียบเรียงในรัชกาล
ที่ ๕ ปรากฏชื่อว่า “วัดน้อยข้าแถม” ตามที่ชื่อวัดเป็นดังนี้ตามทางสันนิษฐาน
คำว่า “น้อย” คงจะเป็นนามของท่านผู้สร้างวัด คือ ท่านผู้หญิงน้อย ส่วน
คำว่า “ข้าแถม” คงจะเป็นนามเดิมของท่านเจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษา
ธิบดี (ข้า บุนนาค) ซึ่งมีส่วนในการสร้างหรือปฏิสังขรณ์พระอารามนี้จึงมี
นามต่อท้ายว่า “ข้าแถม” เพราะท่านผู้นี้เป็นผู้เชี่ยวชาญในการก่อสร้างหรือ
ปฏิสังขรณ์โบราณสถาน ปุชนียสถาน เช่น พระปฐมเจดีย์ พระสมุทรเจดีย์
เป็นต้น นอกจากนั้นท่านผู้หญิงน้อย ยังมีศักดิ์เป็นอาสะใภ้ของท่านเจ้าพระยา
ทิพากรวงศ์ เพราะเจ้าพระยาทิพากรวงศ์เป็นบุตรของสมเด็จพระยา
บรมมหาประยูรวงศ์วรุตพงษ์ (สมเด็จพระยาองค์ใหญ่) โดยทางสันนิษฐาน
ดังกล่าวจึงมีชื่อว่า “วัดน้อยข้าแถม” ดังนั้นวัดอนงคารามนับว่าเป็นวัดตระกูล
บุนนาค ๒ สาย คือ สายบุนนาคบ้านบน (สมเด็จพระยาองค์ใหญ่)
สายบุนนาคบ้านล่าง (สมเด็จพระยาองค์น้อย) และโดยเหตุที่ท่านผู้หญิง
น้อยฝ่ายข้างมารดาอยู่ในสกุลชุตโต จึงเกี่ยวกับสกุลชุตโตด้วย

๔. เขตวัด เขตเดิมของวัดทิศเหนือจตุศารณะ ทิศใต้จตุคลอง
 ฐาน ทิศตะวันออกจตุศารณะ ทิศตะวันตกจตุคลองสมเด็จพระ รวมเนื้อที่วัด
 ปัจจุบันแปลงที่ ๑ โฉนดที่ ๑๗๘๕ มี ๗ ไร่ ๓ งาน ๕๔ ตารางวา เดิมเนื้อ
 ที่แปลงนี้มีมากกว่านี้ แต่ได้ถูกตัดทำถนน สมเด็จพระเจ้าพระยาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔
 จึงเหลืออยู่เท่านี้ ต่อมาที่ดินของวัดได้เพิ่มขึ้นอีก ๑ แปลง ซึ่งเรียกว่า
 “คณะเกาะ” มีเนื้อที่ ๔ ไร่ ๑ งาน ๗ ตารางวา โฉนดที่ ๑๘๑๒ ทิศเหนือ
 จตุคลองฐาน ทิศใต้และทิศตะวันออกจตุคลองเข้าไปในบางไส้ไก่ ทิศตะวันตก
 จตุลำกระโดง (ระหว่างที่ดินของวัดอนงค์ารามกับที่ดินของวัดพิชยญาติ)

๕. ลำดับเจ้าอาวาส

๕.๑ พระปรากรมมณี (แบน)

๕.๒ พระวิสุทธิสารเกส (เมือง)

๕.๓ พระวิสุทธิสารเถระ (ปาน)

๕.๔ พระธรรมธราจารย์ (พุก)

ทั้ง ๔ รูปนี้เป็นเจ้าอาวาสที่ไม่สามารถสืบได้

๕.๕ พระธรรมธราจารย์ (กุ่ม)

เป็นเจ้าอาวาสระหว่าง พ.ศ. ๒๔๓๕ - ๒๔๔๘ (ประมาณ ๑๔ ปี)

๕.๖ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุทธสมมหาเถระ) เป็นเจ้าอาวาส
 ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๙ - ๒๔๘๙ (ประมาณ ๔๐ ปี)

๕.๗ พระมหาโพธิวงศาจารย์ เป็นเจ้าอาวาสระหว่าง
 พ.ศ. ๒๔๘๙ - ๒๕๑๑ (ประมาณ ๑๓ ปี)

๕.๘ พระเทพสุธี (เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน) เป็นเจ้าอาวาส
 ตั้งแต่วันที่ พ.ศ. ๒๕๑๑

ที่มา

๑. ประวัติ การศาสนศึกษา - การศึกษาหนังสือไทยของวัดคอนงการาม ประวัติวัดคอนงการามและตรุณานุศาสน์ พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพะพุฒาจารย์ พุทธสมมหาเถระ ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๐

๒. จากคำบอกเล่าของพระเทพสุธี เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน

สารบัญ

๑. พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗	ซึ่ง	หน้า
แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร		
แก้ไขเพิ่มเติม		
พุทธศักราช ๒๔๗๘		
และพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร		
(ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๕		๑

๒. กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๔๙๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติ		
เครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗		
ว่าด้วยเครื่องแบบ		
ทหารเรือ ฉบับที่ ๑๑	ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมตามราชกิจจานุเบกษา	
เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๖	ใบแก้ไขผิด ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๙	
กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๐๙) และกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๑๒)		๕

ส่วนที่ ๑ ชนิดของเครื่องแบบ

(๑)	หมวด ๑	ข้อ ๒	เครื่องแบบพลทหาร	นักเรียนจำ	
			และนายทหารประทวนชั้นจำ	มี ๕ ชนิด	๕
(๒)	หมวด ๒	ข้อ ๓	เครื่องแบบนายทหารประทวนชั้นพันจำ	มี ๗ ชนิด	๖
(๓)	หมวด ๓	ข้อ ๔	เครื่องแบบนักเรียนนายเรือ	มี ๖ ชนิด	๘
(๔)	หมวด ๔	ข้อ ๕	เครื่องแบบนายทหารสัญญาบัตร	มี ๑๒ ชนิด	๙

ส่วนที่ ๒ ส่วนของเครื่องแบบ

(๑)	หมวด ๑	ข้อ ๖	หมวกมี ๕ แบบ	๑๒
(๒)	หมวด ๒	ข้อ ๗	เสื้อมี ๘ แบบ	๑๔
(๓)	หมวด ๓	ข้อ ๘	กางเกงมี ๕ แบบ	๑๖
(๔)	หมวด ๔	ข้อ ๙	เข็มขัด	๑๗
(๕)	หมวด ๕	ข้อ ๑๐	कुมโลหะสีทอง	๑๗

(ข)

- (๖) หมวด ๖ ข้อ ๑๑, ๑๒ และ ๑๓ รองเท้า ถุงเท้า และสนับแข้ง ๑๗

- (๗) หมวด ๗ ข้อ ๑๔, ๑๕ และ ๑๖ กระบี่ และส่วนประกอบ ๑๘

ส่วนที่ ๓ อินทธรณและเครื่องหมายยศ

- (๑) หมวด ๑ ข้อ ๑๗ อินทธรณ ๑๙

- (๒) หมวด ๒ ข้อ ๑๘ และ ๑๙ เครื่องหมายยศ ๑๙

ส่วนที่ ๔ เครื่องหมายพรรค เครื่องหมายเหล่า และเครื่องหมายพิเศษ

- (๑) หมวด ๑ ข้อ ๒๐ และ ๒๑ เครื่องหมายพรรค และเครื่องหมายเหล่า ๒๓

- (๒) หมวด ๒ เครื่องหมายพิเศษ ข้อ ๒๒ ถึงข้อ ๓๔ ๒๖

ส่วนที่ ๕ เครื่องแบบทหารหญิง

หมวด ๑ ชนิดของเครื่องแบบ

- (๑) ข้อ ๓๕ เครื่องแบบพลทหารและนายทหารประทวน ชั้นจ่ามี ๕ ชนิด ๓๑

- (๒) ข้อ ๓๖ เครื่องแบบนายทหารประทวนชั้นพันจ่ามี ๗ ชนิด ๓๒

- (๓) ข้อ ๓๗ เครื่องแบบนายทหารสัญญาบัตรมี ๙ ชนิด ๓๔

หมวด ๒ ส่วนของเครื่องแบบ

- (๑) ข้อ ๓๘ หมวกมี ๒ แบบ ๓๖

- (๒) ข้อ ๓๙ เสื้อมี ๖ แบบ ๓๗

- (๓) ข้อ ๔๐ กระโปรงมี ๔ แบบ ๓๘

- (๔) ข้อ ๔๑, ๔๒ และ ๔๓ เข็มขัด รองเท้า และถุงเท้า ๓๘

หมวด ๓ อินทธรณ และเครื่องหมายยศ

- (๑) ข้อ ๔๔ และ ๔๕ อินทธรณและเครื่องหมายยศ ๓๙

หมวด ๔ เครื่องหมายพรรค เครื่องหมายเหล่า และเครื่องหมายพิเศษ

- (๑) ข้อ ๔๖ เครื่องหมายพรรค เครื่องหมายเหล่า
และเครื่องหมายพิเศษ

๔๑

ส่วนที่ ๖ เครื่องแบบพิเศษ

- (๑) ข้อ ๔๗ เครื่องแบบทหารพรรคนาวิกโยธิน ๔๒
(๒) ข้อ ๔๘ ทหารที่ทำหน้าที่สารวัตร ๔๓
(๓) ข้อ ๔๙ ทหารเหล่าดุริยางค์ ๔๕
(๔) ข้อ ๕๐ ทหารที่ทำหน้าที่ดับเพลิง ๔๖
(๕) ข้อ ๕๑ ทหารที่มีหน้าที่ใช้เครื่องยนต์หรือหน้าที่การช่าง ๔๖
(๖) ข้อ ๕๒ นายแพทย์และพยาบาล ๔๖
(๗) ข้อ ๕๓ ทหารที่มีหน้าที่ขี่ม้า ๔๖
(๘) ข้อ ๕๔ เสื้อกันฝนสำหรับสวมทับเครื่องแบบ ๔๗
(๙) ข้อ ๕๕ เสื้อคอพับรัดเอวสีขาว ๔๗
(๑๐) ข้อ ๕๖ ทหารผู้ใดได้รับเสื้อครุยหรือเสื้อปริญญา ๔๗
(๑๑) ข้อ ๕๗ เสื้อกันหนาว ๔๗
(๑๒) ข้อ ๕๘ เครื่องแบบสำหรับใช้ในประเทศหนาว ๔๙

ส่วนที่ ๗ สิทธิและโอกาสในการแต่งเครื่องแบบ

- (๑) ข้อ ๕๙ ถึงข้อ ๖๕ ๕๕

ส่วนที่ ๘ เครื่องแบบเฉพาะกาล

- (๑) ข้อ ๖๖ ถึงข้อ ๖๘ ๕๗

ส่วนที่ ๙ เบ็ดเตล็ด

- (๑) ข้อ ๖๙ ถึงข้อ ๗๒ ๕๗

๓. กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
เครื่องแบบทหารพุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหาร
อากาศ ฉบับที่ ๑๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมตามกฎกระทรวง(พ.ศ.๒๕๑๒) ๖๑

ภาค ๑ เครื่องแบบทหารชาย

	<u>หมวด ๑ ชนิดของเครื่องแบบ</u>	หน้า
(๑)	ข้อ ๓ เครื่องแบบพลทหาร มี ๕ ชนิด	๖๒
(๒)	ข้อ ๔ เครื่องแบบนักเรียนตุรียังค์ นักเรียนจำอากาศ และนายทหารประทวนชั้นจำอากาศ มี ๔ ชนิด	๖๓
(๓)	ข้อ ๕ เครื่องแบบนายทหารประทวน ชั้นพันจำอากาศ มี ๑๐ ชนิด	๖๔
(๔)	ข้อ ๖ เครื่องแบบนักเรียนนายเรืออากาศ มี ๑๒ ชนิด	๖๖
(๕)	ข้อ ๗ เครื่องแบบนายทหารสัญญาบัตร มี ๑๒ ชนิด	๖๘

	<u>หมวด ๒ ส่วนของเครื่องแบบ</u>	
(๑)	ข้อ ๘ หมวก มี ๔ แบบ	๗๐
(๒)	ข้อ ๙ เสื้อ มี ๗ แบบ	๗๒
(๓)	ข้อ ๑๐ ผ้าพันคอสีฟ้าอ่อน	๗๕
(๔)	ข้อ ๑๑ กางเกง มี ๔ แบบ	๗๕
(๕)	ข้อ ๑๒, ๑๓ และ ๑๔ เข็มขัด รองเท้า ถุงเท้า	๗๖
(๖)	ข้อ ๑๕ กระเป๋ มี ๒ แบบ	๗๗

	<u>หมวด ๓ อินทราฐ และเครื่องหมายยศ</u>	
(๑)	ข้อ ๑๖ อินทราฐ มี ๒ แบบ	๗๘
(๒)	ข้อ ๑๗ เครื่องหมายยศ	๗๙
(๓)	ข้อ ๑๘ เฉพาะนายทหารประทวนชั้นพันจำอากาศ และนายทหารสัญญาบัตร เมื่อแต่งเครื่องแบบปกติทาคอพับที่ใช้อินทราฐอ่อน เครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม ให้ใช้เครื่องหมายยศ	๘๑

(จ)

หน้า

หมวด ๔ เครื่องหมายสังกัด

- (๑) ข้อ ๑๙ ถึงข้อ ๒๔ ๘๓

หมวด ๕ เครื่องหมายพิเศษ

- (๑) ข้อ ๒๕ นายทหารซึ่งดำรงตำแหน่งเสนานิการ
ฝ่ายเสนานิการ หรือตำแหน่งที่กำหนดว่าเป็น
ตำแหน่งฝ่ายเสนานิการ ๘๖
- (๒) ข้อ ๒๖ นายทหารคนสนิท ๘๖
- (๓) ข้อ ๒๗ เครื่องหมายความสามารถในการทำงานในอากาศ ๘๗
- (๔) ข้อ ๒๘ เครื่องหมายนักเรียนดุริยางค์ และนักเรียน
จำอากาศ ๘๘
- (๕) ข้อ ๒๙ เครื่องหมายนักเรียนนายเรืออากาศ ๘๙
- (๖) ข้อ ๓๐ เครื่องหมายเชิดชูเกียรตินักเรียนนายเรืออากาศ ๙๑
- (๗) ข้อ ๓๑ พลทหารซึ่งทำหน้าที่ครูทหารใหม่ ๙๒
- (๘) ข้อ ๓๒ ทหารซึ่งสำเร็จการศึกษาหลักสูตรการรบ
แบบจู่โจม ๙๒

ภาค ๒ เครื่องแบบทหารหญิง

หมวด ๑ ชนิดของเครื่องแบบ

- (๑) ข้อ ๓๓ เครื่องแบบทหารหญิง มี ๙ ชนิด ๙๓

หมวด ๒ ส่วนของเครื่องแบบ

- (๑) ข้อ ๓๔ หมวก มี ๒ แบบ ๙๕
- (๒) ข้อ ๓๕ เสื้อ มี ๔ แบบ ๙๕
- (๓) ข้อ ๓๖ กระโปรงและกางเกง ๙๖
- (๔) ข้อ ๓๗, ๓๘, และ ๓๙ เข็มขัด รองเท้า และกระเป๋าคือ ๙๗

(จ)

หมวด ๓ อินทรธนู และเครื่องหมายยศ

หน้า

- (๑) ข้อ ๔๐ ถึงข้อ ๔๒

๕๘

หมวด ๔ เครื่องหมายสังกัดและเครื่องหมายพิเศษ

- (๑) ข้อ ๔๓

๕๙

ภาค ๓ เครื่องแบบพิเศษ

- (๑) ข้อ ๔๔ ทหารชายเหล่าตรียางค์
(๒) ข้อ ๔๕ ทหารหญิงเหล่าตรียางค์
(๓) ข้อ ๔๖ ทหารซึ่งทำหน้าที่สารวัตรทหาร
(๔) ข้อ ๔๗ เครื่องแบบกันหนาวสำหรับนักเรียนนายเรือ

๑๐๐

๑๐๑

๑๐๑

อากาศ

๑๐๔

- (๕) ข้อ ๔๘ เครื่องแบบกันหนาวสำหรับทหารหญิง

๑๐๔

ภาค ๔ เบ็ดเตล็ด

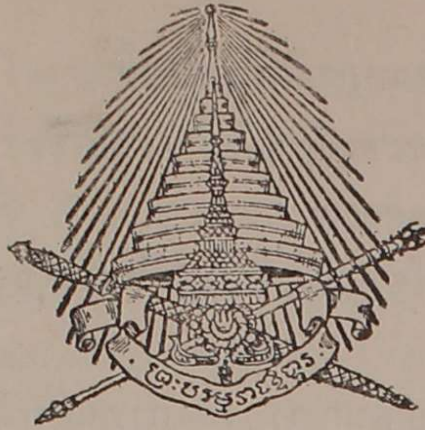
- (๑) ข้อ ๕๑ ถึงข้อ ๖๖

๑๐๕

พระราชบัญญัติ

เครื่องแบบทหาร

พุทธศักราช ๒๔๗๗

***พระราชบัญญัติ**
เครื่องแบบทหาร
พุทธศักราช ๒๔๓๓

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๓๓)

อนุวาทน์จากุรณก

อาทิตยทิพอาภา

เจ้าพระยายมราช

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๓๔

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมาย
ว่าด้วยเครื่องแบบทหารเสียใหม่

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ

และยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชกำหนดเครื่องแบบทหารบก พุทธศักราช ๒๔๗๕ กับพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแบบทหารบก พุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉบับที่ ๑ และฉบับที่ ๒ พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหารเรือ พุทธศักราช ๒๔๗๖ พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหารเรือ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหารเรือ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๗

มาตรา ๔ เครื่องแบบทหารหมายถึงเครื่องแบบแต่งกายทั้งหลายที่ได้กำหนดให้ทหารแต่ง

เครื่องแบบทหาร ย่อมประกอบด้วย หมวก เสื้อ กางเกง รองเท้า เครื่องหมายยศ เหล่า จำพวก สังกัด และอื่น ๆ กับเครื่องประกอบต่าง ๆ

* มาตรา ๕ ลักษณะ ชนิด และประเภทเครื่องแบบทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ กับการแต่งเครื่องแบบทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศว่าจะสมควรอย่างไร เมื่อไร และโดยเงื่อนไขอย่างใดนั้น ให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง

* มาตรา ๖ ผู้ใดแต่งเครื่องแบบทหารตามพระราชบัญญัตินี้ หรือแต่งเครื่องแบบทหารที่ทหารยังคงใช้ราชการอยู่โดยไม่มีสิทธิจะแต่งได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงห้าปี และถ้าการกระทำเช่นว่ามานี้ได้กระทำภายในเขตซึ่งประกาศใช้กฎอัยการศึก

* มาตรา ๕ นี้ แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๘ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๒๑๒๙, ๒๙ มีนาคม ๒๔๗๘)

* มาตรา ๖ นี้ แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๕ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๙ ตอนที่ ๕๗ หน้า ๑๖๐๑, ๒๕ สิงหาคม ๒๔๘๕)

ก็ดี ในเวลาสงครามก็ดี ในเวลาบ้านเมืองมีเหตุฉุกเฉินก็ดี หรือเพื่อกระทำ
ผิดทางอาญาก็ดี ผู้^๕นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี

* มาตรา ๖ ทวิ ผู้ใดแต่งกายโดยใช้เครื่องแต่งกายคล้ายเครื่อง
แบบทหารตามพระราชบัญญัติ^๕ หรือคล้ายเครื่องแบบทหารยังคงใช้ราชการ
อยู่ อันอาจนำความดูหมิ่นเกลียดชัง หรือความเสื่อมเสียมาสู่ราชการทหารก็ดี
อันอาจทำให้บุคคลอื่นหลงเชื่อว่าเป็นทหารก็ดี ผู้^๕นั้นมีความผิดต้องระวางโทษ
ปรับไม่เกิน สองร้อยบาท และถ้าการกระทำเช่นว่า^๕นี้ ได้กระทำภายในเขต
ซึ่งได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกก็ดี ในเวลาสงครามก็ดี ในเวลาบ้านเมืองมี
เหตุฉุกเฉินก็ดี หรือเพื่อกระทำความผิดทางอาญาก็ดี ผู้^๕นั้นมีความผิดต้อง
ระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีหน้าที่รักษาการ
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ^๕ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง เพื่อ
ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ^๕

กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(ตามมติคณะรัฐมนตรี)

พระยานิเทศาจารย์ ไพศาลย์
รัฐมนตรี

สำเนาถูกต้อง

พล.ท.

จก. สม.

* มาตรา ๖ ทวิ ^๕นี้เพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร (ฉบับที่ ๓) พุทธ
ศักราช ๒๔๘๕ (ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๕๗ หน้า ๑๖๐๑, ๒๕ สิงหาคม ๒๔๘๕)

กฏกระทรวง (พ.ศ. ๒๔๙๙)

ออกตามความในพระราชบัญญัติ

เครื่องแบบทหาร

พุทธศักราช ๒๔๙๙

ว่าด้วยเครื่องแบบทหารเรือ ฉบับที่ ๑๑

*
กฎกระทรวง

(พ.ศ. ๒๔๙๘)

ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร

พุทธศักราช ๒๔๗๗

ว่าด้วยเครื่องแบบทหารเรือ ฉบับที่ ๑๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้ยกเลิกกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๔๙๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารเรือ ฉบับที่ ๑๐

ส่วนที่ ๑

ชนิดของเครื่องแบบ

หมวด ๑

เครื่องแบบพลทหาร นักเรียนจำ และนายทหารประทวนชั้นจำ

ข้อ ๒. เครื่องแบบพลทหาร นักเรียนจำ และนายทหารประทวน

*ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๘๒ ตอนที่ ๘๙ ฉบับพิเศษ หน้า ๑, ๑๘ พุทธศักราช ๒๔๙๘

ชั้นจำ มี ๕ ชนิด คือ

- (๑) เครื่องแบบปกติขาว
- (๒) เครื่องแบบปกติกากี
- (๓) เครื่องแบบฝึก
- (๔) เครื่องแบบสนาม
- (๕) เครื่องแบบเต็มยศ

(๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย

- (ก) หมวกกลาสีสีขาว
- (ข) เสื้อกลาสีสีขาว
- (ค) กางเกงกลาสีสีขาว
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหรือหุ้มข้อหนังสีดำ

(๒) เครื่องแบบปกติกากี ประกอบด้วย

- (ก) หมวกกลาสีสีกากี
- (ข) เสื้อกลาสีสีกากี
- (ค) กางเกงกลาสีสีกากี
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหรือหุ้มข้อหนังสีดำ

(๓) เครื่องแบบฝึก เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกากี เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีกากี และรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ จะใช้สนับแข้งสีกากีด้วยก็ได้

(๔) เครื่องแบบสนาม เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้สนับแข้งสีกากี และเครื่องสนาม ประกอบด้วย

(๕) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

หมวด ๒

เครื่องแบบนายทหารประทวนชั้นพันจ่า

ข้อ ๓. เครื่องแบบนายทหารประทวนชั้นพันจ่ามี ๗ ชนิด คือ

- (๑) เครื่องแบบปกติขาว

- (๒) เครื่องแบบปกติกาเกี๋ยคอบะ
- (๓) เครื่องแบบปกติขาวคอปับ
- (๔) เครื่องแบบปกติกาเกี๋ยคอปับ
- (๕) เครื่องแบบฝึก
- (๖) เครื่องแบบสนาม
- (๗) เครื่องแบบเต็มยศ
- (๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีขา
 - (ข) เสื้อชั้นนอกคอปับสีขา
 - (ค) กางเกงขายาวสีขา
 - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขา
- (๒) เครื่องแบบปกติกาเกี๋ยคอบะ ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีกาเกี๋ย
 - (ข) เสื้อชั้นนอกคอบะสีกาเกี๋ย
 - (ค) กางเกงขายาวสีกาเกี๋ย
 - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีน้ำตาล
- (๓) เครื่องแบบปกติขาวคอปับ ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีขา
 - (ข) เสื้อคอปับสีขา
 - (ค) กางเกงขายาวสีขา
 - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขา
 - (จ) เข็มขัดหนังสีดำ
- (๔) เครื่องแบบปกติกาเกี๋ยคอปับ ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีกาเกี๋ย
 - (ข) เสื้อคอปับสีกาเกี๋ย

- (ค) กางเกงขายาวสีกากี
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีน้ำตาล
- (จ) เข็มขัดหนังสีดำ

(๕) เครื่องแบบฝึก เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกากีคอพับ เว้นแต่ให้ใช้หมวกเก๋ปทรวงอ่อนหรือหมวกเหล็กสีกากี และรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ จะใช้ส้นแข็งสีกากีด้วยก็ได้

(๖) เครื่องแบบสนาม เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้ส้นแข็งสีกากี และเครื่องสนาม ประกอบด้วย

(๗) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

หมวด ๓

เครื่องแบบนักเรียนนายเรือ

ข้อ ๔. เครื่องแบบนักเรียนนายเรือ มี ๖ ชนิด คือ

- (๑) เครื่องแบบปกติขาว
- (๒) เครื่องแบบปกติขาวคอพับ
- (๓) เครื่องแบบปกติกากีคอพับ
- (๔) เครื่องแบบฝึก
- (๕) เครื่องแบบสนาม
- (๖) เครื่องแบบเต็มยศ

(๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีขาว
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว
- (ค) กางเกงขายาวสีขาว
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขาว
- (จ) กระเป๋านักเรียน

(๒) เครื่องแบบปกติขาวคอพับ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีขาว
- (ข) เสื้อคอพับสีขาว
- (ค) กางเกงขายาวสีขาว
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขาว
- (จ) เข็มขัดหนังสีดำ

(๓) เครื่องแบบปกติกากีคอพับ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีกากี
- (ข) เสื้อคอพับสีกากี
- (ค) กางเกงขายาวสีกากี
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีน้ำตาล
- (จ) เข็มขัดหนังสีดำ

(๔) เครื่องแบบฝึก เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกากีคอพับ

เว้นแต่ให้ใช้หมวกแก๊ปทรงอ่อนหรือหมวกเหล็กสีกากีและรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ จะใช้สนับแข้งสีกากีด้วยก็ได้

(๕) เครื่องแบบสนาม เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่

ให้ใช้สนับแข้งสีกากี และเครื่องสนามประกอบด้วย

(๖) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้น

แต่ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

หมวด ๔

เครื่องแบบนายทหารสัญญาบัตร

ข้อ ๕. เครื่องแบบนายทหารสัญญาบัตร มี ๑๒ ชนิด คือ

- (๑) เครื่องแบบปกติขาว
- (๒) เครื่องแบบปกติขาวคอแบะ

- (๓) เครื่องแบบปกติกากีคอแบะ
- (๔) เครื่องแบบปกติขาวคอพับ
- (๕) เครื่องแบบปกติกากีคอพับ
- (๖) เครื่องแบบฝึก
- (๗) เครื่องแบบสนาม
- (๘) เครื่องแบบครึ่งยศ
- (๙) เครื่องแบบเต็มยศ
- (๑๐) เครื่องแบบสโมสรเต็มยศ
- (๑๑) เครื่องแบบสโมสรปกติ
- (๑๒) เครื่องแบบสโมสรลาลอง
- (๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีขาว
 - (ข) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว
 - (ค) กางเกงขายาวสีขาว
 - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขาว
- (๒) เครื่องแบบปกติขาวคอแบะ ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีขาว
 - (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีขาว
 - (ค) กางเกงขายาวสีขาว
 - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขาว
- (๓) เครื่องแบบปกติกากีคอแบะ ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีกากี
 - (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีกากี
 - (ค) กางเกงขายาวสีกากี
 - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีน้ำตาล

(๔) เครื่องแบบปกติขาวคอพับ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีขาว
- (ข) เสื้อคอพับสีขาว
- (ค) กางเกงขายาวสีขาว
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขาว
- (จ) เข็มขัดหนังสีดำ

(๕) เครื่องแบบปกติกากีคอพับ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีกากี
- (ข) เสื้อคอพับสีกากี
- (ค) กางเกงขายาวสีกากี
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีน้ำตาล
- (จ) เข็มขัดหนังสีดำ

(๖) เครื่องแบบฝึก เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกากีคอพับ เว้นแต่ให้ใช้หมวกเก๋ปทรวงอ่อนหรือหมวกเหล็กสีกากี และรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ จะใช้สนับแข้งสีกากีด้วยก็ได้

(๗) เครื่องแบบสนาม เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้สนับแข้งสีกากี และเครื่องสนาม ประกอบด้วย

(๘) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๙) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศ เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบไหมทอง

(๑๐) เครื่องแบบสโมสรเต็มยศ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีขาว
 - (ข) เสื้อชั้นนอกเปิดอกสีขาว แบบเมสส์แจ็กเกต และให้ใช้เสื้อกั๊กสีขาว เสื้ออกแข็งหรืออกจีบสีขาว และผ้าผูกคอสีดำเงื่อนหุกระต่าย
- ประกอบด้วย

(ค) กางเกงแถบไหมทอง

(ง) ร่องเท้าสโมสร

(๑๑) เครื่องแบบสโมสรปกติ เช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสร
เต็มยศ เว้นแต่ให้ใช้เสื้อคอพับสีขาวแขนยาว ผ้าผูกคอสีดำเงื่อนหูกระต่าย
และแพรแถบรัดเอวสีดำประกอบด้วย

(๑๒) เครื่องแบบสโมสรลำลอง เช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสร
ปกติเว้นแต่ให้ใช้กางเกงขาขาวสีขา และไม่ใช่แพรแถบรัดเอว

ส่วนที่ ๒

ส่วนของเครื่องแบบ

หมวด ๑

หมวก

ข้อ ๖. หมวกมี ๕ แบบ คือ

(๑) หมวกกลาสีสีขาว ทำด้วยผ้า ทรงตึง เชิงด้านหน้าสูง ๓.๘
เซนติเมตร เชิงด้านข้างและด้านหลัง กว้าง ๓.๒ เซนติเมตร และมีเครื่อง
ประกอบ คือ

(ก) สายรัดคาง ทำด้วยผ้าสีขาว กว้าง ๑.๕ เซนติเมตร

(ข) แถบหน้าหมวก ทำด้วยผ้าสีดำ กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
มีข้อเรื่อหรือหน่วยสีทอง และมีตราพระมหามงกุฎมีรัศมีกับสมอสีทอง กำกับ
ข้างหน้าและข้างหลังข้อเรื่อหรือหน่วย ปลายแถบทั้งสองข้างตัดเป็นรูปหางนก
แซงแซว มีรูปสมอทองนอนตามยาว

(๒) หมวกกลาสีสีทากี ทำด้วยผ้า ลักษณะและเครื่องประกอบ
เช่นเดียวกับหมวกกลาสีสีขาว

(๓) หมวกทรงหม้อตาล ทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำ มีเครื่องประกอบ คือ

(ก) กระบัง ทำด้วยหนังหรือวัตถุเทียมหนังสีดำ เว้นแต่สำหรับ นายทหารสัญญาบัตรชั้นนาวาโทและนาวาเอก ทำด้วยหนังหรือสักหลาดสีดำ ที่ขอบโค้งปักด้วยดันทองเป็นรูปใบชัยพฤกษ์ ๑ แถว สำหรับ นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพล และจอมพลเรือ ทำด้วยหนังหรือสักหลาดสีดำ ที่ขอบโค้งปักด้วยดันทองเป็นรูปใบชัยพฤกษ์ ๒ แถว พันทะเก้งด้านล่าง สีเขียวหรือดำ

(ข) ปลอกหมวกทำด้วยผ้าสีขาวหรือสีงาช้าง

(ค) สายรัดคาง กว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ทำด้วยหนังหรือวัตถุเทียมหนังสีดำ เว้นแต่เมื่อแต่งเครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศ เครื่องแบบสโมสร หรือเครื่องแบบสำหรับใช้ในประเศหนาว ทำด้วยแถบไหมทอง

(ง) คู่มือโลหะสีทองขนาดเล็กตรึงปลายสายรัดคางติดที่ข้างหมวกข้างละ ๑ คู่มือ

(จ) ตราหน้าหมวก รูป “พระมหามงกุฏ สมอและใบชัยพฤกษ์” ลักษณะต่างกัน คือ

นายทหารประทวนชั้นพันจ่า ทำด้วยโลหะสีทองและมีชัยพฤกษ์ ๒ ข้าง ข้างละ ๔ ใบ กว้าง ๖.๗ เซนติเมตร สูง ๗.๓ เซนติเมตร

*นักเรียนนายเรือ พระมหามงกุฏปักด้วยดันทอง สมอปักด้วยดันทอง ใบชัยพฤกษ์ปักด้วยดันทอง ๒ ข้าง ข้างละ ๒ ใบ บนพื้นเบาะสักหลาดสีดำ กว้าง ๕ เซนติเมตร

นายทหารสัญญาบัตร พระมหามงกุฏปักด้วยดันทอง สมอปักด้วยดันทอง ใบชัยพฤกษ์ปักด้วยดันทอง ๒ ข้าง ข้างละ ๔ ใบ บนพื้นเบาะสักหลาดสีดำ กว้าง ๖.๗ เซนติเมตร สูง ๗.๓ เซนติเมตร

(ฉ) ผ้าพื้นหมวก เป็นแถบลายถักสีดำ กว้าง ๔ เซนติเมตร

*ข้อ ๖ (๓) จ. วรค ๒ นี้ แก้ไขเพิ่มเติมตามราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๖ ใบแก้คำผิด หน้า ๗๒๖ ลง ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๙

(๔) หมวกเก็บทรงอ่อนสีกากี ด้านหน้าหมวกมีตราทำด้วยโลหะสีทอง “รูปสมอเตี้ย” สูง ๓ เซนติเมตร ติดอยู่ตรงกึ่งกลาง สำหรับพลทหาร นักเรียนจำและนายทหารประทวนชั้นจำ มีสายรัดที่ขอบหมวกด้านหลัง

(๕) หมวกเหล็กสีกากี ด้านหน้าหมวกมีตราทำด้วยโลหะสีทองรูป “สมอเตี้ย” สูง ๔ เซนติเมตรติดอยู่ตรงกึ่งกลาง และมีสายรัดคางหนึ่งสีน้ำตาลหรือแถบผ้าสีกากีกว้าง ๑.๕ เซนติเมตร

หมวด ๒

เสื้อ

ข้อ ๗. เสื้อมี ๘ แบบ คือ

(๑) เสื้อกลาสีสีขาว เปิดคอเพียงอก แขนยาวรวบข้อมือ ชายเสื้อยาวปิดสะโพก ทอกเสื้อเบื้องซ้ายมีกระเป๋ापะไม่มีปก ๑ กระเป๋า ใต้คอเสื้อด้านหน้ามีแถบผ้าสีขาว ยาวชายละ ๒๕ เซนติเมตร สำหรับผูกผ้าผูกคอ และมีเครื่องประกอบ คือ

(ก) ผ้าปกหลังสีน้ำเงินดำ รูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก มีแถบผ้าสีขาว กว้าง ๒ เซนติเมตร ตรึงรอบผืนผ้า ห่างจากขอบ ๐.๕ เซนติเมตร

(ข) ผ้าผูกคอสีดำ รูปสามเหลี่ยมและพับมุมข้างหนึ่ง เข้ากับด้านฐานอีกข้างหนึ่ง ให้ส่วนที่พับซ้อนกันกว้าง ๖ เซนติเมตร ผูกชายทั้งสองข้างต่อกันคล้องไว้ใต้ปกหลัง ให้ส่วนกึ่งกลางที่พับอยู่ข้างหน้าตรงแนวอกเสื้อ โดยให้ส่วนซ้ายทับส่วนขวา และผูกด้วยแถบผ้าสีขาวสำหรับผูกคอเป็นเงื่อนโบว์เหนือชายสุดของผ้าผูกคอ ๖ เซนติเมตร

(ค) สายโยงมีด เป็นสายเชือกถักสีขาว นชาติโยงโดยรอบ ๑.๗ เซนติเมตร คล้องไว้ใต้ปกหลัง และอยู่บนผ้าผูกคอสีดำ โดยให้แผ่นถักรูปสี่เหลี่ยมลายขัดทับบนเงื่อนโบว์ ปลายสายสอดลงในกระเป๋าสีเสื้อ

(ง) เสื้อชั้นใน ทำด้วยผ้าสีขาวคอกกลมเรียบ รอบวงคอขลิบ ด้วยแถบผ้าสีน้ำเงินดำ กว้าง ๑.๒ เซนติเมตร แขนยาวเพียงเหนือศอก

(๒) เสื้อกลาสีสีกาก็ ลักษณะและเครื่องประกอบเช่นเดียวกับ เสื้อกลาสีสีขาว เว้นแต่แขนเสื้อยาวเพียงใต้ศอก ประมาณ ๖ เซนติเมตร และมีผ้าปกหลังสีกาก็

(๓) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว มีตะเข็บหลังสีตะเข็บที่แนว ออกเสื้อมีตุ้มโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๕ ตุ่ม มีกระเป๋ ๒ กระเป๋า กระเป๋าล่าง ๒ กระเป๋า เป็นกระเป๋เจาะ กระเป๋าด้านบนมีปกรูปชายแหลมสามชายไม่ขัดตุ้ม กระเป๋าล่างไม่มีปก ชายเสื้อที่ตะเข็บข้างเปิดไว้ข้างละ ๑๐ เซนติเมตร

(๔) เสื้อชั้นนอกคอแบบสีขาว คอแบบแบบชายสามเหลี่ยม มีตะเข็บหลัง ๓ ตะเข็บที่แนวออกเสื้อมีตุ้มโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๓ ตุ่ม ที่อก เสื้อด้านซ้ายมีกระเป๋ ๑ กระเป๋าและที่เอวเสื้อมีกระเป๋ข้าง ๆ ละ ๑ กระเป๋า ไม่มีปก และให้ใช้เสื้อคอพับสีขาวแขนยาวและผ้าผูกคอสีดำ เงื่อนกลาสี ประกอบด้วย

(๕) เสื้อชั้นนอกคอแบบสีกาก็ เช่นเดียวกับเสื้อชั้นนอก คอแบบสีขาว เว้นแต่ที่อกเสื้อด้านขวามีกระเป๋อีก ๑ กระเป๋า กระเป๋าทั้งสี่เป็น กระเป๋าปะ มีปกรูปชายแหลม ๓ ชายและมีตุ้มโลหะสีทองขนาดเล็กขัดปก กระเป๋าละ ๑ ตุ่ม ที่เอวเสื้อมีสายรัดขนาดกว้าง ๔ เซนติเมตร ชายเสื้อที่ ตะเข็บกลางด้านหลังเปิดไว้ถึงสายรัดเอว และให้ใช้เสื้อคอพับสีกาก็และผ้า ผูกคอสีดำเงื่อนกลาสีประกอบด้วย

(๖) เสื้อคอพับสีขาว ที่คอและแนวอกเสื้อมีตุ้มกลมแบบสีขาว ๕ ตุ่ม แขนยาวรัดข้อมือ มีตุ้มข้างละ ๑ ตุ่ม หรือแขนสั้นเพียงศอกที่อกเสื้อ มีกระเป๋ปะ มีปก ๒ ข้าง ข้างละ ๑ กระเป๋า มุมกระเป๋และปกตัดมุม มีตุ้ม ขัดปก ๑ ตุ่ม

เมื่อใช้เสื้อแบบนี้ชนิดแขนยาว จะใช้ผ้าผูกคอสีดำเงื่อนกลาสีด้วย กิ๊ว

(๗) เสื้อคอพับสีกากี เช่นเดียวกับเสื้อคอพับสีขาว เว้นแต่ให้ใช้ตุ้มสีกากี และไม่ใช้ผ้าผูกคอ

(๘) เสื้อชั้นนอกเปิดอกสีขาวยาวแบบเมสส์แจ็กเกต คอพับเป็นรูปคอมมุน ปาดเอวระหว่างชายเสื้อกับชายคอเสื้อ มีตุ้มโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๒ ข้าง ๆ ละ ๒ ตุ้ม ตามทางดิ่ง และระหว่างแนวตุ้มบน ๒ ตุ้ม มีสายสร้อยโลหะสีทองร้อยติดกันและมีเครื่องประกอบ คือ

(ก) เสื้ออกสีขาวยาวหน้าอกกว้างระหว่างชายเสื้อกับหน้าอก มีตุ้มโลหะสีทองขนาดเล็ก ๓ หรือ ๔ ตุ้ม ที่เหนือชายเสื้อมีกระเป๋าคอไม่มีปก ๒ ข้าง ๆ ละ ๑ กระเป๋า ชายล่างสุดของเสื้อ บากเป็นรูปสามเหลี่ยมและเปิดด้านหลัง มีสายรัดตอนบนและล่าง

(ข) เสื้ออกแข็งหรืออกจีบสีขาว ข้อมือแข็งประกอบกับคอพับแข็งเช่นเดียวแบบปักผ้าผูกคอสีดำเงาบนหูกกระต่าย

หมวด ๓

กางเกง

ข้อ ๘. กางเกงมี ๕ แบบ คือ

(๑) กางเกงกลาสีสีขาว ผ่าเอวทั้งสองข้างขัตุ้มข้างละ ๓ ตุ้ม ที่ตะเข็บขวามีกระเป๋าคอ ๑ กระเป๋า มีสายรัดที่เอวและขัตุ้มข้างละ ๒ ตุ้ม ปลายขากว้างประมาณ ๓๐ เซนติเมตร

(๒) กางเกงกลาสีสีกากี ลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงกลาสีสีขาว

(๓) กางเกงขายาวสีขาวยาวแบบสากลไม่พับปลายขา จะมีกระเป๋าลังด้วยก็ได้

(๔) กางเกงขายาวสีกากี ลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสีขาว

(๕) กางเกงแถบไหมทอง ลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาว สีขาว เว้นแต่ทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำที่แนวตะเข็บขากางเกงทางด้านนอก ทั้ง ๒ ข้าง มีแถบไหมทองขนาดเท่ากัน คือ

นายทหารชั้นนายเรือและนายนาวา กว้าง ๓.๒ เซนติเมตร
นายทหารชั้นนายพลและจอมพลเรือ กว้าง ๕ เซนติเมตร

หมวด ๔

เข็มขัด

ข้อ ๙. เข็มขัดหนังสีดำกว้าง ๔ เซนติเมตร เป็นเข็มขัดรูปทรงแปดเหลี่ยม หักเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามุมมน กว้าง ๔.๒ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร มีลายคุณรูปวงใบชัยพฤกษ์ ตรงกลาง มีรูปพระมหามงกุฎมีรัศมีอยู่เหนือสมอ

หมวด ๕

कुमโลหะสีทอง

ข้อ ๑๐. कुमโลหะสีทอง มีลายคุณรูปพระมหามงกุฎกับสมอ ขนาดเล็กเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร ขนาดใหญ่เส้นผ่าศูนย์กลาง ๓ เซนติเมตร

หมวด ๖

รองเท้า ถุงเท้า และสนับแข้ง

ข้อ ๑๑. รองเท้ามี ๓ แบบ คือ

(๑) รองเท้าหุ้มส้น หนังสีดำ สีน้ำตาล หรือสีขาวชนิดผูกเชือก สำหรับรองเท้าสีขาวจะทำด้วยผ้าใบก็ได้

(๒) รองเท้าหุ้มข้อ หนึ่งสีดำ ชนิดผูกเชือกหรือสายรัด

(๓) รองเท้าสโมสรหนึ่งสีดำน้น พื้นบาง ชนิดผูกเชือก
รองเท้าทุกแบบนั้นต้องไม่มีลวดลาย พื้นต้องทำด้วยหนังและมีสัน

ข้อ ๑๒. ถุงเท้า ให้ใช้สีเดียวกับรองเท้า

ข้อ ๑๓. สนับแข้ง สูงครึ่งน่อง ทำด้วยผ้าใบสีขาวหรือสี kaki มี
สายรัดตอนบนและล่างตามแบบราชนาวี

หมวด ๓

กระบี่และส่วนประกอบ

ข้อ ๑๔. กระบี่ มีดังนี้

(๑) กระบี่นักเรียนนายเรือ ลักษณะตามแบบราชนาวี ยาว
๔๐ เซนติเมตร ปลายด้านเป็นรูปหัวช้างทำด้วยโลหะสีทอง

(๒) กระบี่นายทหารประทวนชั้นพันจ่า ลักษณะตามแบบ
ราชนาวี ยาวประมาณ ๘๕ เซนติเมตร มีโกร่งทำด้วยโลหะสีทอง มีลายฉลุ
ปลายด้ามเป็นรูปหัวช้างทำด้วยโลหะสีเดียวกับโกร่ง ฝักทำด้วยหนังสีดำ มี
เครื่องประกอบและมีห่วงทำด้วยโลหะสีทอง ๒ ห่วง

(๓) กระบี่นายทหารสัญญาบัตร ลักษณะเช่นเดียวกับกระบี่
นายทหารประทวนชั้นพันจ่า เว้นแต่มีฟู่ไหมทองประกอบด้วย

ข้อ ๑๕. สายกระบี่ทำด้วยหนังสีดำเป็น ๒ สาย กว้างสายละ ๑.๕
เซนติเมตร ตอนบนมีขอสำหรับแขวนกับเข็มขัด ตอนล่างมีขอชนิดแบน
สำหรับเกี่ยวกระบี่ สำหรับนายทหารสัญญาบัตร เมื่อแต่งเครื่องแบบครึ่งยศ
หรือเครื่องแบบเต็มยศทำด้วยสักหลาดกว้าง ๑.๕ เซนติเมตร มีแถบไหมทอง
กว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ตรงตรงกลางตามยาวด้านนอก

ข้อ ๑๖. ชองกระบี่ สำหรับนายทหารประทวนชั้นพันจ่าและ

นายทหารสัญญาบัตร ทำด้วยหนังสือดำ ตอนบนมีสาย ๒ สายสำหรับแขวนติดกับเข็มขัด

ส่วนที่ ๓

อินทรธนูและเครื่องหมายยศ

หมวด ๑

อินทรธนู

ข้อ ๑๗. อินทรธนู มีดังนี้

(๑) อินทรธนูสำหรับนายทหารประทวนชั้นพันจ่า นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายเรือและนายนาวาเป็นอินทรธนูแข็งทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำ เป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายรวบกว้าง ๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑๒ เซนติเมตร ที่ปลายรวบติดตุ้มโลหะสีทองขนาดเล็ก ๑ ตุ้ม

(๒) อินทรธนูสำหรับนักเรียนนายเรือ ลักษณะเช่นเดียวกับอินทรธนูตาม (๑) เว้นแต่มีแถบไหมทองกว้าง ๐.๖ เซนติเมตร ตรงที่กลางอินทรธนูตามยาว

(๓) อินทรธนูสำหรับนายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพลและจอมพลเรือ ลักษณะเช่นเดียวกับอินทรธนูตาม (๑) เว้นแต่ทำด้วยสักหลาดสีตามพรรคและมีแถบไหมทองขนาดกว้าง ๕ เซนติเมตร ตรงด้านบนเต็มแผ่นอินทรธนู

หมวด ๒

เครื่องหมายยศ

ข้อ ๑๘. เครื่องหมายยศ มีดังนี้

(๑) นายทหารประทวนชั้นจ่า

(ก) สำหรับเสื้อกลาสีและเสื้อคอพับสีกากี เป็นบั้ง

รูปหางนกแซงแซว ทำด้วยแถบสักหลาดสีน้ำเงินกว้าง ๑ เซนติเมตร
 หักมุม ๑๒๐ องศา ปลายบั้งทั้งสองข้างห่างกัน ๘ เซนติเมตร เนื้อบั้งมี
 พระมหามงกุฎมีรัศมีและสมอปักด้วยไหมสีเดียวกับบั้ง ตรึงบนแผ่นผ้าสีเดียวกับ
 กับเสื้อ แผ่นผ้าเย็บติดกับแขนเสื้อด้านนอกเหนือข้อศอกข้างซ้ายกึ่งกลาง
 ระหว่างไหล่กับศอก มุมบั้งอยู่ด้านล่าง มีจำนวนบั้งตามชั้นยศ คือ

จ่าตรี	๑	บั้ง
จ่าโท	๒	บั้ง
จ่าเอก	๓	บั้ง

ในกรณีมีบั้งมากกว่า ๑ บั้ง ให้ติดซ้อนกันขึ้นไปตามส่วนยาวของ
 แขนเสื้อก่อนบน เว้นระยะระหว่างบั้ง ๐.๕ เซนติเมตร

(ข) สำหรับเสื้อชั้นใน เป็นบั้งรูปหางนกแซงแซว
 ปักด้วยไหมสีน้ำเงินดำที่แขนเสื้อด้านนอกเหนือข้อศอกข้างซ้าย กึ่งกลาง
 ระหว่างไหล่กับศอก แถบปักกว้าง ๐.๓ เซนติเมตร หักมุม ๑๒๐ องศา
 ปลายบั้งทั้งสองข้างห่างกัน ๔ เซนติเมตร มีจำนวนบั้งตาม (ก)

ในกรณีมีบั้งมากกว่า ๑ บั้ง ให้ติดซ้อนกันขึ้นไปตามส่วนยาวของ
 แขนเสื้อก่อนบน เว้นระยะระหว่างบั้ง ๐.๓ เซนติเมตร

(๒) นายทหารประทวนชั้นพันจ่า เป็นบั้งรูปหางนกแซงแซว
 ทำด้วยแถบไหมทอง กว้าง ๐.๖ เซนติเมตร หักมุม ๑๓๐ องศา ตรึงตาม
 ขวางบนอินทรีชั้นสองข้าง หักมุมแหลมไปทางด้านคอ ปลายบั้งห่างจาก
 ต้นอินทรีชั้นทางด้านไหล่ ๐.๓ เซนติเมตร มีจำนวนบั้งตามชั้นยศ คือ

พันจ่าตรี	๑	บั้ง
พันจ่าโท	๒	บั้ง
พันจ่าเอก	๓	บั้ง

ในกรณีมีบั้งมากกว่า ๑ บั้ง ให้ติดซ้อนกันขึ้นไปทางด้านคอตาม
 ส่วนยาวของอินทรี โดยเว้นระยะระหว่างบั้ง ๐.๓ เซนติเมตร

(๓) นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายเรือและนายนาวาเป็นแถบ
ไหมทอง กว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ขมวดเป็นวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลางจรด
รอบนอก ๔ เซนติเมตร โดยให้ชายแถบที่ขมวดทับอยู่บนตัวคิโปทางหลัง
เรียกว่าแถบขมวด แถบไหมทอง กว้าง ๑.๒ เซนติเมตร เรียกว่าแถบใหญ่
และแถบไหมทองกว้าง ๐.๖ เซนติเมตร เรียกว่าแถบเล็ก ตรงตามขวาง
บนอินทรรณทั้ง ๒ ข้าง เริ่มต้นห่างจากด้านไหล่ ๐.๕ เซนติเมตร มีจำนวน
แถบตามชั้นยศ คือ

เรือตรี แถบขมวด ๑ แถบ

เรือโท แถบขมวด ๑ แถบ กับแถบเล็ก ๑ แถบ

เรือเอก แถบขมวด ๑ แถบ กับแถบใหญ่ ๑ แถบ

นาวาตรี แถบขมวด ๑ แถบ กับแถบใหญ่ ๑ แถบ
กับแถบเล็ก ๑ แถบแทรก
อยู่ระหว่างกลาง

นาวาโท แถบขมวด ๑ แถบ กับแถบใหญ่ ๒ แถบ

นาวาเอก แถบขมวด ๑ แถบ กับแถบใหญ่ ๓ แถบ

ในกรณีที่มีแถบมากกว่า ๑ แถบ ให้แถบขมวดอยู่เหนือแถบอื่นไป
ทางด้านคอ เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๕ เซนติเมตร

(๔) นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพลและจอมพลเรือเป็นรูป
จักรทำด้วยโลหะเงิน เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๘ เซนติเมตร ประดับบนอินทรรณ
ทั้ง ๒ ข้าง เริ่มต้นห่างจากด้านไหล่ ๐.๕ เซนติเมตร มีจำนวนจักรตาม
ชั้นยศ คือ

พลเรือจัตวา ๑ จักร ประดับกึ่งกลางด้านกว้าง

พลเรือตรี ๒ จักร ประดับเรียงตามขวาง

พลเรือโท ๓ จักร ประดับเป็นรูปสามเหลี่ยมให้
ฐานฐานอยู่ด้านไหล่

พลเรือเอก ๔ จักร ประดับเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนม
เปียกปูน ให้มุมแหลมวางตาม
ยาว

จอมพลเรือ ๕ จักร ประดับเป็นรูปวงกลม ภายใน
มีครุฑไขว้กับพวงใบชัยพฤกษ์
ทำด้วยโลหะเงิน ให้ปลายครุฑ
เฉียงไปทางคันศร

ข้อ ๑๙. เครื่องหมายยศสำหรับประดับชายคอเสื้อคอพับทั้ง ๒ ข้าง
ใช้เฉพาะภายในกรมกอง มีดังนี้

(๑) นายทหารประทวนชั้นพันจ่า เป็นรูปหางนกแซงแซว
ทำด้วยโลหะสีทอง กว้าง ๐.๒ เซนติเมตร หักมุม ๑๓๐ องศา ปลายบัง
ทั้งสองข้างห่างกัน ๑.๕ เซนติเมตร มุมบังอยู่เบื้องบน มีจำนวนบังตาม
ข้อ ๑๘ (๒) เว้นระยะระหว่างบัง ๐.๒ เซนติเมตร

(๒) นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายเรือและนายนาว่าเป็นรูป
ดอกประดู่ กว้าง ๑.๓ เซนติเมตร ให้ย่อค้อยู่เบื้องบนมีจำนวนดอกประดู่
ตามชั้นยศ คือ

เรือตรี ๑ ดอก	}	ทำด้วยโลหะสีทอง
เรือโท ๒ ดอก		
เรือเอก ๓ ดอก		
นาวาตรี ๑ ดอก	}	ทำด้วยโลหะสีเงิน
นาวาโท ๒ ดอก		
นาวาเอก ๓ ดอก		

ในกรณีที่มีดอกประดู่มากกว่า ๑ ดอก ให้ประดับเรียงทางข้างตาม
แนวชายคอเสื้อ

(๓) นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพลและจอมพลเรือเป็น
รูปจักร เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑ เซนติเมตร ทำด้วยโลหะเงินมีจำนวนจักรตาม
ข้อ ๑๘ (๔)

ส่วนที่ ๔

เครื่องหมายพรรค เครื่องหมายเหล่า

และเครื่องหมายพิเศษ

หมวด ๑

เครื่องหมายพรรค และเครื่องหมายเหล่า

ข้อ ๒๐. เครื่องหมายพรรคและเครื่องหมายเหล่า สำหรับพลทหาร
นักเรียนจำ และนายทหารประทวน มีดังนี้

(๑) พรรคนาวิน

เหล่าปืนใหญ่		*รูปปืนใหญ่ไขว้
เหล่าตอปี่โต		รูปตอปี่โตไขว้
เหล่าทุ่นระเบิด		รูปทุ่นระเบิดไขว้
เหล่าสามัญ	ทั่วไป	รูปพังกา
	พนักงานเรตาร์	รูปศรกับจอเรตาร์
	พนักงานโซนาร์	รูปศรไขว้กับหึ่ง
เหล่าสัญญาณ	วิทยุ	รูปสายฟ้ากับปีก
	ทัศนสัญญาณ	รูปธงสองมือ
	แตรเดี่ยว	รูปแตรสน

(๒) พรรคกลิน

เหล่าเครื่องจักรไอน้ำ	รูปใบจักรเรือ
เหล่าเครื่องยนต์	
เหล่าเครื่องไฟฟ้า	

*ข้อ ๒๐ (๑) บรรทัดที่ ๒ บรรทัดนี้ แก้ไขเพิ่มเติมตามราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๓
ตอนที่ ๑๖ ใบแก้คำผิดหน้า ๗๒๖ ลง ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๙

(๓) พรรณนาวิภโยธิน

เหล่าทหารราบ

รูปปั้นเล็กยาวไขว้

เหล่าปืนใหญ่

{	สื่ออากาศยาน	}
	รักษาฝั่ง	

รูปปั้นใหญ่ไขว้

เหล่าทหารขนส่ง

{	เรือเล็ก	}
	รถ	

สามัญ	รูปพังงา
ช่างกล	รูปจักรเรือ

รูปกงล้อ

เหล่าทหารช่าง

รูปพลั่วและหมอนไขว้

(๔) พรรณพิเศษ

เหล่าทหารสารบรรณ

รูปปากกาไขว้

เหล่าทหารพลธิการ

รูปลูกกุญแจไขว้

เหล่าทหารการเงิน

รูปปากกาและลูกกุญแจไขว้กับมี
วงเงินเหรียญล้อมรอบ

เหล่าทหารพระธรรมนูญ

รูปพระศูลพ่าห์กับสมอ

เหล่าทหารสรรพาวุธ

รูปปืนตอปี่โตและหมอนไขว้

เหล่าทหารช่างยุทธโยธา

{	ทั่วไป	}	รูปเฟืองจักร
	ช่างเขียน		รูปวงเวียนกับไม้ฉากไขว้
	ช่างอิเล็กทรอนิกส์		รูปดาวกับวิถี
	ช่างไฟฟ้าสื่อสาร		รูปโทรศัพท์กับอามาเจอร์

เหล่าทหารวิทยาศาสตร์

รูปสัญลักษณ์ของเบนซินประกอบ
กับวงจรอิเล็กทรอนิกส์

เหล่าทหารศุริยางค์

รูปพิณฝรั่ง

เหล่าทหารแพทย์

รูปยานาคพันไม้เท้า

เครื่องหมายเหล่าสำหรับพลทหาร นักเรียนจำและนายทหารประทวน
ชั้นจ่าปึกด้วยด้ายหรือไหมสีน้ำเงินดำที่แขนเสื้อกลาสีข้างซ้ายเหนือบั้น ใต้

พระมหามงกุฏและสมอสำหรับนายทหารประทวนชั้นพันจ่า ทำด้วยโลหะสีทอง กว้าง ๓ เซนติเมตร ติดที่กึ่งกลางอินทรีนุทั้ง ๒ ข้าง ระหว่างคอกับมุมบัง อันบน

ข้อ ๒๑. เครื่องหมายพรรคและเครื่องหมายเหล่า สำหรับนักเรียน นายเรือและนายทหารสัญญาบัตร ใช้สักหลาดสี ดังนี้

พรรคนาวิน	สีน้ำเงินดำ
พรรคกลิน	สีม่วง
พรรคนาวิกโยธิน	สีเหลือง
เหล่าทหารช่างยุทธโยธา	สีเลือดหมู
เหล่าทหารสรรพาวุธ	สีเทา
เหล่าทหารวิทยาศาสตร์	สีเขียวแก่
เหล่าทหารแพทย์	สีแดง
เหล่าทหารพระธรรมนูญ	สีฟ้า
เหล่าทหารศุริยวงศ์	สีแสด
เหล่าทหารพลธิการ	สีขาว
เหล่าทหารสารบรรณ	
เหล่าทหารการเงิน	

สำหรับนักเรียนนายเรือ เป็นแถบกว้าง ๑ เซนติเมตร สอดใต้แถบ ไหมทองบนอินทรีนุทั้งสองข้าง

สำหรับนายทหารสัญญาบัตรชั้นเรือตรี เป็นแถบสอดใต้แถบ เครื่องหมายยศบนอินทรีนุด้านไหล่ทั้งสองข้าง กว้าง ๐.๕ เซนติเมตร สำหรับนายทหารสัญญาบัตรชั้นเรือโทถึงนาวาเอกเป็นแถบสอดระหว่างแถบ เครื่องหมายยศบนอินทรีนุทั้ง ๒ ข้าง

ในกรณีประทับเครื่องหมายยศที่ปลายแขนเสื้อ ให้สอดสักหลาดสี เครื่องหมายพรรคและเครื่องหมายเหล่าเช่นเดียวกับที่สอดไว้บนอินทรีนุ

หมวด ๒

เครื่องหมายพิเศษ

ข้อ ๒๒. นายทหารที่เป็นราชองครักษ์ ให้ประดับสายยงยศไหมทองหรือไหมสีเหลืองซึ่งเป็นสายถัก ๒ เส้น สายเกลี้ยง ๒ เส้น ปลายสายรวมติดใต้อินทรีบนเสื้อด้านขวาสำหรับสายถักให้คล้องใต้แขนขวา ๑ เส้น ผ่านหน้าอก ๑ เส้น ส่วนสายเกลี้ยงให้ทำเป็นบ่วงคล้องใต้แขนขวา ๑ เส้น ส่วนอีก ๑ เส้น ให้ทำเป็นบ่วงผ่านหน้าอกมารวมกับสายถักทั้ง ๒ เส้น ที่คอออกเสื้อเม็ดที่ ๑ ปลายสายถักทั้งสองมีตุ้มโลหะสีทองสายละตุ้ม กับมีเครื่องหมายรูปอักษรพระปรมาภิไธยย่อในพระองค์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ตนเป็นราชองครักษ์ภายใต้เลขวาลำดับรัชกาลและพระมหามงกุฎทำด้วยโลหะสีเงินติดที่กึ่งกลางอินทรีบนข้างขวา ถ้าเป็นนายทหารสัญญาบัตรชั้นนายเรือหรือนายนาวา ให้ติดที่กึ่งกลางแถบเครื่องหมายยศ

การใช้สายยงยศนั้น ให้ใช้สายยงยศไหมทองเฉพาะเมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศ เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบสโมสร เครื่องแบบกันหนาว หรือเมื่อแต่งเครื่องแบบปกติขาวหรือเครื่องแบบปกติขาวคอแบะหรือเครื่องแบบปกติกากีคอแบะ ซึ่งประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ถ้าไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ใช้สายยงยศไหมสีเหลืองเฉพาะเมื่อแต่งเครื่องแบบปกติขาว ส่วนเครื่องแบบนอกจากนี้ไม่ต้องประดับสายยงยศ ผู้ที่เป็นราชองครักษ์ไม่ต้องใช้สายยงยศอย่างอื่นอีก

นายทหารราชองครักษ์ขณะที่ทำการในหน้าที่ประจำพระองค์ โดยเฉพาะเช่น รับ นำ ตาม หรือแข่งเสด็จหรือไปในงานต่างๆ ในหน้าที่ราชองครักษ์ ให้ใช้ปลอกแขนสักหลาดสีน้ำเงินดำ กว้าง ๑๐ เซนติเมตร ตรงกลางด้านนอกปักอักษรพระปรมาภิไธยย่อในพระองค์พระมหากษัตริย์รัชกาลปัจจุบันภายใต้เลขวาลำดับรัชกาลและพระมหามงกุฎด้วยด้ายทอง และขลิบลวดสีทองที่ขอบบนและล่างของปลอกแขนนั้น สวมที่แขนซ้ายเหนือข้อศอก

ผู้ที่เคยเป็นราชองครักษ์ในรัชกาลใด เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว และได้รับพระราชทานเข็มอักษรพระปรมาภิไธยย่อประกอบด้วยแถบแพรเป็นเกียรติยศให้ติดเข็มนี้เหนือขึ้นไปที่หน้าอกเบื้องขวา ถ้ามีเครื่องหมายอื่นติดอยู่แล้ว ให้ติดเข็มนี้เหนือขึ้นไป

ข้อ ๒๓. นายทหารที่รับราชการในตำแหน่งเสนาริการ ฝ่ายเสนาริการ หรือในตำแหน่งซึ่งกำหนดว่าเป็นตำแหน่งฝ่ายเสนาริการ ให้ใช้สายยงยศไหมทองหรือไหมสีเหลืองขัดไหมสีน้ำเงินดำ เป็นสายถัก ๑ เส้น ประกอบด้วยตุ้มโลหะสีทอง ๑ ตุ้ม สายเกลี้ยง ๒ เส้น ปลายสายรวมติดใต้อินทรธนูเสือด่านขวาสำหรับสายถักให้คล้องใต้แขนขวา ผ่านหน้าอก สำหรับสายเกลี้ยงให้ทำเป็นบ่วงคล้องใต้แขนขวา ๑ เส้น ให้ทำเป็นบ่วงผ่านหน้าอก มารวมกับสายถักที่ตุ้มอกเสื้อเม็ดที่หนึ่งของเสื้อชั้นนอกคอปิด ถ้าเป็นเสื้อชั้นนอกคอแบะให้ติดใต้ชายพับประมาณแนวเดียวกับตุ้มเม็ดที่หนึ่งของเสื้อชั้นนอกคอปิด

ส่วนเครื่องแบบชนิดใดจะประดับสายยงยศไหมทองหรือไหมสีเหลืองให้อนุโลมตามสายยงยศสำหรับราชองครักษ์ตามข้อ ๒๒

การประดับสายยงยศดังกล่าวข้างต้นให้ประดับเฉพาะกับเครื่องแบบที่ประกอบด้วยเสื้อชั้นนอกคอปิด เสื้อชั้นนอกคอแบะ เสื้อสโมสร และเสื้อน้อย เสื้อกลาง หรือเสื้อใหญ่ ส่วนเครื่องแบบนอกจากนี้ให้ใช้สายไหมสีเหลืองขัดไหมสีน้ำเงินดำ ๑ เส้น ทำเป็นบ่วงผ่านหน้าอกมาคล้องที่ตุ้มอกเสื้อเม็ดที่หนึ่ง ปลายสายรวมติดใต้อินทรธนูเสือด่านขวา

ข้อ ๒๔. นายทหารคนสนิท หรือนายธง ให้ใช้สายยงยศไหมทองหรือไหมสีเหลืองขัดไหมสีน้ำเงินดำเป็นสายถักหนึ่งเส้น ประกอบด้วยตุ้มโลหะสีทอง ๑ ตุ้ม ทำเป็นบ่วงคล้องใต้แขนขวา ปลายสายรวมติดใต้อินทรธนูเสือด่านขวา

ส่วนเครื่องแบบชนิดใดจะประดับสายยงยศไหมทองหรือไหมสีเหลืองให้อนุโลมตามสายยงยศสำหรับราชองครักษ์ตามข้อ ๒๒

การประดับสายยงยศดังกล่าวข้างต้น ให้ประดับเฉพาะกับเครื่องแบบที่ประกอบด้วยเสื้อชั้นนอกคอปิด เสื้อชั้นนอกคอแบบะ เสื้อสโมสร และเสื้อน้อย เสื้อกลาง หรือเสื้อใหญ่ ส่วนเครื่องแบบนอกจากนี้ให้ใช้สายไหมสีเหลืองขัดไหมสีน้ำเงินค่า ๑ เส้น ทำเป็นบ่วงคล้องใต้แขนขวา ปลายสายรวมติดที่ใต้อินทรธนูเสื้อด้านขวา

นายทหารที่รับราชการในตำแหน่งฝ่ายเสนาธิการผู้ใด มีตำแหน่งเป็นนายทหารคนสนิทหรือนายธงด้วยให้ประดับแต่สายยงยศสำหรับเสนาธิการแต่อย่างเดียว

ข้อ ๒๕. นายทหารที่ใช้สายยงยศตามข้อ ๒๒ ข้อ ๒๓ หรือข้อ ๒๔ เมื่อแต่งเครื่องแบบที่ใช้เสื้อไม่มีอินทรธนู ให้มีอินทรธนูพิเศษเฉพาะตำแหน่งที่ติดสายยงยศ สำหรับนายทหารที่เป็นราชองครักษ์ ให้ประดับเครื่องหมายราชองครักษ์บนอินทรธนูด้วย

อินทรธนูพิเศษ มี ๒ แบบ คือ

(๑) ชั้นนายเรือถึงนาวาตรี ทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำตามแบบราชนาวี ด้านหลังมีไหมทองขัดกันเป็นรูปแหวน ๓ ห่วง ด้านคอมมีตุ้มโลหะสีทองขนาดเล็ก ๑ ตุม

(๒) ชั้นนาวาโทขึ้นไป ถักด้วยไหมทอง เป็นแผ่นอินทรธนูตามแบบราชนาวีด้านคอมมีตุ้มโลหะสีทองขนาดเล็ก ๑ ตุม

ข้อ ๒๖. นายทหารสัญญาบัตรที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายทหารเรือเมื่อติดเข้มนาวีกาบริปตัย ให้ติดที่กึ่งกลางกระเป๋าสีเสื้อด้านขวา

ข้อ ๒๗. ทหารที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนทหารหรือมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและนอกประเทศที่รัฐบาลรับรองแล้ว ให้ประดับเครื่องหมายแสดงวิทยฐานะตามที่สถานการศึกษานั้นๆ ได้กำหนดไว้ประกอบกับเครื่องแบบได้

ข้อ ๒๘. ทหารที่ได้รับเครื่องหมายแสดงความสามารถพิเศษ หรือ

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก

จันทบุรี

๒๙

เครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของกองทัพอากาศหรือ
กระทรวงกลาโหม ให้ประดับประกอบกับเครื่องแบบได้

ข้อ ๒๙. ทหารประจำเรือพระที่นั่ง ให้มีเครื่องหมายเป็นแผ่น
โลหะรูปอักษรพระปรมาภิไธยย่อในพระองค์พระมหากษัตริย์รัชกาลปัจจุบัน
กับพระมหามงกุฎ ประดับที่อกเสื้อตอนบนเบื้องขวา สำหรับนายทหาร
สัญญาบัตรทำด้วยโลหะสีเงินสำหรับทหารต่ำกว่านายทหารสัญญาบัตรทำด้วย
โลหะสีทอง

ข้อ ๓๐. ทหารที่ทำหน้าที่สารวัตรทหาร ในขณะปฏิบัติหน้าที่ให้ใช้
ปลอกแขนทำด้วยสั้กหลาดสีแแดงกว้าง ๑๐ เซนติเมตร ประกอบด้วยตัวอักษร สห
ตัวอักษรสูง ๖ เซนติเมตร กว้าง ๔ เซนติเมตร ทำด้วยสั้กหลาดสีขาวเย็บติด
กึ่งกลางสวมทับแขนเสื้อตรงกึ่งกลางต้นแขนขวาให้ตัวอักษรอยู่ด้านนอก

ข้อ ๓๑. นักเรียนนายเรือให้มีเครื่องหมายชั้นการศึกษาเป็นคัม
เกลียง ทำด้วยโลหะสีทองรูปมะนาวตัดคว่ำติดที่คอเสื้อเครื่องแบบทั้งสองข้าง
โดยมีรั้งคัมประกอบด้วยคำอักษรอารอรับคัมเครื่องหมายชั้น มีจำนวนคัม
ตามชั้นการศึกษา คือ

ชั้นปีที่หนึ่ง	๑ คัม
ชั้นปีที่สอง	๒ คัม
ชั้นปีที่สาม	๓ คัม
ชั้นปีที่สี่	๔ คัม
ชั้นปีที่ห้า	๕ คัม
* ชั้นปีที่หก	๖ คัม

นักเรียนนายเรือที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้านักเรียน ให้มีเครื่องหมาย

*เพิ่มเติมตามกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๑๒) ออกตามความพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร
พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารเรือ ฉบับที่ ๑๔ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖
ตอนที่ ๑๑๑ หน้า ๔๔๗, ๔ ธันวาคม ๒๕๑๒)

เป็นรูปสมอ ๓ ตัว ทำด้วยโลหะสีเงินประกอบกันเป็นวงกลม ประดับ
ที่กึ่งกลางอินทรรณูทั้ง ๒ ข้าง และผู้ที่มีตำแหน่งเป็นนายต่อน ให้มี
เครื่องหมายเช่นเดียวกันแต่ทำด้วยโลหะสีทอง ประดับที่กลางอินทรรณูเฉพาะ
ข้างขวา

ข้อ ๓๒. นักเรียนจำให้มีเครื่องหมายชั้นการศึกษาเป็นแถบ ทำ
ด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำกว้าง ๑ เซนติเมตร ยาว ๗ เซนติเมตร เนียง
๔๕ องศา ประดับที่แขนเสื้อข้างซ้ายใต้เครื่องหมายเหล่า มีจำนวนแถบ
ตามชั้นการศึกษา คือ

ชั้นปีที่หนึ่ง ๑ แถบ

ชั้นปีที่สอง ๒ แถบห่างกัน ๐.๕ เซนติเมตร

ข้อ ๓๓. ทหารที่ไปราชการหรือไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ
ขณะอยู่นอกราชอาณาจักร ให้ใช้เครื่องหมายรูปอาร์มทำด้วยสักหลาดหรือเส็ด
กว้าง ๗ เซนติเมตร สูง ๘.๕ เซนติเมตร ส่วนบนมีอักษรโรมันสีขาว ว่า
“THAILAND” บนแถบสีน้ำเงินดำ ยาวตลอดส่วนกว้างของรูปอาร์ม สูง ๒
เซนติเมตร ส่วนล่างเป็นสีธงไตรรงค์ทางต่งเย็บติดที่ไหล่เสื้อข้างซ้ายห่างจาก
ตะเข็บไหล่เสื้อ ๒ เซนติเมตร

เครื่องหมายนี้ให้ใช้กับเครื่องแบบที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

ข้อ ๓๔. ทหารที่ไปทำการรบนอกราชอาณาจักรร่วมกับหน่วย
ทหารต่างประเทศ ขณะที่ประจำหรือสังกัดอยู่กับหน่วยทหารต่างประเทศนั้น
เมื่อทางราชการทหารต่างประเทศอนุญาตให้ประดับเครื่องหมายเหล่า หรือ
เครื่องหมายสังกัดของหน่วยทหารที่ประจำหรือสังกัดอยู่ หรือได้รับเครื่องหมาย
แสดงความสามารถพิเศษ หรือเครื่องหมายเชิดชูเกียรติจากทางราชการต่าง
ประเทศ ให้ประดับเครื่องหมายนั้นได้โดยอนุโลมเช่นเดียวกับทหารใน
ต่างประเทศตลอดเวลาที่ประจำหรือสังกัดอยู่กับหน่วยนั้น

ส่วนที่ ๕

เครื่องแบบทหารหญิง

หมวด ๑

ชนิดของเครื่องแบบเครื่องแบบพลทหารและนายทหารประทวนชั้นจ่า

ข้อ ๓๕. เครื่องแบบพลทหารและนายทหารประทวนชั้นจ่า มี
๕ ชนิด คือ

- (๑) เครื่องแบบปกติขาว
- (๒) เครื่องแบบปกติลำลอง
- (๓) เครื่องแบบฝึก
- (๔) เครื่องแบบเต็มยศ
- (๕) เครื่องแบบกันหนาว
- (๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกพับปีก
 - (ข) เสื้อคอพับสีขาว
 - (ค) กระโปรงสีขาว
 - (ง) เข็มขัดหนังสีดำ
 - (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ
- (๒) เครื่องแบบปกติลำลอง ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกพับปีก
 - (ข) เสื้อคอพับสีขาว
 - (ค) กระโปรงสีน้ำเงินดำ
 - (ง) เข็มขัดหนังสีดำ
 - (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ

(๓) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย

- (ก) หมวกหนีบสีกากี
- (ข) เสื้อคอพับสีกากี
- (ค) กระโปรงสีกากี
- (ง) เข็มขัดหนังสีดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก

(๔) เครื่องแบบเต็มยศ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกพับปีก
- (ข) เสื้อคอพับสีขาว
- (ค) กระโปรงสีขาว
- (ง) เข็มขัดหนังสีดำ
- (จ) ถุงเท้าสีน้ำตาลอ่อน
- (ฉ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ

(๕) เครื่องแบบกันหนาว ประกอบด้วย

- (ก) หมวกพับปีก
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอเบาะสีน้ำเงินดำ
- (ค) กระโปรงสีขาว
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขาว

เครื่องแบบนายทหารประทวนชั้นพันจ่า

ข้อ ๓๖. เครื่องแบบนายทหารประทวนชั้นพันจ่า มี ๗ ชนิด คือ

- (๑) เครื่องแบบปกติขาว
- (๒) เครื่องแบบปกติขาวคอพับ
- (๓) เครื่องแบบปกติลำลอง
- (๔) เครื่องแบบฝึก
- (๕) เครื่องแบบครึ่งยศ

- (๖) เครื่องแบบเต็มยศ
- (๗) เครื่องแบบกันหนาว
- (๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกพับปีก
 - (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบบสีขาว
 - (ค) กระโปรงสีขาว
 - (ง) ถุงเท้าสีน้ำตาลอ่อน
 - (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขาว
- (๒) เครื่องแบบปกติขาวคอพับ ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกพับปีก
 - (ข) เสื้อคอพับสีขาว
 - (ค) กระโปรงสีขาว
 - (ง) เข็มขัดหนังสีดำ
 - (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขาวหรือสีดำ
- (๓) เครื่องแบบปกติลำลอง ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกพับปีก
 - (ข) เสื้อคอพับสีขาว
 - (ค) กระโปรงสีน้ำเงินดำ
 - (ง) เข็มขัดหนังสีดำ
 - (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ
- (๔) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกหนีบสี kaki
 - (ข) เสื้อคอพับสี kaki
 - (ค) กระโปรงสี kaki
 - (ง) เข็มขัดหนังสีดำ
 - (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำชนิดผูกเชือก

(๕) เครื่องแบบครึ่งยศ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกพับปีก
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีขา
- (ค) กระโปรงสีขา
- (ง) ถุงเท้าสีน้ำตาลอ่อน
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขา

(๖) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศ

(๗) เครื่องแบบกันหนาว ประกอบด้วย

- (ก) หมวกพับปีก
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีน้ำตาลเงินดำ
- (ค) กระโปรงสีขา
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขา

เครื่องแบบนายทหารสัญญาบัตร

ข้อ ๓๗. เครื่องแบบนายทหารสัญญาบัตร มี ๙ ชนิด คือ

- (๑) เครื่องแบบปกติขา
- (๒) เครื่องแบบปกติขาคอพับ
- (๓) เครื่องแบบปกติลำลอง
- (๔) เครื่องแบบฝึก
- (๕) เครื่องแบบครึ่งยศ
- (๖) เครื่องแบบเต็มยศ
- (๗) เครื่องแบบสโมสร
- (๘) เครื่องแบบราตรีสโมสร
- (๙) เครื่องแบบกันหนาว

(๑) เครื่องแบบปกติขา ประกอบด้วย

- (ก) หมวกพับปีก
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีขา

- (ค) กระโปรงสีขาว
- (ง) ถุงเท้าสีน้ำตาลอ่อน
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขาว
- (๒) เครื่องแบบปกติขาวคอพับ ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกพับปีก
 - (ข) เสื้อคอพับสีขาว
 - (ค) กระโปรงสีขาว
 - (ง) เข็มขัดหนังสีดำ
 - (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขาวหรือสีดำ
- (๓) เครื่องแบบปกติลำลอง ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกพับปีก
 - (ข) เสื้อคอพับสีขาว
 - (ค) กระโปรงสีน้ำเงินดำ
 - (ง) เข็มขัดหนังสีดำ
 - (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ
- (๔) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกหนีบสีกากี
 - (ข) เสื้อคอพับสีกากี
 - (ค) กระโปรงสีกากี
 - (ง) เข็มขัดหนังสีดำ
 - (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก
- (๕) เครื่องแบบครึ่งยศ ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกพับปีก
 - (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบบสีขาว
 - (ค) กระโปรงสีขาว

- (ง) ถุงเท้าสีน้ำตาลอ่อน
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขา
- (๖) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศ
- (๗) เครื่องแบบสโมสร เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้าสโมสรหนังสีขา
- (๘) เครื่องแบบราตรีสโมสร ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกพับปีก
 - (ข) เสื้อคอแบะปากเอวสีขา
 - (ค) กระโปรงยาวสีดำ
 - (ง) ถุงเท้าสีน้ำตาลอ่อน
 - (จ) รองเท้าสโมสรหนังสีดำ
- (๙) เครื่องแบบกันหนาว ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกพับปีก
 - (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีน้ำเงินดำ
 - (ค) กระโปรงสีขา
 - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขา

หมวด ๒

ส่วนของเครื่องแบบ

ข้อ ๓๘. หมวก มี ๒ แบบ คือ

- (๑) หมวกพับปีก ทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำ พับปีกด้านข้างทั้ง ๒ ด้าน ปลอกหมวกทำด้วยผ้าสีขาและมีตราหน้าหมวกต่างกัน คือ
 - (ก) พลทหารและนายทหารประทวนชั้นจ่า ทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปสมอเดียว ประกอบด้วยสายโซ่ สูง ๔ เซนติเมตร

(ข) นายทหารประทวนชั้นพันจ่า ทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปพระมหามงกุฏ สมอ และใบชัยพฤกษ์ ๒ ข้าง ๆ ละ ๔ ใบ กว้าง ๕.๕ เซนติเมตร สูง ๖ เซนติเมตร

(ค) นายทหารสัญญาบัตร ลักษณะเช่นเดียวกับ (ข) เว้นแต่พระมหามงกุฏและใบชัยพฤกษ์ปักด้วยเงิน สมอปักด้วยเงิน บนเบาะสักหลาดสีน้ำเงินดำ

(๒) หมวกหนีบสีกากี トラหน้าหมวก ทำด้วยโลหะสีทอง หรือปักด้วยไหมสีเหลือง เป็นรูปสมอเดียว มีสายโซ่สูง ๔ เซนติเมตร ติดทางด้านหน้าซ้าย เหนือขอบหมวกห่างจากมุมด้านหน้า ๔ เซนติเมตร

ข้อ ๓๙. เสื้อ มี ๖ แบบ คือ

(๑) เสื้อคอพับสีขาว ปกแบบคอบัว ปลายปกแหลม แขนยาวรัดข้อมือ ที่ขอบพับรอบข้อมือมีดุมสีขาวข้างละ ๑ ดุม หรือแขนสั้นเหนือข้อศอก ๖ เซนติเมตร พับปลายแขน ๓ เซนติเมตร ที่อกเส้อมีดุมโลหะสีทอง ขนาดเล็ก ๓ ดุม ผูกผ้าผูกคอสีดำห้อยชายทั้ง ๒ ข้างยาวเสมอดุมเม็ดที่สอง

(๒) เสื้อคอพับสีกากี ลักษณะเช่นเดียวกับเสื้อคอพับสีขาว

(๓) เสื้อแขนนอกคอแบบสีขาว คอแบบแบบชายแหลม มีตะเข็บหลัง ๓ ตะเข็บ ที่อกเส้อมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๓ ดุม อกเสื้อทั้งสองข้างมีปกกระเป๋ายาวแหลม ๓ ซาย และให้ใช้เสื้อคอพับแขนยาวสีขาว ผูกคอสีดำเงื่อนกลาดีประกอบด้วย

(๔) เสื้อคอแบบปาดเอว คอแบบแบบปลายแหลมที่อกเส้อมีดุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๒ แถว ๆ ละ ๓ ดุม มีสายสร้อยโลหะสีทองร้อยดุมกึ่งกลาง และให้ใช้เสื้อคอพับแขนยาวสีขาว ที่อกเส้อมีดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก ๓ ดุม ผูกคอสีดำเงื่อนหุกระต่ายประกอบด้วย

(๕) เสื้อแขนนอกคอแบบสีน้ำเงินดำ ทำด้วยสักหลาดหรือเสียดลักษณะเช่นเดียวกับเสื้อแขนนอกคอแบบสีขาว และให้ใช้เสื้อคอพับ

แขนยาวสีขาว ผ่าผูกคอสีดำเงือกกลาสีประกอบด้วย

(๖) เสื้อชั้นนอกกันหนาว ทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำ ชายเสื้อเบื้องล่างยาวครึ่งน่อง ที่แนวอกเสื้อมีตุ้มโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๒ แถว ๆ ละ ๓ ตุ้ม

เสื้อแบบนี้ ใช้สวมทับเครื่องแบบทุกชนิดเพื่อกันหนาว

ข้อ ๔๐. กระโปรง มี ๔ แบบ คือ

(๑) กระโปรงสีขาว ยาวครึ่งน่อง ทางด้านหน้าขวาและซ้ายมีกระเป๋าช้างละ ๑ กระเป๋า ไม่มีปก ปากกระเป๋าเฉียงลงทางข้างเล็กน้อย ชายกระโปรงไม่บาน

(๒) กระโปรงสีน้ำเงินดำ ลักษณะเช่นเดียวกับกระโปรงสีขาว

(๓) กระโปรงสีทากี ลักษณะเช่นเดียวกับกระโปรงสีขาว

(๔) กระโปรงยาวสีดำ ชายกระโปรงยาวคลุมเท้าและให้ใช้ผ้าคาดเอวสีดำ กว้าง ๑๐ เซนติเมตร ประกอบด้วย

ข้อ ๔๑. เข็มขัดหนังสีดำ กว้าง ๔ เซนติเมตร เป็นเข็มขัดรูปปลายสายมนแหลม หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามุมมน กว้าง ๔.๒ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร มีลายคูนเป็นรูปวงใบชัยพฤกษ์ ตรงกลางมีรูปพระมหามงกุฎมีรัศมีอยู่เหนือสมอ

ข้อ ๔๒. รองเท้า มี ๕ แบบ คือ

(๑) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขาว ชนิดไม่ผูกเชือก ส้นสูงไม่เกิน ๖ เซนติเมตร รองเท้าแบบนี้จะทำด้วยผ้าใบก็ได้

(๒) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ลักษณะเช่นเดียวกับรองเท้าวุ้มส้นหนังสีขาว

(๓) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก ส้นสูง ไม่เกิน ๔ เซนติเมตร

(๔) รองเท้าสโมสรหนังสีขาว พื้นบาง ส้นสูงไม่เกิน ๑๐ เซนติเมตร

(๕) รองเท้าสโมสรหนังสีดำ ลักษณะเช่นเดียวกับรองเท้ามอสรหนังสีขาว

รองเท้าทุกแบบนี้ ต้องไม่มีลวดลายอย่างใดและพื้นต้องทำด้วยหนัง
ข้อ ๔๓. ถูเท้าสีน้ำตาลอ่อน ยาวเหนือเข่า จะใช้กับเครื่องแบบ
ซึ่งไม่ได้กำหนดให้ใช้รองเท้าด้วยก็ได้

หมวด ๓

อินทธรณและเครื่องหมายยศ

ข้อ ๔๔. อินทธรณ เป็นอินทธรณแข่งทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำ เป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้าปลายรวบ กว้าง ๔.๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑๑ เซนติเมตร ที่ปลายรวบติดตุ้มโลหะสีทองขนาดเล็ก ๑ ตุ้ม

ข้อ ๔๕. เครื่องหมายยศ มีดังนี้

(๑) นายทหารประทวนชั้นจ่า เป็นบั้งรูปหางนกแซงแซว สำหรับเสื้อชั้นนอกคอเบาะสีน้ำเงินดำ ทำด้วยแถบไหมสีเหลือง สำหรับเสื้อแบบอื่นทำด้วยแถบสักหลาดสีน้ำเงินดำ กว้าง ๑ เซนติเมตร หักมุม ๑๒๐ องศา ปลายบั้งทั้งสองข้างห่างกัน ๘ เซนติเมตร เหนือบั้งมีรูปพระมหามงกุฎ มีรัศมีและสมอปักด้วยไหมสีเดียวกับบั้งตรึงบนแผ่นผ้าสีเดียวกับเสื้อ แผ่นผ้านี้เย็บติดกับแขนเสื้อด้านนอกเหนือข้อศอกข้างซ้ายถึงกลางระหว่างไหล่กับศอก มุมบั้งอยู่ด้านล่าง มีจำนวนบั้งตามชั้นยศ คือ

จ่าตรี ๑ บั้ง

จ่าโท ๒ บั้ง

จ่าเอก ๓ บั้ง

ในกรณีที่มียศมากกว่า ๑ บั้ง ให้ติดซ้อนกันขึ้นไปตามส่วนยาวของ

แขนเสื้อท่อนบน เว้นระยะระหว่างบั้ง ๐.๕ เซนติเมตร

(๒) นายทหารประทวนชั้นพันจ่า เป็นบั้งรูปหางนกแซงแซว มี ๒ แบบ คือ

(ก) บั้งประดับบนอินทรี ทำด้วยแถบไหมทองกว้าง ๐.๖ เซนติเมตร หักมุม ๑๓๐ องศา ตรึงตามขวางบนอินทรีทั้ง ๒ ข้าง ปลายบั้งห่างจากอินทรีทางด้านไหล่ ๐.๓ เซนติเมตร มุมบั้งไปทางปลาย รวบตามส่วนยาวของอินทรี มีจำนวนบั้งตามชั้นยศ คือ

พันจ่าตรี	๑	บั้ง
พันจ่าโท	๒	บั้ง
พันจ่าเอก	๓	บั้ง

ในกรณีมีบั้งมากกว่า ๑ บั้ง ให้ติดซ้อนกันขึ้นไปทางด้านคอตาม ส่วนยาวของอินทรี เว้นระยะระหว่างบั้ง ๐.๓ เซนติเมตร

(ข) บั้งประดับที่แขนเสื้อชั้นนอกคอแบบสีน้ำเงินดำ ทำด้วยแถบไหมสีเหลือง กว้าง ๑.๒ เซนติเมตร หักมุม ๑๓๐ องศา ปลายบั้ง ทั้ง ๒ ข้างห่างกัน ๘ เซนติเมตร เย็บติดที่แขนเสื้อข้างซ้ายด้านนอกกึ่งกลาง ระหว่างไหล่กับศอก มุมบั้งขึ้นข้างบน เหนือบั้งมีรูปพระมหามงกุฎมีรัศมีและ สมอปักด้วยไหมสีเดียวกับบั้งมีจำนวนบั้งเช่นเดียวกับบั้งประดับบนอินทรี

ในกรณีที่บั้งมีมากกว่า ๑ บั้ง ให้ติดซ้อนกันขึ้นไปตามส่วนยาวของ แขนเสื้อ เว้นระยะระหว่างบั้ง ๐.๕ เซนติเมตร

(๓) นายทหารสัญญาบัตร เป็นแถบ มี ๒ แบบ คือ

(ก) แถบประดับบนอินทรี เป็นแถบไหมทองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ด้านนอกขมวดเป็นวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลางจรดรอบนอก ๔ เซนติเมตร โดยให้ชายแถบที่ขมวดทบอยู่บนตัวติดไปทางหลัง เรียกว่าแถบ ขมวด แถบไหมทองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร เรียกว่าแถบใหญ่ และแถบ ไหมทอง กว้าง ๐.๖ เซนติเมตร เรียกว่าแถบเล็ก ตรึงตามขวางบนอินทรี

ทั้งสองข้าง เริ่มต้นห่างจากด้านใน ๐.๕ เซนติเมตร มีจำนวนแถบตาม
ชั้นยศ คือ

เรือตรี	แถบขมวด ๑ แถบ	
เรือโท	แถบขมวด ๑ แถบ	กับแถบเล็ก ๑ แถบ
เรือเอก	แถบขมวด ๑ แถบ	กับแถบใหญ่ ๑ แถบ
นาวาตรี	แถบขมวด ๑ แถบ	แถบใหญ่ ๑ แถบกับแถบเล็ก ๑ แถบ แทรกอยู่ระหว่างกลาง
นาวาโท	แถบขมวด ๑ แถบ	กับแถบใหญ่ ๒ แถบ
นาวาเอก	แถบขมวด ๑ แถบ	กับแถบใหญ่ ๓ แถบ

ในกรณีมีแถบมากกว่า ๑ แถบ ให้แถบขมวดอยู่เหนือแถบอื่น
ไปทางด้านนอก เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๕ เซนติเมตร

(ข) แถบประดับที่แขนเสื้อชั้นนอกคอแบบสีน้ำเงินดำ
เป็นแถบไหมทอง กว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ด้านนอกขมวดเป็นวงกลมเส้นผ่า
ศูนย์กลางจรดรอบนอก ๔ เซนติเมตร โดยให้ชายแถบที่ขมวดพับอยู่บนตัว
ไปทางหลังเรียกว่า แถบขมวด แถบไหมทองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร เรียกว่า
แถบใหญ่ และแถบไหมทองกว้าง ๐.๖ เซนติเมตร เรียกว่า แถบเล็ก ตรึง
รอบแขนเสื้อทั้งสองข้าง เริ่มต้นห่างจากปลายแขนเสื้อพอสมควร มีจำนวน
แถบเช่นเดียวกับแถบประดับบนอินทราวุธ

ในกรณีมีแถบมากกว่า ๑ แถบ ให้แถบขมวดอยู่เหนือแถบอื่นไป
ทางด้านนอก เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๕ เซนติเมตร

หมวด ๔

เครื่องหมายพรรค เครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายพิเศษ

ข้อ ๔๖. เครื่องหมายพรรค เครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมาย
พิเศษ ลักษณะและการใช้อย่างเดียวกับที่กล่าวในส่วนที่ ๔ โดยอนุโลม

ส่วนที่ ๖

เครื่องแบบพิเศษ

ข้อ ๔๗. เครื่องแบบทหารพรคนาวิกโยธิน มีดังนี้

(๑) เครื่องแบบพลทหาร นักเรียนจำและนายทหารประทวน
ชั้นจำ มี ๓ ชนิด คือ

(ก) เครื่องแบบปกติ

(ข) เครื่องแบบฝึก

(ค) เครื่องแบบสนาม

(ก) เครื่องแบบปกติ ประกอบด้วย

(๑) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกากี

* (๒) เสื้อคอเปิดสีกากีแบบราชนาวี มีอินทรีนูนอ่อน
ทำด้วยผ้าสีเดียวกับเสื้อ เป็นแผ่นสีเหลี่ยมรีวยาวจากด้านไหล่ไปทางคอ ปลายมน
ด้านไหล่กว้าง ๔.๕ เซนติเมตร ด้านคอกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ตอนปลาย
ขัดกลมแบบสีเดียวกับอินทรีนูน เครื่องหมายยศและเครื่องหมายเหล่าให้
ติดที่แขนเสื้อเช่นเดียวกับเสื้อกลาสี

(๓) กางเกงขายาวสีกากี

(๔) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ หรือรองเท้าหุ้มข้อหนัง
สีน้ำตาล ลักษณะเช่นเดียวกับรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๕) เข็มขัดหนังสีน้ำตาลแก่หรือดำยัดสีกากี กว้าง
๕ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทอง รูปสีเหลี่ยมแบน มีเข็มสอครู
กว้าง ๕ เซนติเมตร สูง ๖.๒ เซนติเมตร

(ข) เครื่องแบบฝึก เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติเว้นแต่จะ
ใช้หมวกเหล็กสีกากีและสนับแข้งสีกากีด้วยก็ได้

* ข้อ ๔๗ (๑) (ก) (๒) นี้ แก้ไขเพิ่มเติมตามราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๖
ใบแก้ไขผิด หน้า ๗๒๖ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๙

(ค) เครื่องแบบสนามเช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้สนับแข้งสี kaki และเครื่องสนาม ประกอบด้วย

นอกจากเครื่องแบบดังกล่าวข้างต้น ให้ใช้เครื่องแบบปกติขาวและเครื่องแบบเต็มยศ ตามข้อ ๒ ได้ด้วย

(๒) เครื่องแบบนายทหารประทวนชั้นพันจ่าและนายทหารสัญญาบัตร ให้ใช้เครื่องแบบตามข้อ ๓ หรือข้อ ๕ แล้วแต่กรณี ส่วนเครื่องหมายยศเมื่อแต่งเครื่องแบบที่ใช้เสื้อคอพับ ให้ใช้เครื่องหมายยศตามข้อ ๑๔ และเมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนาม นายทหารสัญญาบัตรจะใช้อำตรึงทำเครื่องหมายบนหน้าอกเสื้อก็ได้

* ข้อ ๔๘. ทหารที่ทำหน้าที่สารวัตรทหาร ให้ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(๑) หมวกเหล็กหรือรองในหมวกเหล็กสีขาว มีสายรัดคางหนึ่งสีขาว กว้าง ๑.๕ เซนติเมตร ลักษณะต่างกันคือ

(ก) พลทหารและนายทหารประทวน ตรงกึ่งกลางด้านหน้าหมวกมีอักษร สห. สีน้ำเงินดำ ขนาดตัวอักษรสูง ๖ เซนติเมตร กว้าง ๔ เซนติเมตร ระยะช่องไฟห่างกัน ๓ เซนติเมตร มีแถบสีน้ำเงินดำ ๑ แถบ กว้าง ๔ เซนติเมตร ภาคริมขอบหมวกโดยรอบ เว้นระยะห่างจากตัวอักษรข้างละ ๓ เซนติเมตร

(ข) นายทหารสัญญาบัตร มีตราหน้าหมวกทำด้วยโลหะสีทอง รูปพระมหามงกุฎ สมอและใบชัยพฤกษ์ ๒ ข้าง ๆ ละ ๔ ใบ กว้าง ๖.๗ เซนติเมตร สูง ๗.๓ เซนติเมตร

(๒) เสื้อ

(ก) พลทหารและนายทหารประทวนชั้นจ่า ใช้เสื้อกะลาสีสี kaki ตามข้อ ๗ (๒) ประดับเครื่องหมายยศตามข้อ ๑๔ และเครื่อง

* ข้อ ๔๘ นี้ แก้ไขเพิ่มเติมตามกฎหมายกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๐๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารเรือ ฉบับที่ ๑๓ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๑๑๔ ฉบับพิเศษ หน้า ๒๓ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๔)

หมายเหล่าตามข้อ ๒๐

(ข) นายทหารประทวนชั้นพันจ่าและนายทหารสัญญาบัตร ใช้เสื้อคอพับสีกาก็ตามข้อ ๗ (๗) แขนยาว ประดับอินทราณูตามข้อ ๑๗ เครื่องหมายยศตามข้อ ๑๘ และเครื่องหมายเหล่าตามข้อ ๒๐ หรือข้อ ๒๑

(๓) กางเกง

(ก) พลทหารและนายทหารประทวนชั้นจ่า ใช้กางเกงกะลาสีสีกาก็ตามข้อ ๘ (๒)

(ข) นายทหารประทวนชั้นพันจ่าและนายทหารสัญญาบัตร ใช้กางเกงขาวสีกาก็ตามข้อ ๘ (๔)

(๔) เข็มขัดหนังสีขาว กว้าง ๕.๕ เซนติเมตร เป็นเข็มขัดรูป ปลายสายมนแหลม หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทอง รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามุมมน กว้าง ๕.๗ เซนติเมตร ยาว ๖.๕ เซนติเมตร มีลายตุณรูปพวงใบชัยพฤกษ์ ตรงกลางมีรูปพระมหามงกุฎมีรัศมีอยู่เหนือสมอ

(๕) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำชนิดผูกเชือก ประกอบด้วยสนับแข้งสีขาว สูงครึ่งน่อง ทำด้วยผ้าใบสีขาว หรือสีเทา มีสายรัดตอนบนและล่างตามแบบราชนาวี

(๖) สายนกหวีดทำด้วยด้ายหรือไหมสีขาวลักษณะต่างกันคือ

(ก) พลทหารและนายทหารประทวนชั้นจ่า มีลักษณะเช่นเดียวกับสายโยงมีดตามข้อ ๗ (๑) (ค) ปลายสายผูกนกหวีดสนามสอดไว้ในกระเป๋าเสื้อ

(ข) นายทหารประทวนชั้นพันจ่า ใช้สายถัก ๑ สาย คล้องแขนซ้าย และสายเกลี้ยง ๑ สาย โยงจากใต้อินทราณูด้านซ้าย ปลายสายผูกนกหวีดสนามสอดไว้ในกระเป๋าเสื้อข้างซ้าย

(ค) นายทหารสัญญาบัตรเช่นเดียวกับนายทหาร
ประทวนชั้นพันจ่า เว้นแต่คล้องแขนขวา กับเพิ่มลายถักโยงจากไตอินทรรณ
ด้านขวา ปลายสายมีตุ้มโลหะสีเงิน ๑ ตุ้ม กลัดที่ตุ้มเสื้อเม็ดที่สอง

ข้อ ๔๙. ทหารเหล่าคริยางค์ ในโอกาสไปบรรเลง และทหาร
เหล่าพลาริการในโอกาสไปเสิร์ฟเนื่องในงานเกียรติยศหรืองานพิธี ให้ใช้
เครื่องแบบดังนี้

(๑) เครื่องแบบพลทหารและนายทหารประทวนชั้นจ่า
ประกอบด้วย

(ก) หมวกกลาสีสีขาว

(ข) เสื้อสโมสรงลาสี่ ทำด้วยผ้าสีขาว ผ่าอกตลอด
ที่แนวอกเสื้อมีตุ้มโลหะสีทองขนาดเล็ก ๗ ตุ้ม ที่อกเสื้อเบื้องซ้ายมีกระเป๋าคาด
ไม่มีปก ๑ กระเป๋า มีตะเข็บหลัง ๔ ตะเข็บ แขนยาวเพียงข้อมือไม่รวบปลาย
แขนปากเอว มีเครื่องประกอบเช่นเดียวกับเสื้อกลาสีสีขาว และให้ใช้ผ้า
คาดเอวสีดำนว้าง ๑๐ เซนติเมตร ประกอบด้วย

เครื่องหมายยศและเครื่องหมายเหล่า ให้ติดเช่นเดียวกับ
เสื้อกลาสี

(ค) กางเกงกลาสีสีขาว

(ง) รองเท้าหุ้มส้นหรือหุ้มข้อหนังสีดำ

* (๒) เครื่องแบบนายทหารประทวนชั้นพันจ่า ประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงหม้อตาล ปลอกหมวกสีขาว

(ข) เสื้อชั้นนอก ใช้เสื้อชั้นนอกเปิดอกสีขาวแบบ
เมสส์แจ็กเกต ตามข้อ ๗ (๘)

(ค) กางเกงขายาวสีขาว

(ง) รองเท้าสโมสรหนังสีดำ

* ข้อ ๔๙ (๒) นี้แก้ไขเพิ่มเติมตามราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๖ ใบแก้คำผิด
หน้า ๗๒๖, ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๙

ข้อ ๕๐. ทหารที่ทำหน้าที่ดับเพลิง ให้ใช้หมวกทำด้วยวัตถุทนไฟ สีกากี ลักษณะเช่นเดียวกับหมวกเหล็กสีกากี เว้นแต่มีสันนูนที่ยอดหมวก และเสื่อทำด้วยผ้าชนิดทนไฟสีกากี เป็นเสื้อชั้นนอกคอพับมีขอเกี่ยว ที่แนวอกเสื้อเบื้องขวาและซ้ายมีตุ้มโลหะสีทองขนาดใหญ่ข้างละ ๕ ตุม ที่เอวเสื่อ มีกระเป๋าคาดข้างละ ๑ กระเป๋า แขนยาวเพียงข้อมือที่ปลายแขนทั้ง ๒ ข้าง ที่สายรัดขัดตุ้มโลหะสีทองขนาดเล็กข้างละ ๑ ตุม

ข้อ ๕๑. ทหารที่มีหน้าที่ใช้เครื่องยนต์หรือหน้าที่การช่างขณะปฏิบัติหน้าที่ให้ใช้เสื้อกางเกงติดกันสีน้ำเงินดำแบบคอพับ และหมวกเก็บทรงอ่อนสีน้ำเงินดำ กักรองเท้าผ้าใบพื้นยางได้ เฉพาะนายทหารประทวนชั้นพันจ่า และนายทหารสัญญาบัตรให้ใช้เครื่องหมายยศตามข้อ ๑๙ ติดชายคอเสื้อด้วย

ข้อ ๕๒. นายแพทย์และพยาบาล ให้ใช้เสื้อและเครื่องแบบ ดังนี้

(๑) ขณะปฏิบัติหน้าที่ในสถานพยาบาล

(ก) นายแพทย์ ใช้เสื้อกันเปื้อนทำด้วยผ้าสีขาวคอพับ แขนยาวเพียงข้อศอกผ่าอกตลอด ที่แนวอกเสื้อมีตุ้มกลมแบนสีเดียวกับเสื้อ ๓ ตุม ที่อกเสื้อเบื้องซ้ายมีกระเป๋าคาดข้างละ ๑ กระเป๋า ที่แนวเอวมีกระเป๋าคาดข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นแบบกระเป๋าคาด ขายเสื้อยาวเพียงเหนือเข่าเล็กน้อย

(ข) พยาบาล ใช้เสื้อกันเปื้อนทำด้วยผ้าสีขาว คอตั้ง มีขอ ๒ ขอบีตอก แขนยาวเพียงข้อศอก ข้างขวาตัวเสื้อผ่าตลอด ที่แนวผ่ามีตุ้มกลมแบนสีเดียวกับเสื้อ ๖ ตุม ตามแนวผ่า ที่อกเสื้อเบื้องซ้ายมีกระเป๋าคาดข้างละ ๑ กระเป๋า ที่แนวเอวข้างขวามีกระเป๋าคาดข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นแบบกระเป๋าคาด ขายเสื้อยาวเพียงเหนือเข่าเล็กน้อย

(๒) ขณะปฏิบัติหน้าที่ในสนามให้แต่งเครื่องแบบเช่นเดียวกับทหารในหน่วยนั้น ๆ และให้มีเครื่องหมายกาชาดที่หมวกเหล็กใต้ตราหน้าหมวก และที่แขนเสื้อข้างขวาตอนบนด้านนอก

ข้อ ๕๓. ทหารที่มีหน้าที่ขี่ม้า ให้ใช้กางเกงแบบขี่ม้าสนับแข้ง สีกากี ประกอบกับรองเท้าม้าข้อหนังสีน้ำตาลลักษณะเช่นเดียวกับรองเท้าม้าข้อหนังสีดำ หรือรองเท้าสูงสีน้ำตาล ติดเคียว ทำด้วยโลหะสีเงิน

ข้อ ๕๔. เสือกัณฑ์สำหรับสวมทับเครื่องแบบ มีดังนี้

(๑) ทหารชาย เป็นเสือกคลุม ทำด้วยผ้าชนิดกัณฑ์ฝน
สีน้ำเงินดำหรือสีกากี เฉพาะนายทหารประทวนชั้นพันจ่าและนายทหาร
สัญญาบัตร จะใช้เสือกชนิดมีแขนก็ได้

(๒) ทหารหญิง เป็นเสือกคลุม ทำด้วยผ้าชนิดกัณฑ์ฝน
หรือเลทสีน้ำเงินดำ หรือพลาสติกสีขาวไม่มีลวดลาย

เมื่อใช้เสือกัณฑ์ฝนจะใช้พลาสติกสีขาวชนิดสีหุ้มหมวกและใช้รองเท้าน
กัณฑ์ฝนสวมทับรองเท้านก็ได้

ข้อ ๕๕. เสือกคอพับรัดเอวสีขาว เฉพาะนายพลและจอมพลเรือ
สำหรับใช้แทนเสือกคอพับสีขาว เป็นเสือกแขนยาวรวบที่ข้อมือ ที่แนวอกเสือก
มีคุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๔ คุม ที่อกเสือกมีกระเปาะปะ ๒ ข้าง ๆ ละ ๑
กระเปาะ มีปกรูปชายแหลม ๓ ชาย ที่เอวเสือกมีกระเปาะยาม ๒ ข้าง ๆ ละ ๑
กระเปาะ มีคุมโลหะสีทองขนาดเล็กขั้ตปกกระเปาะ กระเปาะละ ๑ คุม มีจีบหลัง
๒ ข้าง มีสายรัดเอวกว้าง ๕ เซนติเมตร ชายเสือกที่ตะเข็บข้างทั้งสองเปิดไว้
ข้างละ ๑๐ เซนติเมตร

ข้อ ๕๖. ทหารผู้ใดได้รับเสือกชุดหรือเสือกปริญญาให้สวมทับ
เครื่องแบบได้ในโอกาสที่กำหนดไว้ในระเบียบการใช้เสือนั้น

ข้อ ๕๗. เสือกัณฑ์หนาว มีดังนี้

(๑) พลทหาร นักเรียนจ่า และนักเรียนนายทหาร
ประทวนชั้นจ่า เป็นเสือกกลาสีทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำ ลักษณะและเครื่อง
ประกอบเช่นเดียวกับเสือกกลาสีสีขาว เว้นแต่เครื่องหมายยศ และเครื่องหมาย
ชั้นการศึกษาเป็นแถบทำด้วยไหมสีเหลือง และเครื่องหมายเหล่าปักด้วยไหม
สีเหลือง

เสือกแบบนสำหรับใช้แทนเสือกกลาสีสีขาว

(๒) นายทหารประทวนชั้นพันจ่า เป็นเสือกทุนิก ทำ
ด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำคอแบบ แบบชายสามเหลี่ยม มีตะเข็บหลัง ๓ ตะเข็บ

ที่แนวอกเสื้อมีตุ้มโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๒ แถว ๆ ละ ๔ ตุ้ม ที่อกเสื้อเบื้องซ้ายมีกระเป๋ ๑ กระเป๋า และที่เอวเสื้อมีกระเป๋ ๒ ข้าง ๆ ละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋เจาะไม่มีปก ชายเสื้อที่ตะเข็บข้างเปิดไว้ข้างละ ๑๐ เซนติเมตร ที่แขนเสื้อด้านนอกข้างซ้ายกึ่งกลางระหว่างไหล่กับศอกประดับเครื่องหมายศ เป็นปั๊มทำด้วยแถบไหมสีเหลือง กว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ปลายทั้งสองข้าง ห่างกัน ๑๐ เซนติเมตร ตรึงติดกับแขนเสื้อให้มุมบ่งขึ้นข้างบน รูปพระมหามงกุฏ สมอ และเครื่องหมายเหล่าปักด้วยไหมสีเหลือง และให้ใช้เสื้อคอพับ สีขาวแขนยาว ผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนกลาสีประกอบด้วย

เสื้อแบบนี้ สำหรับใช้แทนเสื้อชั้นนอกคอปัดสีขาว

(๓) นักเรียนนายเรือ เป็นเสื้อทูนีคลักษณะและเครื่องประกอบเช่นเดียวกับเสื้อทูนีคของนายทหารประทวนชั้นพันจ่า ที่ชายสุด คอแบบติดสาบสักหลาดสีขาว กว้าง ๔ เซนติเมตร ยาว ๗ เซนติเมตร มี รังคุมประกอบด้วยแถบไหมทองรับเครื่องหมายชั้นการศึกษา

เสื้อแบบนี้ สำหรับใช้แทนเสื้อชั้นนอกคอปัดสีขาว

(๔) นายทหารสัญญาบัตร เป็นเสื้อน้อย เสื้อสวมกันหนาว หรือเสื้อคลุมกันหนาว ดังนี้

(ก) เสื้อน้อย เป็นเสื้อทูนีคลักษณะและเครื่องประกอบเช่นเดียวกับเสื้อทูนีคตาม (๒) เว้นแต่เครื่องหมายศทำด้วยแถบไหมทองประดับรอบชายแขนเสื้อทั้ง ๒ ข้าง คือ

นายเรือและนายนาว มีจำนวนแถบเช่นเดียวกับแถบบนอินทราณ เว้นแต่แถบขมวดและแถบใหญ่กว้าง ๑.๕ เซนติเมตร แถบเล็กกว้าง ๐.๖ เซนติเมตร

* พลเรือจัตวา มีแถบกว้าง ๕ เซนติเมตร ๑ แถบ และเหนือแถบนี้มีแถบกว้าง ๑.๕ เซนติเมตร ขมวดเป็นวงกลม ๑ วง เส้นผ่าศูนย์กลางจรดรอบอก ๕ เซนติเมตร

* ข้อ ๕๗ (๔) (ก) นี้ แก้ไขเพิ่มเติมตามราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๖ ใบแก้คำผิดหน้า ๗๒๖

พลเรือตรีขึ้นไปมีแถบกว้าง ๕ เซนติเมตร ๑ แถบ และมีแถบ
กว้าง ๑.๕ เซนติเมตร ประดับเหนือขึ้นไปมีจำนวนตามชั้นยศ ดังนี้

พลเรือตรี	๑	แถบ
พลเรือโท	๒	แถบ
พลเรือเอก	๓	แถบ
จอมพลเรือ	๔	แถบ

การประดับแถบ ให้แถบล่างสุดอยู่ห่างจากปลายแขนเสื้อพอสมควร
เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๖ เซนติเมตร เฉพาะแถบบนสุดขมวดเป็นวงกลม
มีเส้นผ่าศูนย์กลางจรรอบอก ๕ เซนติเมตร โดยให้ชายแถบที่ขมวดทับอยู่
บนตัวคไปทางหลัง

เสื้อแบบนี้ สำหรับใช้แทนเสื้อชั้นนอกคอเบะสีขาว

(ข) เสื้อสวมกันหนาว ทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำ เป็นเสื้อ
โอเวอร์โคตที่แนวอกเสื้อมีคุดโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๒ แถว ๆ ละ ๔ คุด มี
แถบสักหลาดสีน้ำเงินดำรัศหลัง ปลายแถบขั้คุดโลหะสีทองขนาดใหญ่ข้างละ
๑ คุด ชายเสื้อยาวครึ่งน่อง

เสื้อแบบนี้ให้มีอินทรรูปตามชั้นยศประกอบด้วย

(ค) เสื้อคลุมกันหนาว ทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำ เป็น
เสื้อรูปเคพคอพับ ห้อยชายกว้าง ๑.๕ เซนติเมตร ที่อกเสื้อมีแผ่นโลหะสีทอง
รูปหัวช้าง ลักษณะนูนตึกข้างละ ๑ แผ่น ประกอบด้วยห่วงคล้องสายสร้อย
สำหรับยึดเสื้อ ชายเสื้อยาวครึ่งน่อง ชันนายเรือและนายนาวาซบในสีดำ
ชันนายพลและจอมพลเรือซบในสีขาว

เสื้อดังกล่าวตาม (ข) และ (ค) ให้สวมทับเครื่องแบบปกติ
เครื่องแบบสโมสร หรือเครื่องแบบกันหนาว

ข้อ ๕๘. เครื่องแบบสำหรับใช้ในประเศหนาว มีดังนี้

(๑) เครื่องแบบพลทหาร นักเรียนจ่า และนายทหาร
ประทวนชั้นจ่า ประกอบด้วย

(ก) หมวก มี ๒ แบบ คือ

๑) หมวกกลาสีสักหลาดสีน้ำเงินดำ ลักษณะและ
เครื่องประกอบเช่นเดียวกับหมวกกลาสีสีขาว

* ๒) หมวกกลาสีสีขาว

(ข) เสื้อกลาสีสักหลาดสีน้ำเงินดำ ลักษณะและเครื่อง
ประกอบเช่นเดียวกับเสื้อกลาสีสีขาว เว้นแต่เครื่องหมายศ เครื่องหมายเหล่า
และเครื่องหมายชั้นการศึกษาทำด้วยแถบและปักด้วยไหมสีเหลือง

(ค) เสื้อสวมกันหนาว ทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำ เป็น
เสื้อชั้นนอกคอแบบ ที่แนวอกเส้อมีปุ่มโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๒ แถว ๆ ละ
๔ คุม ชายเสื่อยาวเพียงครึ่งขาตอนบน

(ง) กางเกงกลาสีสักหลาดสีน้ำเงินดำ ลักษณะเช่นเดียวกับ
กางเกงกลาสีสีขาว

(จ) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๒) เครื่องแบบนายทหารประทวนชั้นพันจ่า ประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงหม้อตาล จะใช้ปลอกหมวกสีขาวด้วยก็ได้

(ข) เสื้อทunik ตามข้อ ๕๗ (๒)

(ค) เสื้อสวมกันหนาว ตามข้อ ๕๗ (๔) (ข)

(ง) กางเกงสักหลาดสีน้ำเงินดำ ลักษณะเช่นเดียวกับ
กางเกงขายาวสีขาว

(จ) รองเท้าหุ้มส้นหรือหุ้มข้อหนังสีดำ

(๓) เครื่องแบบนักเรียนนายเรือ เช่นเดียวกับนายทหาร
ประทวนชั้นพันจ่า เว้นแต่ให้ใช้ตราหน้าหมวก อินทรรณู เครื่องหมายชั้น
การศึกษา กระเป๋และสายกระเป๋นักเรียนนายเรือ

* ข้อ ๕๘ ๒) นี้เพิ่มเติมตามราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๖
หน้า ๗๒๖ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๙

(๔) เครื่องแบบนายทหารสัญญาบัตร มี ๘ ชนิด คือ

- (ก) เครื่องแบบปกติเสื้อน้อย
- (ข) เครื่องแบบปกติเสื้อกลาง
- (ค) เครื่องแบบครึ่งยศ
- (ง) เครื่องแบบครึ่งยศใหญ่
- (จ) เครื่องแบบเต็มยศใหญ่
- (ฉ) เครื่องแบบเยี่ยมคำนับ
- (ช) เครื่องแบบสโมสรเต็มยศ
- (ซ) เครื่องแบบสโมสรปกติ

(ก) เครื่องแบบปกติเสื้อน้อย ประกอบด้วย

๑) หมวกทรงหม้อตาล จะใช้ปลดอกหมวกสีขาวด้วยก็ได้

๒) เสื้อน้อย ตามข้อ ๕๗ (๔) (ก) เว้นแต่ให้ใช้เสื้อคอพับสีขาวคอ ๒ ชั้นอ่อนหรือแข็ง ข้อมืออ่อนหรือแข็งและผ้าผูกคอสีดำเงือกกลาสีหรือหุกระต่ายประกอบด้วย

๓) กางเกงสีกหลาดสีน้ำเงินดำ ลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสีขาว

๔) รองเท้าหุ้มส้นหรือหุ้มข้อหนังสีดำ

(ข) เครื่องแบบปกติเสื้อกลาง ประกอบด้วย

๑) หมวกทรงหม้อตาล จะใช้ปลดอกหมวกสีขาวด้วยก็ได้

๒) เสื้อกลาง ทำด้วยสีกหลาดสีน้ำเงินดำ เป็นเสื้อรูปฟอรคโคตคอเปิดพับชาย แหวกอก ๒ ชาย มีคุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ที่แนวอกเสื้อ ๒ แถว ๆ ละ ๔ คุม ที่ด้านหลังแนวอกเสื้อ ๒ คุม และต่ำลงไปตามแนวทางตั้งเพียงระดับข้อมือ ๒ คุม ชายเสื้อยาวเพียงเข้า ที่ปลายแขนเสื้อทั้ง ๒ ข้าง มีเครื่องหมายเช่นเดียวกับเสื้อน้อยตามข้อ ๕๗ (๔) (ก) และใช้เสื้อคอพับสีขาวคอแข็งชั้นเดียวหรือสองชั้น ข้อมือแข็งและผ้าผูกคอสีดำ

เงื่อนไขประกอบด้วย ถ้าประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดคล้องคอ ใช้
ผ้าผูกคอเงื่อนไขกระทาย

๓) กางเกงสีกหลาดสีน้ำเงินดำ ลักษณะเช่นเดียวกับ
กางเกงขายาวสีขาว

๔) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

๕) เข็มขัดหนังสีดำ กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร เป็นเข็มขัด
มีขอเกี่ยว หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองรูปกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง ๕.๓ เซนติเมตร
มีลายคูนรูปวงใบชัยพฤกษ์ตรงกลางมีพระมหามงกุฎมีรัศมีอยู่เหนือสมอและมี
สายกระบังหนังสีดำ ๒ สายห้อยห่วงโลหะสีทองสายละ ๑ ห่วง

เข็มขัดแบบนี้ ใช้คาดทับเสื้อ

(ค) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติเสื้อกลาง

(ง) เครื่องแบบครึ่งยศใหญ่ เช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศ
ใหญ่ เว้นแต่ให้ใช้เสื้อกลางประกอบด้วยอินทรีขนาดใหญ่

(จ) เครื่องแบบเต็มยศใหญ่ ประกอบด้วย

๑) หมวกแพรขนสีดำ รูปค็อกแฮทแข็งขลิบแพรสีดำ
ชั้นนายพลและจอมพลเรือขลิบทอง ที่ข้างหมวกเบื้องขวามีเครื่องประดับ คือ
ตรงกลางเป็นเบาะผูกด้วยแถบแพรสีดำ มีเครื่องทองตรึงที่เบาะขัดคุมโลหะ
สีทองขนาดเล็ก ๑ คุม และต่างกัน คือ

นายเรือถึงนาวาตรีมีเกลียวทองใหญ่ ๑ เกลียว

นาวาโทและนาวาเอกมีเกลียวทองใหญ่ ๑ เกลียวอยู่
ระหว่างเกลียวทองเล็ก ๒ ข้าง ข้างละ ๑ เกลียว

นายพลและจอมพลเรือมีเกลียวทองใหญ่ ๑ เกลียวอยู่
ระหว่างเกลียวทองเล็ก ๒ ข้าง ๆ ละ ๒ เกลียว

๒) เสื้อใหญ่ ทำด้วยสีกหลาดสีน้ำเงินดำ เป็นรูป
เสื้อหาง ปีกอกรัดเอว ที่แนวอกเสื้อมีคุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๒ แถว ๆ ละ
๘ คุม ชายเสื้อมีคานหน้ายาวเพียงเอว ด้านหลังเป็นหางแบบเสื้ออัฟนิ่งเดรส

คอเสื้อแบบคอตั้งมีพื้นสักหลาดสีขาว ขอบล่างขลิบแถบไหมทองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ขอบบนขลิบไหมทอง คือ ชั้นนายเรือและนายนาวา กว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ชั้นนายพลและจอมพลเรือ กว้าง ๓.๒ เซนติเมตร ที่ปลายแขนเสื้อด้านนอกทั้ง ๒ ข้างมีแผ่นสักหลาดสีขาวรูปชายแฉลบ และขลิบด้วยแถบไหมทอง คือ ชั้นนายเรือและนายนาวากว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ชั้นนายพลและจอมพลเรือ กว้าง ๒.๕ เซนติเมตร บนแผ่นสักหลาดมีคุมโลหะสีทองขนาดเล็กประดับตามทางตั้งข้างละ ๓ คุม ที่ด้านหลังเพียงเอวทั้ง ๒ ข้างมีปกกระเป๋าสีน้ำเงินดำริมปักขลิบแถบไหมทอง คือ ชั้นนายเรือและนายนาวากว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ชั้นนายพลและจอมพลเรือ กว้าง ๒.๕ เซนติเมตร มีคุมโลหะสีทองขนาดเล็กตรึงรับชายปกกระเป๋าคือเป็นแนวนอนข้างละ ๓ คุม ที่เอวด้านหลังมีคุมโลหะสีทองขนาดใหญ่รับเข็มขัด ๒ คุม และที่ชายเสื้อเบื้องล่างตามทางตั้งมีคุมโลหะสีทองขนาดใหญ่ ๒ คุม และมีเครื่องหมายยศที่ปลายแขนเสื้อเช่นเดียวกับเสื้อกลาง ชั้นนายเรือและนายนาวาขับในสีดำ ชั้นนายพลและจอมพลเรือขับในสีขาว

เสื้อแบบนี้ให้มีอินทรรณูใหญ่ทั้ง ๒ ข้าง เป็นอินทรรณูรูปเอปอเลตต์ มีรียทองแฉวนระดับที่ส่วนกลมท้องอินทรรณูเป็นสามเหลี่ยมสีดำ บนอินทรรณูชั้นนายเรือชั้นทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำ และปักดันทองที่ขอบ ชั้นนายนาวาพื้นเช่นเดียวกับนายเรือ แต่มีแถบไหมทองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตรขลิบรอบในชั้นนายพลและจอมพลเรือพื้นทำด้วยแถบไหมทองตรึงเต็มแผ่นอินทรรณูที่ยอดอินทรรณูมีคุมโลหะสีทองขนาดเล็ก ที่กลางอินทรรณูตอนส่วนยาวมีรูปสมอขนาดใหญ่ทำด้วยโลหะสีเงินและในวงกลมอินทรรณูมีเครื่องหมายยศเป็นรูปจักรทำด้วยโลหะสีเงินเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๘ เซนติเมตร มีจำนวนจักรตามชั้นยศ คือ

เรือตรี
นาวาตรี
พลเรือจัตวา

๑ จักร ประดับที่กึ่งกลางวงกลม

เรือโท	}	๒ จักร ประดับเรียงตามขวาง
นาวาโท		
พลเรือตรี		
เรือเอก	}	๓ จักร ประดับเป็นรูปสามเหลี่ยมให้ ด้านฐานอยู่ทางค้ำหน้า
นาวาเอก		
พลเรือโท		
พลเรือเอก		๔ จักร ประดับเป็นรูปสี่เหลี่ยม
จอมพลเรือ		๕ จักร ประดับเป็นรูปวงกลมภายในมีคธา ไขว้กับพวงใบชัยพฤกษ์ทำด้วยโลหะสีเงิน ให้ปลายคธาเฉียงไปทางค้ำหน้า

๓) กางเกงแถบไหมทอง

๔) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

๕) เข็มขัดสักหลาดสีดำ ลักษณะเช่นเดียวกับเข็มขัดหนังสีดำ

ของเสื้อกลาง เว้นแต่มีแถบไหมทองตรงที่เข็มขัดตรงกลางตามยาวค้ำนอก
ขนาดต่างกัน คือ ชั้นนายเรือและนายนาวา กว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ชั้นนายพล
และจอมพลเรือกว้าง ๓.๒ เซนติเมตร และมีสายกระเป๋าสักหลาดสีดำกว้าง
๑.๕ เซนติเมตร ๒ สาย มีแถบไหมทอง กว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ตรงตรงกลาง
ตามยาวค้ำนอก

เข็มขัดแบบนี้ ใช้คาดทับเสื้อ

(ฉ) เครื่องแบบเย็บค้ำหน้า เช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศ
เว้นแต่ให้ใช้หมวกแพรขนและอินทรีใหญ่

(ช) เครื่องแบบสโมสรเต็มยศ ประกอบด้วย

๑) หมวกทรงหม้อตาล จะใช้ปลอกหมวกสีขาวด้วยก็ได้

๒) เสื้อสโมสรดำ ทำด้วยสักหลาดสีน้ำเงินดำ แบบ
เมสส์แจ็กเกต ระหว่างชายเสื้อกับคอเสื้อค้ำหน้า มีตุ้มโลหะสีทองขนาดใหญ่

๒ ข้าง ข้างละ ๒ คุม ตามทางตั้งระหว่างแนวคุ่มกับ ๒ คุม มีสายสร้อยโลหะสีทองร้อยติดกัน มีเครื่องหมายยศเช่นเดียวกับเสื้อกลาง และใช้เสื้อกั๊ก สักหลาดสีน้ำเงินดำ ลักษณะเช่นเดียวกับเสื้อกั๊กสีขาว เสื้ออกแข็งหรืออกจับสีขาว และผ้าผูกคอสีดำเงื่อนหูกกระต่ายประกอบด้วย

๓) กางเกงแถบไหมทอง

๔) รองเท้าสโมสรหนังสีดำมัน

(ซ) เครื่องแบบสโมสรปกติ เช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสรเต็มยศ เว้นแต่ให้ใช้กางเกงสักหลาดสีน้ำเงินดำ ลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสีขาว

* เครื่องแบบนายทหารสัญญาบัตรตาม (๔) หากไม่เหมาะสมสำหรับงานบางประเทศ จะใช้แต่งตามเครื่องแบบทหารเรือประเทศนั้นโดยอนุโลมก็ได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่กองทัพเรือจะได้วางไว้

ส่วนที่ ๗

สิทธิและโอกาสในการแต่งเครื่องแบบ

ข้อ ๕๙. ทหารกองประจำการ ทหารประจำการ และนักเรียนทหารแต่งเครื่องแบบได้ทุกโอกาส

ข้อ ๖๐. ทหารกองประจำการซึ่งว่าที่ยศชั้นใด ให้แต่งเครื่องแบบตามยศชั้นนั้นได้ทุกโอกาส

ข้อ ๖๑. พลทหารและนายทหารประทวนนอกประจำการ แต่งเครื่องแบบได้เฉพาะในโอกาสต่อไปนี้ คือ

(๑) ถูกเรียกระดม

(๒) ถูกเรียกเข้ารับราชการทหาร

* ข้อ ๕๘ วรรคท้ายนี้เพิ่มเติมกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๐๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารเรือ ฉบับที่ ๑๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๗ ตอนที่ ๔๙ ฉบับพิเศษ หน้า ๒๔ ๙ มิถุนายน ๒๕๐๓)

ข้อ ๖๒. พลทหารและนายทหารประทวนนอกประจำการที่ได้รับพระราชทานเหรียญกล้าหาญตามกฎหมายว่าด้วยเหรียญกล้าหาญ หรือเหรียญชัยสมรภูมิตามกฎหมายว่าด้วยเหรียญชัยสมรภูมิ ให้มีสิทธิแต่งเครื่องแบบได้เฉพาะในโอกาสที่ได้รับเชิญไปร่วมงานต่อไปนี้ คือ

- (๑) งานพระราชพิธีหรือรัฐพิธี
- (๒) งานพิธีต่าง ๆ ของทหาร
- (๓) งานซึ่งเกี่ยวแก่ราชการ
- (๔) งานพิธีอันมีเกียรติทั่ว ๆ ไป

การแต่งเครื่องแบบให้เป็นไปตามกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งของทางราชการทหาร ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนหรือประพฤตินั้นไม่เหมาะสมแก่เกียรติของทหาร ซึ่งทางราชการทหารเห็นว่าไม่สมควรที่จะให้แต่งเครื่องแบบได้ต่อไปก็หมดสิทธิในการแต่งเครื่องแบบ ตั้งแต่วันที่ทางราชการทหารสั่งห้าม

ข้อ ๖๓. พลทหาร นายทหารประทวน และนายทหารสัญญาบัตรนอกประจำการ เมื่อแต่งเครื่องแบบตามกฎหมายกระบวนนี้ ให้ใช้เครื่องหมายยศ เครื่องหมายพรรค และเครื่องหมายเหล่าเช่นเดียวกับทหารประจำการ เว้นแต่

- (๑) พลทหารและนายทหารประทวนชั้นจ่า เหลือเครื่องหมายเหล่าบู้กรุปสมอกับพระมหามงกุฎ ไม่มีรัศมี
- (๒) นายทหารประทวนชั้นพันจ่า มีรูปสมอทำด้วยโลหะสีทองประดับบนอินทรีนทึง ๒ ข้าง แทนเครื่องหมายเหล่า
- (๓) นายทหารสัญญาบัตร มีรูปสมอทำด้วยโลหะสีเงินประดับที่กึ่งกลางอินทรีนทึง ๒ ข้าง และเหลือเครื่องหมายยศที่แขนเสื้อทั้ง ๒ ข้าง

ข้อ ๖๔. นายทหารสัญญาบัตรนอกประจำการ แต่งเครื่องแบบได้ เว้นแต่ผู้ที่ทางราชการสั่งห้าม

ข้อ ๖๕. นายทหารนอกกองและนายทหารพิเศษ แต่งเครื่องแบบ
ได้อย่างนายทหารประจำการ

ส่วนที่ ๘

เครื่องแบบเฉพาะกาล

ข้อ ๖๖. ให้กองทัพเรือกำหนดส่วนประกอบเพิ่มเติมเครื่องแบบ
ตามกฎหมายกระทรวงนี้ เพื่อความสะดวกแก่การปฏิบัติหน้าที่ในบางโอกาสได้ตามที่
เห็นสมควร

ข้อ ๖๗. ในขณะมีการใช้กำลังทหารเข้าร่วมหรือทำการรบภายใน
หรือภายนอกประเทศ ให้ติดเครื่องหมายพิเศษตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด
เป็นครั้งคราวได้

ข้อ ๖๘. เพื่อประโยชน์ในการฝึกและความสะดวกแก่การปฏิบัติ
ราชการตามปกติ ราชการทะเล ราชการสนาม การฝึกหัดศึกษาในเรือหรือ
ภายในหน่วยทหารบก การรักษาการณ์ในเรือและบนบก ตลอดจนกิจการ
อื่น ๆ ให้กองทัพเรือกำหนดเครื่องแบบ เครื่องประกอบและวิธีแต่งได้ตามที่
เห็นสมควร

ส่วนที่ ๙

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๖๙. ทหารซึ่งได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือ
ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่าง
ประเทศให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้น ๆ เมื่อแต่งเครื่องแบบเต็มยศ
เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบสโมสรเต็มยศหรือเมื่อแต่งเครื่องแบบอย่างอื่น
ตามคำสั่งหรือตามหมายกำหนดการ

เมื่อแต่งเครื่องแบบสโมสรปกติ จะประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
จำลองขนาดย่อมก็ได้ แต่ถ้าเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดคล้องคอหรือดารา
ให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์จริง และถ้ามีชนิดคล้องคอหรือดาราหลายดวง
ควรประดับชั้นสูงดวงเดียว

ในกรณีที่มีกำหนดนัยหมายของทางราชการ ให้ประดับเครื่องราช
อิสริยาภรณ์ให้ประดับดวงจริง และถ้ากำหนดให้สวมสายสะพายก็ให้สวมทับเสื้อ

เมื่อแต่งเครื่องแบบทั่ว ๆ ไปให้ใช้แพรแถบของเครื่องราชอิสริยา
ภรณ์นั้น ๆ ทำเป็นแผ่นกว้าง ๑.๕ เซนติเมตร ติดที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเหนือ
กระเป๋าน

ข้อ ๗๐. กระเป๋าดูสำหรับทหารหญิง มี ๔ แบบ ดังนี้

(๑) กระเป๋าสีขาว ทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังสูงไม่เกิน
๑๘ เซนติเมตร ยาวไม่เกิน ๒๓ เซนติเมตร มีสายสะพาย สำหรับใช้
ประกอบกับเครื่องแบบปกติขาว เครื่องแบบปกติขาวคอพับ เครื่องแบบ
ครึ่งยศ หรือเครื่องแบบเต็มยศ

(๒) กระเป๋าสีดำ ลักษณะเช่นเดียวกับกระเป๋าสีขาว สำหรับ
ใช้ประกอบกับเครื่องแบบปกติขาว เครื่องแบบปกติขาวคอพับ เครื่องแบบ
จำลอง เครื่องแบบฝึก หรือเครื่องแบบกันหนาว

(๓) กระเป๋าสโมสร ทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีขาว
สูงไม่เกิน ๑๕ เซนติเมตร ยาวไม่เกิน ๒๐ เซนติเมตรไม่มีสายสะพาย รูป
ตามแบบราชนาวิ สำหรับใช้ประกอบกับเครื่องแบบสโมสร

(๔) กระเป๋าราตรีสโมสร ทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำ
ลักษณะเช่นเดียวกับกระเป๋าสโมสร สำหรับใช้ประกอบกับเครื่องแบบราตรี
สโมสร

กระเป๋าทรง ๔ แบบนี้ ไม่มีลวดลาย โดยปกติให้ถือด้วยมือซ้าย
สำหรับกระเป๋าสีขาวและกระเป๋าสีดำจะสะพายที่ไหล่ซ้ายห้อยลงมาประมาณแนว

เข้มขั้ดก็ไ้ และเมื่อแต่งเครื่องแบบปกติขาวคอพับให้ใช้กระเป๋าทามสีของ
รองเท้า

ข้อ ๗๑. ในเวลาแต่งเครื่องแบบห้ามมิให้ใช้สิ่งอื่นติดหรือทับ
เครื่องแบบ นอกจากเครื่องหมายที่ทางราชการได้อั้ณุญาต

ข้อ ๗๒. เพื่อให้การแต่งเครื่องแบบต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ใน
กฎกระทรวงนี้ มีรูปลักษณะอย่างเดียวกัน ให้กองทัพเรือสร้างเครื่องแบบ
ตัวอย่างหรือเขียนรูปตัวอย่างขึ้นไว้เป็นมาตรฐานและสอดส่องควบคุมให้การ
ปฏิบัติได้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้ทุกประการ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๘

จอมพล ป. พิบูลสงคราม
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

สำเนาถูกต้อง

พล.ท.

จก. สม.

กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๑๑)

ออกตามความในพระราชบัญญัติ

เครื่องแบบทหาร

พุทธศักราช ๒๕๑๑

ว่าด้วยเครื่องแบบทหารอากาศ ฉบับที่ ๑๓

กฏกระทรวง

(พ.ศ. ๒๕๑๑)

ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร

พุทธศักราช ๒๔๗๗

ว่าด้วยเครื่องแบบทหารอากาศ ฉบับที่ ๑๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๗๘ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ออกกฏกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ให้ยกเลิกกฏกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๐๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารอากาศ ฉบับที่ ๑๒

ข้อ ๒. ลักษณะ ชนิด และประเภทของเครื่องแบบทหารอากาศกับการแต่งเครื่องแบบทหารอากาศให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฏกระทรวงนี้

*ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๖๑ ฉบับพิเศษ หน้า ๔, ๕ กรกฎาคม ๒๕๑๑

ภาค ๑

เครื่องแบบทหารชาย

หมวด ๑

ชนิดของเครื่องแบบ

ข้อ ๓. เครื่องแบบพลทหารมี ๕ ชนิด คือ

(๑) เครื่องแบบปกติ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา
- (ข) เสื้อคอพับสีเทา
- (ค) กางเกงขายาวสีเทา
- (ง) เข็มขัดดำยักสีน้ำเงินดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ในโอกาสลาลองจะใช้รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำนาก็ได้

(๒) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย

- (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนหรือหมวกเหล็กสีเทา
- (ข) เสื้อฝึกสีเทา
- (ค) กางเกงฝึกขายาวสีเทา
- (ง) เข็มขัดดำยักสีเทา
- (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำชนิดผูกเชือก

(๓) เครื่องแบบสนาม เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก และให้ใช้เครื่องสนามด้วย

(๔) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีเทา

(๕) เครื่องแบบเต็มยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีเทา

ข้อ ๔. เครื่องแบบนักเรียนทุริยางค์ นักเรียนจำอากาศ และ
นายทหารประทวนชั้นจำอากาศ มี ๔ ชนิด คือ

(๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว
- (ค) กางเกงขายาวสีขาว
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ชนิดยศข้าง

(๒) เครื่องแบบปกติเทาคอแบะ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีเทา
- (ค) กางเกงขายาวสีเทา
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๓) เครื่องแบบปกติเทารัดเอว ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา
- (ข) เสื้อชั้นนอกรัดเอวสีเทา
- (ค) กางเกงขายาวสีเทา
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๔) เครื่องแบบปกติเทาคอพับ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา
- (ข) เสื้อคอพับสีเทา
- (ค) กางเกงขายาวสีเทา
- (ง) เข็มขัดด้ายถักสีน้ำเงินดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๕) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย

- (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนหรือหมวกเหล็กสีเทา
- (ข) เสื้อฝึกสีเทา
- (ค) กางเกงฝึกขายาวสีเทา
- (ง) เข็มขัดดำยัดสีเทา
- (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำชนิดผูกเชือก

(๖) เครื่องแบบสนาม เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก และให้ใช้เครื่องสนามด้วย

(๗) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้ายัดสีดำ

(๘) เครื่องแบบเต็มยศขาว เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้ายัดสีดำ

(๙) เครื่องแบบเต็มยศเทา เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติเทาคอแบะ เว้นแต่ให้ใช้รองเท้ายัดสีดำ ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบเต็มยศ ให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีเทา

ข้อ ๕. เครื่องแบบนายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศ มี ๑๐ ชนิด คือ

(๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอปกสีขาว
- (ค) กางเกงขายาวสีขาว
- (ง) รองเท้ายัดสีน้ำตาลหรือรองเท้ายัดสีดำ

ชนิดยัดข้าง

(๒) เครื่องแบบปกติเทาคอแบะ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีเทา

- (ค) กางเกงขายาวสีเทา
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (๓) เครื่องแบบปกติทหารัดเอว ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา
 - (ข) เสื้อชั้นนอกรัดเอวสีเทา
 - (ค) กางเกงขายาวสีเทา
 - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (๔) เครื่องแบบปกติทหารคอพับ ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา
 - (ข) เสื้อคอพับสีเทา
 - (ค) กางเกงขายาวสีเทา
 - (ง) เข็มขัดดำยัดถักสีน้ำเงินดำ
 - (จ) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (๕) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนหรือหมวกเหล็กสีเทา
 - (ข) เสื้อฝึกสีเทา
 - (ค) กางเกงฝึกขายาวสีเทา
 - (ง) เข็มขัดดำยัดถักสีเทา
 - (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ

(๖) เครื่องแบบสนาม เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก และให้ใช้เครื่องสนามด้วย

(๗) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๘) เครื่องแบบเต็มยศขาว เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๙) เครื่องแบบเต็มยศเทา เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติเทา
คอแบะ เว้นแต่ให้ใช้รองเท้านักเรียนสีดำ ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่ง
เครื่องแบบเต็มยศ ให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็ก
สีเทา

(๑๐) เครื่องแบบสโมสร เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว
เว้นแต่ให้ใช้รองเท้านักเรียน

ข้อ ๖. เครื่องแบบนักเรียนนายเรืออากาศ มี ๑๒ ชนิด คือ

(๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอปกสีขาว
- (ค) กางเกงขายาวสีขาว
- (ง) รองเท้านักเรียนสีดำหรือรองเท้านักเรียนสีน้ำตาล

ชนิดนี้ใช้ข้าง

(๒) เครื่องแบบปกติเทาคอแบะ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีเทา
- (ค) กางเกงขายาวสีเทา
- (ง) รองเท้านักเรียนสีดำหรือรองเท้านักเรียนสีน้ำตาล

(๓) เครื่องแบบปกติเทารัดเอว ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา
- (ข) เสื้อชั้นนอกรัดเอวสีเทา
- (ค) กางเกงขายาวสีเทา
- (ง) รองเท้านักเรียนสีดำหรือรองเท้านักเรียนสีน้ำตาล

(๔) เครื่องแบบปกติทหารกองพัน ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา
- (ข) เสื้อคอพับสีเทา
- (ค) กางเกงขายาวสีเทา
- (ง) เข็มขัดด้ายถักสีน้ำเงินดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๕) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย

- (ก) หมวกเก็บทรงอ่อนหรือหมวกเหล็กสีเทา
- (ข) เสื้อฝึกสีเทา
- (ค) กางเกงขายาวฝึกสีเทา
- (ง) เข็มขัดด้ายถักสีเทา
- (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำชนิดผูกเชือก

(๖) เครื่องแบบสวนสนาม มี ๒ ชนิด คือ

(ก) เครื่องแบบสวนสนาม ก. ประกอบด้วย

- (๑) รองในหมวกเหล็กสีเทา
- (๒) เสื้อชั้นนอกรัดเอวสีเทา
- (๓) ผ้าพันคอสีฟ้าอ่อน
- (๔) กางเกงขายาวสีเทา
- (๕) เข็มขัดด้ายถักสีขาว
- (๖) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำชนิดผูกเชือก

(ข) เครื่องแบบสวนสนาม ข. ประกอบด้วย

- (๑) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว
- (๒) เสื้อชั้นนอกรัดเอวสีเทา
- (๓) กางเกงขายาวสีขาว

(๔) เข็มขัดหนังสือขาว

(๕) รองเท้าหุ้มข้อหนังสือดำ

เครื่องแบบสวนสนาม ข. ให้แต่งเฉพาะในงานพิธีของ
โรงเรียนนายเรืออากาศ

(๗) เครื่องแบบสนาม เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก และให้
ใช้เครื่องสนามด้วย

(๘) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว
เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบและรองเท้าหุ้มข้อหนังสือดำ

(๙) เครื่องแบบเต็มยศขาว เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว
เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบและรองเท้าหุ้มข้อหนังสือดำ

(๑๐) เครื่องแบบเต็มยศเทา เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติเทา
คอเบะ เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบและรองเท้าหุ้มข้อหนังสือดำ

(๑๑) เครื่องแบบสโมสรคอปิด เช่นเดียวกับเครื่องแบบ
ปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบและรองเท้าสโมสร

(๑๒) เครื่องแบบสโมสรคอเบะ เช่นเดียวกับเครื่องแบบ
ปกติเทาคอเบะ เว้นแต่ให้ใช้ผ้าผูกคอสีดำเงื่อนหูกระต่าย กางเกงแถบ
และรองเท้าสโมสร

ข้อ ๗. เครื่องแบบนายทหารสัญญาบัตร มี ๑๒ ชนิด คือ

(๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว

(ข) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว

(ค) กางเกงขายาวสีขาว

(ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสือดำหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสือดำ

ชนิดยศข้าง

(๒) เครื่องแบบปกติเทาคอเบาะ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา
- (ข) เสื้อชั้นนอกคอเบาะสีเทา
- (ค) กางเกงขายาวสีเทา
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๓) เครื่องแบบปกติเทารัดเอว ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา
- (ข) เสื้อชั้นนอกรัดเอวสีเทา
- (ค) กางเกงขายาวสีเทา
- (ง) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๔) เครื่องแบบปกติเทาคอพับ ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา
- (ข) เสื้อคอพับสีเทา
- (ค) กางเกงขายาวสีเทา
- (ง) เข็มขัดดำยักสีน้ำเงินดำ
- (จ) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๕) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย

- (ก) หมวกแก๊ปทรงอ่อนหรือหมวกเหล็กสีเทา
- (ข) เสื้อฝึกสีเทา
- (ค) กางเกงฝึกขายาวสีเทา
- (ง) เข็มขัดดำยักสีเทา
- (จ) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ

(๖) เครื่องแบบสนาม เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก และให้ใช้เครื่องสนามด้วย

(๗) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบและรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๘) เครื่องแบบเต็มยศขาว เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบและรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(๙) เครื่องแบบเต็มยศเทา เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติเทาคอแบะ เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบและรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบเต็มยศ ให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีเทา

(๑๐) เครื่องแบบสโมสรวงปิด เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบและรองเท้าสโมสร

(๑๑) เครื่องแบบสโมสรวงแข็ง ประกอบด้วย

- (ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว
- (ข) เสื้อชั้นนอกเปิดอกสีขาว
- (ค) เสื้ออกสีขาว และเช้ตอกแข็งสีขาวหรือจะใช้เช้ตอกจีบสีขาวแทนเช้ตอกแข็งสีขาวก็ได้

(ง) กางเกงแถบ

(จ) รองเท้าสโมสร

ในบางโอกาสจะใช้หมวกทรงหม้อตาลสีเทา เสื้อชั้นนอกเปิดอกสีเทา และเสื้ออกสีขาวหรือสีเทาก็ได้

(๑๒) เครื่องแบบสโมสรวงอ่อน เช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสรวงแข็ง เว้นแต่ให้ใช้เช้ตอกอ่อนสีขาว และแพรแถบรัตเอนสีเทาแทนเสื้ออกสีขาวหรือสีเทาและเช้ตอกแข็งสีขาว

หมวด ๒

ส่วนของเครื่องแบบ

ข้อ ๘. หมวดมี ๔ แบบ คือ

- (๑) หมวกเหล็กสีเทา มีสายรัดคางหนังสีดำ กว้าง ๑.๕ เซนติเมตร

(๒) หมวกเก็บทรงอ่อนสีเทา มีตราหน้าหมวกโลหะ ขนาดเล็ก เว้นแต่นักเรียนนายเรืออากาศ ใช้ตราหน้าหมวกโลหะ ตาม ข้อ ๖๓ (๒) (ก)

(๓) หมวกทรงหม้อตาลสีเทา มีเครื่องประกอบ คือ

(ก) กะบัง ทำด้วยหนังหรือวัตถุเทียมหนังสีดำ พื้น กะบังด้านล้างสีเทาหรือสีดำ

สำหรับนายทหารสัญญาบัตรชั้นนาวาอากาศเอก ที่ชอบ โคล้องของกะบังด้านบนปักด้วยด้นทองเป็นรูปช่อชัยพฤกษ์ ๑ แถว บนพื้น สักหลาดสีดำ

สำหรับนายทหารสัญญาบัตรชั้นพลอากาศจัตวาขึ้นไป ที่ชอบโคล้องของกะบังด้านบนปักด้วยด้นทองเป็นรูปช่อชัยพฤกษ์ ๒ แถว บนพื้น สักหลาดสีดำ

(ข) สายรัดคาง กว้าง ๑.๒ เซนติเมตร

พลทหาร นักเรียนศรียากรณ์ นักเรียนจำอากาศ และ นายทหารประทวน ใช้หนังสีวัตถุเทียมหนังสีดำ

นักเรียนนายเรืออากาศ ใช้หนังหรือวัตถุเทียมหนังสีดำ เว้นแต่เมื่อแต่งเครื่องแบบปกติทหารดเอา เครื่องแบบปกติทหารคอแบะ เครื่องแบบเต็มยศเทา หรือเครื่องแบบสโมสรคอแบะ ใช้แถบไหมทอง

นายทหารสัญญาบัตรใช้แถบไหมทอง

(ค) कुมตริงปลายสายรัดคาง ข้างละ ๑ कुม

พลทหาร ใช้कुมเกลี้ยงสีเทาขนาดเล็ก

นักเรียนศรียากรณ์ นักเรียนจำอากาศ นายทหารประทวน นักเรียน นายเรืออากาศและนายทหารสัญญาบัตรใช้कुมสีทองขนาดเล็ก

(ง) ผ้าพันหมวก สีน้ำเงินดำ เป็นลายถักกว้าง ๔ เซนติเมตร

(จ) ตราหน้าหมวก

พลทหาร นักเรียนดุริยางค์ นักเรียนจำอากาศ และนายทหาร
ประทวน ใช้ตราหน้าหมวกโลหะขนาดใหญ่

นักเรียนนายเรืออากาศ ให้ตราหน้าหมวกปักด้วยด้นตามข้อ
๖๓ (๒) (ข)

นายทหารสัญญาบัตร ใช้ตราหน้าหมวกปักด้วยด้นขนาดใหญ่

(๔) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว มีเครื่องประกอบเช่นเดียวกับ
หมวกทรงหม้อตาลสีเทา เว้นแต่นักเรียนนายเรืออากาศเมื่อแต่งเครื่องแบบ
สวนสนาม ข. เครื่องแบบปกติขาว เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศ
ขาว หรือเครื่องแบบสโมสรคอบปิด ใช้สายรัดคางแถบไหมทอง

ข้อ ๙. เสื้อ มี ๗ แบบ คือ

(๑) เสื้อคอพับสีเทา ที่คอและแนวسابอกมีคุด ๕ คุด แขน
ยาวรัดข้อมือ ขัดคุดข้างละ ๑ คุด ที่อกมีกระเป๋ापะข้างละ ๑ กระเป๋า มีแถบ
ตรงกึ่งกลางตามทางตั้ง มีปกรูปมนชายกลางแหลม ขัดคุดข้างละ ๑ คุด

นักเรียนดุริยางค์ นักเรียนจำอากาศ นายทหารประทวนชั้นจำ
อากาศ มีอินทรรนุอ่อนขัดคุดข้างละ ๑ คุด

นายทหารประทวนชั้นพันจำอากาศ นักเรียนนายเรืออากาศ
และนายทหารสัญญาบัตรใช้อินทรรนุแข็ง หรือจะใช้อินทรรนุอ่อนโดยติด
เครื่องหมายยศชนิดโลหะหรือเครื่องหมายนักเรียนนายเรืออากาศที่ปักคอเสื้อ
ทั้งสองข้างแทนเครื่องหมายสังกัดก็ได้

คุดทองสนแว่นแต่คุดของอินทรรนุแข็ง ใช้คุดสีเทาขนาดเล็กเมื่อ
สวมเสื้อให้สอดชายเสื้ออยู่ภายในกางเกง

นักเรียนดุริยางค์ นักเรียนจำอากาศ นายทหารประทวน
นักเรียนนายเรืออากาศและนายทหารสัญญาบัตร ถ้ามิได้บังคับแถวหรือประจำ
แถว จะผูกผ้าผูกคอสีน้ำเงินดำเงื่อนกะลาสีสอดชายผ้าผูกคอไว้ภายในเสื้อใต้คุด
เม็ดที่ ๒ ก็ได้

ในบางโอกาส เสื้อแบบนี้จะใช้แขนสั้นเพียงข้อศอกก็ได้ เว้นแต่ในโอกาสที่ผูกผ้าผูกคอ

(๒) เสื้อฝักสีเทา คอแบบแบบแหลม ที่คอและแนวอกมีตุ้ม ๖ ตุ้ม มีลิ้นปิดอกขัดตุ้มปิดคอได้ แขนยาวทรงกระบอก ที่อกมีกระเป๋ापะข้างละ ๑ กระเป๋า ตัดมุมตอนล่างมีปกรุปสี่เหลี่ยมผืนผ้าตัดมุม ขัดตุ้มข้างละ ๑ ตุ้ม ตุ้มทั้งสี่ใช้ตุ้มสีเทาขนาดเล็ก ตะเข็บทั้งสี่เป็นตะเข็บคู่

เมื่อสวมเสื้อให้สอดชายเสื้ออยู่ภายในกางเกง

(๓) เสื้อขนนอกคอแบบสีเทา แบบคอบ้าน มีตะเข็บหลัง ๓ ตะเข็บ ที่ตะเข็บกลางเปิดชายเสื้อไว้ถึงแนวเอว ที่แนวอกมีตุ้มสีทองขนาดใหญ่ ๔ ตุ้ม ด้านหน้ามีกระเป๋าบนและล่างข้างละ ๒ กระเป๋า กระเป๋าบนเป็นกระเป๋ापะมีแถบตรงกึ่งกลางตามทางตั้ง มีปกรุปมนชายกลางแหลม กระเป๋าล่างเป็นกระเป๋าย่อม มีปกรุปตัดชายมน ปกกระเป๋าทงสี่ขัดตุ้มสีทองขนาดเล็ก กระเป๋าละ ๑ ตุ้ม

นักเรียนศรียาตร์ นักเรียนจำอากาศและนายทหารประทวนชั้นจำอากาศมีอินทรธนูอ่อน

นายทหารประทวนชั้นพันจำอากาศ นักเรียนนายเรืออากาศ และนายทหารสัญญาบัตรใช้อินทรธนูแข็ง

เสื้อแบบนี้ให้ใช้เชิตสีขาวแขนยาวผูกผ้าผูกคอสีน้ำเงินดำเงื่อนกลาสีด้วย ในงานกลางคืน จะใช้ผ้าผูกคอสีดำ เงื่อนหุกระต่ายแทนผ้าผูกคอสีน้ำเงินดำเงื่อนกลาสีก็ได้

(๔) เสื้อขนนอกรัดเอวสีเทา คอแบบแบบแหลม ชายเสื้อยาวเสมอเอว มีแถบรัดเอวกว้าง ๕.๕ เซนติเมตร ด้านข้างมีตุ้มข้างละ ๒ ตุ้ม เรียงตามส่วนยาวของแถบ และมีแผ่นผ้าชนิดเดียวกับเสื้อสำหรับขัดตุ้มเลื่อนเข้าออกได้ ปลายแถบซ้ายซ้ายยาวเลยสาบอก ๕ เซนติเมตร ด้านในมีตุ้มขัดมีชิบรุดตลอดแนวอกเสื้อด้านในสาบ ที่อกมีกระเป๋ापะข้างละ ๑ กระเป๋า มี

แถบตรงกึ่งกลางตามทางตั้ง มีปกรูปรมน ชายกลางแหลม ด้านในปกขัดคุดม
๑ คุดม แขนยาวผ่าแขนด้านนอกปลายแขนต่อกว้าง ๕.๕ เซนติเมตร และมี
คุดมข้างละ ๒ คุดมเรียงตามส่วนยาวของปลายแขนต่อสำหรับรัดปลายแขน คุดม
ทั้งสนใช้คุดมสีเทาขนาดเล็ก

นักเรียนศรียาญัก นักเรียนจำอากาศและนายทหารประทวน
ชั้นจำอากาศมีอินทรธนูอ่อน

นายทหารประทวนชั้นพันจำอากาศ นักเรียนนายเรืออากาศ
และนายทหารสัญญาบัตร ใช้อินทรธนูแข็ง

เสื้อแบบนให้ใช้เช็ตสีขาวแขนยาวผูกผ่าผูกคอสีน้ำเงินดำเงื่อน
กลาสีด้วย เว้นแต่นักเรียนนายเรืออากาศ เมื่อแต่งเครื่องแบบสวนสนาม ก.
ใช้ผ้าพันคอสีฟ้าอ่อนแทน

(๕) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาวย มีตะเข็บหลัง ๔ ตะเข็บ แแนว
อกมีคุดมสีทองขนาดใหญ่ ๕ คุดม ด้านหน้ามีกระเป๋าบนและล่างข้างละ ๒ กระเป๋า
เป็นกระเป๋าคอ กระเป๋าบนมีปกรูปรมนชายกลางแหลม กระเป๋าล่างไม่มีปก

นักเรียนศรียาญัก นักเรียนจำอากาศ และนายทหารประทวน
ชั้นจำอากาศมีอินทรธนูอ่อน

นายทหารประทวนชั้นพันจำอากาศ นักเรียนนายเรืออากาศ
และนายทหารสัญญาบัตร ใช้อินทรธนูแข็ง

(๖) เสื้อชั้นนอกเปิดคอสีขาวย มีตะเข็บหลัง ๔ ตะเข็บคอแบบ
กว้างไม่มีปากกลมมนจนถึงชายพับแหลมใต้ออก ปาดเอวด้านหน้าระหว่างชาย
คอพับกับชายเส้อมีคุดมสีทองขนาดใหญ่ข้างละ ๒ คุดมตามทางตั้ง และที่ใต้ชาย
พับแหลมมีคุดมสีทองขนาดใหญ่ข้างละ ๑ คุดม คุดมคั่นมีสายสร้อยสีทองร้อยติดกัน
เสื้อแบบนใช้อินทรธนูแข็ง และให้ใช้เสื้อและเครื่องประกอบแล้ว
แต่กรณี คือ

(ก) เสื้ออกสีขาวย หน้าอกกว้างมีปก ชายล่างสุดด้านหน้า
ของเสื้อปากเป็นรูปสามเหลี่ยมระหว่างหน้าอกกับชายเส้อมีคุดมสีทองขนาดเล็ก
๓ คุดม

(ข) เช้ตอกแข็งหรือเช้ตอกจีบสีขาว แขนยาว ข้อมือแข็ง
ขัตุ้ม คอแข็ง ชั้นเดียวแบบปักผีเสื้อ ผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนหุกระต่าย

(ค) เช้ตอกอ่อนสีขาว แขนยาวข้อมือพับ ขัตุ้มแนวอก
มีสาบ คอพับ ผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนหุกระต่าย

(ง) แพรแถบรัตเฮอร์สีเทา กึ่งกลางด้านหน้ากว้าง ๑๒
เซนติเมตร ปลายทั้งสองข้างกว้าง ๑๑ เซนติเมตร ยาวเท่าขนาดเอวของผู้ใช้

(๗) เสื้อชั้นนอกเปิดอกสีเทาทำด้วยสักหลาดหรือเสีร์จมี
ลักษณะและเครื่องประกอบเช่นเดียวกับเสื้อชั้นนอกเปิดอกสีขาว และจะใช้
เสือกกสีเทาทำด้วยสักหลาดหรือเสีร์จแทนเสือกกสีขาวก็ได้

ข้อ ๑๐. ผ้าพันคอสีฟ้าอ่อน มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า
กว้าง ๒๕ เซนติเมตร ยาว ๔๐ เซนติเมตร และมีแถบกว้าง ๔ เซนติเมตร
ยาวตามขนาดคออยู่ปลายทางกว้างด้านบนของผ้าพันคอ

ข้อ ๑๑. กางเกง มี ๔ แบบ คือ

(๑) กางเกงขายาวสีเทา ไม่พับปลายขา ปลายขายาวปิด
ตาคุ่มกว้างไม่น้อยกว่า ๒๐ เซนติเมตร และไม่เกิน ๒๖ เซนติเมตร ที่ขอบ
เอวมีย่นทำด้วยผ้าสีเดียวกับกางเกง กว้างไม่เกิน ๑ เซนติเมตร ข้างหน้า
๒ ห่วง ทางข้าง ๒ ห่วง และข้างหลัง ๓ ห่วง สำหรับสอดเข็มขัด ที่แนว
ตะเข็บกางเกงด้านข้างมีกระเป๋าจาะข้างละ ๑ กระเป๋า ที่ด้านหลัง ข้างขวามี
กระเป๋าจาะ ๑ กระเป๋า ไม่มีปก กึ่งกลางปากกระเป๋าชัตุ้มสีเทาขนาดเล็ก

(๒) กางเกงขายาวสีขาว มีลักษณะเช่นเดียวกับกางเกง
ขายาวสีเทา

(๓) กางเกงแถบ มีลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสีเทา
เว้นแต่ทำด้วยสักหลาดหรือเสีร์จ ที่แนวตะเข็บขากางเกงด้านนอกมีแถบไหม
สีเหลืองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ข้างละ ๒ แถบ ระยะห่างระหว่างแถบ ๐.๖
เซนติเมตร บนพื้นแถบสักหลาดสีน้ำเงินดำกว้าง ๔.๒ เซนติเมตร

(๔) กางเกงฝึกชกยาวสีเทา มีลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงชกยาวสีเทา เว้นแต่กระเป๋าด้านหน้าเป็นกระเป๋ापะ ปากกระเป๋าดึงข้างละ ๑ กระเป๋าด้านหลังมีกระเป๋ापะข้างละ ๑ กระเป๋าด้านล่างของกระเป๋าคือเป็นรูปแหลม มีปกรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขัดคุมสีเทาขนาดเล็กข้างละ ๑ คุม ตะเข็บทองสนเป็นตะเข็บคู่

ข้อ ๑๒. เข็มขัด มี ๔ แบบ คือ

(๑) เข็มขัดทำด้วยถักสีน้ำเงินดำ กว้าง ๒.๘ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางนอน กว้าง ๓ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร มีรูปดาว ๕ กลีบ เหนือปีกนก ๒ ปีก วางทับอยู่บนวงข้อซัพพกซ์ ๒ ข้าง ข้างละ ๗ ใบ ดุนนูนอยู่กึ่งกลางหัวเข็มขัด ไม่มีเข็มสำหรับสอดรู ปลายสายหุ้มด้วยโลหะสีทองกว้าง ๑ เซนติเมตร

(๒) เข็มขัดทำด้วยถักสีเทา กว้าง ๕.๕ เซนติเมตร มีตาไก่ หัวเข็มขัดทั้งสองข้างทำด้วยโลหะสีทอง ขดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางตั้ง มีห่วงเกี่ยวต่อกันตรงกลาง

(๓) เข็มขัดทำด้วยถักสีขาว มีลักษณะเช่นเดียวกับเข็มขัดทำด้วยถักสีเทา

(๔) เข็มขัดหนังสีขาว มีลักษณะเช่นเดียวกับเข็มขัดทำด้วยถักสีเทา เว้นแต่เข็มขัดเครื่องแบบสวนสนามของนักเรียนนายเรืออากาศ ทำด้วยหนังสีขาว กว้าง ๕.๕ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางนอนปลายมน กว้าง ๖ เซนติเมตร ยาว ๘ เซนติเมตร พื้นเกลี้ยงมีรูปดาว ๕ กลีบ เหนือปีกนกสองปีกวางทับอยู่บนวงข้อซัพพกซ์ ๒ ข้าง ข้างละ ๗ ใบ ดุนนูนอยู่กลางหัวเข็มขัด

สำหรับนักเรียนนายเรืออากาศที่ทำหน้าที่บังคับแถวหรือเชิญธง มีซองกระบี่หนังสีขาวปลอกพู่ไหมสีฟ้า ๑ พู่ สีเหลือง ๑ พู่ ขนาดยาว ๒๕ เซนติเมตร และสายสะพายหนังสีขาวสะพายจากไหล่ขวาไปเอวซ้ายขนาดกว้าง

๕ เซนติเมตร ประกอบกับเข็มขัดที่กึ่งกลางสายสะพายด้านหน้าประดับเครื่อง
หมายทำด้วยโลหะสีทองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางนอนกว้าง ๕ เซนติเมตร ยาว
๘ เซนติเมตร มีลายคูนูนเป็นรูปปีกนก ๒ ปีก วางทับอยู่บนวงข้อชัยพฤกษ์
๒ ข้าง ข้างละ ๗ ใบ ระหว่างหัวปีกเป็นรูปธงไตรรงค์ เฝียงอยู่ในอาร์ม
ขนาด ๐.๕ เซนติเมตร เหนืออาร์มมีอุณาโลมในพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี ใต้
อาร์มมีดาว ๕ กลีบ ขนาด ๐.๕ เซนติเมตร

ข้อ ๑๓. รองเท้า มี ๔ แบบ คือ

- (๑) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก
- (๒) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ ชนิดผูกเชือกหรือยึดข้าง
- (๓) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ ชนิดผูกเชือกหรือไม่

ผูกเชือก

- (๔) รองเท้าสโมสรหนังสีดำมันพื้นบาง ชนิดผูกเชือก
- รองเท้าทุกแบบต้องมีส้น และไม่มีลวดลาย

ข้อ ๑๔. ถุงเท้า เมื่อใช้รองเท้าหุ้มส้น หรือรองเท้าสโมสรให้
ใช้สีดำ

ข้อ ๑๕. กระเป๋ มี ๒ แบบ คือ

(๑) กระเป๋นักเรียนนายเรืออากาศ ยาว ๔๐ เซนติเมตร
ปลายด้านเป็นรูปหัวช้างมีกะบังทำด้วยโลหะสีทอง ผักหุ้มด้วยหนังสีน้ำเงินดำ
ตอนต้นและตอนปลายของผักหุ้มด้วยโลหะสีทอง ตอนต้นของผักมีห่วง ๒ ห่วง
ทำด้วยโลหะสีทอง มีสายกระเป๋ ๒ สาย กว้างสายละ ๑.๕ เซนติเมตร ทำด้วย
หนังสีน้ำเงินดำ ใช้เมื่อแต่งเครื่องแบบปกติขาวเครื่องแบบปกติเทาคอแบบ
เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศขาว เครื่องแบบเต็มยศเทา เครื่องแบบ
สโมสรคอปัก และเครื่องแบบสโมสรคอแบบ

(๒) กระเป๋นายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศและนายทหาร
สัญญาบัตร ยาว ๘๕ เซนติเมตร ปลายด้านเป็นรูปหัวช้าง มีกะบังกับโกร่ง

ทำด้วยโลหะสีทอง ที่ไกร่งค้ำนอกมีรูปตราแผ่นดินในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สำหรับนายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศ มีพู่ไหมสีเหลือง สำหรับนายทหารสัญญาบัตรมีพู่ไหมทอง ผักหุ้มด้วยหนังสีน้ำเงินดำ ตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลายของผักหุ้มด้วยโลหะสีทอง ตอนต้นของผักมีห่วง ๑ ห่วง ตอนกลางของผักมีห่วง ๑ ห่วงทำด้วยโลหะสีทอง มีสายกระป๋ ๒ สาย กว้างสายละ ๑.๕ เซนติเมตร ทำด้วยหนังสีน้ำเงินดำ

หมวด ๓

อินทรรณและเครื่องหมายยศ

ข้อ ๑๖. อินทรรณ มี ๒ แบบ คือ

(๑) อินทรรณอ่อน ทำด้วยสั๊กหลาด เสริ่งหรือผ้าชนิดและสีเดียวกับเสื้อ เป็นแผ่นสี่เหลี่ยมรียาวจากทางค้ำไหล่ไปทางคอ ปลายมน ค้ำไหล่กว้าง ๔ เซนติเมตร เย็บติดกับเสื้อเป็นรูปสี่เหลี่ยมมีเส้นทะแยงมุม ระยะห่างจากค้ำไหล่ไปทางคอ ๔ เซนติเมตร ค้ำคอกกว้าง ๓ เซนติเมตร ตอนปลายขัดมุม ตั้งขึ้น

พลทหาร ใช้ดุมสีเทาขนาดเล็ก

นักเรียนตริยางค์ นักเรียนจ่าอากาศและนายทหารประทวนชั้นจ่าอากาศใช้ดุมสีเทาขนาดเล็ก เว้นแต่เมื่อแต่งเครื่องแบบปกติขาว เครื่องแบบปกติคอแบะ เครื่องแบบปกติทหารวัดเอว เครื่องแบบเต็มยศขาวและเครื่องแบบเต็มยศเทา ใช้ดุมสีทองขนาดเล็ก

นายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศ นักเรียนนายเรืออากาศและนายทหารสัญญาบัตร ใช้ดุมสีเทาขนาดเล็ก

(๒) อินทรรณแข็ง ทำด้วยสั๊กหลาดหรือเสริ่งสีน้ำเงินดำ เป็นแผ่นสี่เหลี่ยมรียาวจากทางค้ำไหล่ไปทางคอ ปลายมน ค้ำไหล่กว้าง ๕ เซนติเมตร ค้ำคอกกว้าง ๔ เซนติเมตร ตอนปลายติดดุมสีทองขนาดเล็ก

และมีเครื่องประกอบ ดังนี้

นักเรียนนายเรืออากาศ มีแถบไหมทองกว้าง ๐.๖ เซนติเมตร พาดกึ่งกลางตามส่วนยาวของอินทรี

นายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศ มีดาว ๕ กลีบ ๑ ดาว ทำด้วยโลหะสีทอง เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ให้กลีบหนึ่งอยู่ทางด้านคอ

นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายเรืออากาศ และนายนาวาอากาศมี ดาว ๕ กลีบ ๑ ดาว บั๊กด้วยดินทอง เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ให้กลีบหนึ่งอยู่ทางด้านคอ

นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพลอากาศและจอมพลอากาศมีดินทองบั๊กเป็นลายดักเต็มแผ่นอินทรี

ข้อ ๑๗. เครื่องหมายยศ มีดังนี้

(๑) นายทหารประทวนชั้นจ่าอากาศใช้บั้งรูปหางนกแซงแซว ทำด้วยแถบไหมสีเหลือง กว้าง ๑ เซนติเมตร ปลายบั้งทั้งสองข้างห่างกัน ๘ เซนติเมตร มุมบั้งแหลมเล็ก เหนือบั้งมีดาว ๕ กลีบ ๑ ดาว ทำด้วยไหมสีเหลือง เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ตรึงบนพื้นสักหลาดหรือเสิร์จสีน้ำเงินดำเหลือชายไว้เป็นขอบ ๐.๓ เซนติเมตร ประดับที่แขนเสื้อข้างซ้าย ด้านนอกกึ่งกลางระหว่างไหล่กับข้อศอก ให้มุมแหลมอยู่ทางล่าง มีจำนวนบั้งตามชั้นยศ คือ

จ่าอากาศตรี	๑ บั้ง
จ่าอากาศโท	๒ บั้ง
จ่าอากาศเอก	๓ บั้ง

ในกรณีมีบั้งมากกว่า ๑ บั้ง เว้นระยะระหว่างบั้ง ๐.๔ เซนติเมตร

(๒) นายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศเอก ใช้บั้งรูปหางนกแซงแซวทำด้วยโลหะสีทองกว้าง ๐.๓ เซนติเมตร ปลายบั้งทั้ง ๒ ข้างห่างกัน ๓ เซนติเมตร ประดับบนอินทรีชั้นทั้ง ๒ ข้าง ให้มุมแหลมของบั้ง

อยู่ทางด้านคอห่างจากดาว ๐.๓ เซนติเมตร ปลายขาข้างหนึ่งห่างจากกริมอินทรธนู
ทางด้านไหล่ ๐.๕ เซนติเมตร แต่ละข้างมีจำนวนบั้งตามชั้นยศ คือ

พันจ่าอากาศตรี ๑ บั้ง

พันจ่าอากาศโท ๒ บั้ง

พันจ่าอากาศเอก ๓ บั้ง

ในกรณีมีบั้งมากกว่า ๑ บั้ง ให้ติดเรียงกันไปทางด้านคอตาม
ส่วนยาวของอินทรธนู เว้นระยะระหว่างบั้ง ๐.๒ เซนติเมตร

(๓) นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายเรืออากาศและนายนา
วอากาศ ใช้แถบไหมทองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร เรียกว่า แถบใหญ่ และกว้าง
๐.๖ เซนติเมตร เรียกว่า แถบเล็กประดับบนอินทรธนูแข่งตามส่วนกว้างทั้ง
๒ ข้างชิดดาวและห่างจากกริมอินทรธนูทางด้านไหล่ ๐.๕ เซนติเมตร แต่
ละข้างมีจำนวนแถบตามชั้นยศ คือ

เรืออากาศตรี แถบใหญ่ ๑ แถบ

เรืออากาศโท แถบใหญ่ ๑ แถบ กับแถบเล็ก ๑ แถบ
ให้แถบเล็กอยู่ทางด้านไหล่

เรืออากาศเอก แถบใหญ่ ๒ แถบ

นาวาอากาศตรี แถบใหญ่ ๒ แถบ กับแถบเล็ก ๑ แถบ
แทรกอยู่ระหว่างกลาง

นาวาอากาศโท แถบใหญ่ ๓ แถบ

นาวาอากาศเอก แถบใหญ่ ๔ แถบ

ในกรณีมีแถบมากกว่า ๑ แถบ เว้นระยะระหว่างแถบ
๐.๕ เซนติเมตร

(๔) นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพลอากาศ ใช้ดาว ๕ กลีบ
ทำด้วยโลหะสีเงิน เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร ประดับบนอินทรธนู
แข่งทั้ง ๒ ข้าง ห่างจากกริมอินทรธนูด้านไหล่ ๐.๕ เซนติเมตรแต่ละข้าง
มีจำนวนดาวตามชั้นยศ คือ

พลอากาศจัตวา ๑ ดาวอยู่กึ่งกลางส่วนกว้างของอินทรี
 พลอากาศตรี ๒ ดาว เรียงตามส่วนกว้างของอินทรี
 พลอากาศโท ๓ ดาว เรียงเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า

ให้ฐานฐานอยู่ทางด้านไหล่

พลอากาศเอก ๔ ดาว เรียงเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน
 ให้มุมแหลมวางตามส่วนยาวของอินทรี

ในการประดับดาว ให้กลับหนึ่งของดาวอยู่ทางด้านคอ

(๕) จอมพลอากาศ ใช้ดาว ๕ กลีบ เส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๕ เซนติเมตร ๕ ดาว เรียงเป็นรูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ภายในวงกลมมีครากับกระบี่ไขว้ มีช่อชัยพฤกษ์ ๒ ข้าง ข้างละ ๗ ใบ โอบค้ำครา และปลายกระบี่ ทำด้วยโลหะสีเงิน ประดับบนอินทรีแข็ง ทั้ง ๒ ข้าง ห่างจากริมอินทรีทางด้านไหล่ ๐.๕ เซนติเมตร ให้กลับหนึ่งของดาวปลายครา และค้ำกระบี่อยู่ทางด้านคอ

ข้อ ๑๘. เฉพาะนายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศและนายทหารสัญญาบัตรเมื่อแต่งเครื่องแบบปกติเทาคอพับที่ใช้อินทรีนูนอ่อน เครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนามให้ใช้เครื่องหมายยศ ดังนี้

(๑) นายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศ ใช้รูปหางนกแซงแซวทำด้วยโลหะสีเงินกว้าง ๐.๒ เซนติเมตร ปลายทั้งสองข้างห่างกัน ๑.๗๕ เซนติเมตร มุมบ่งแหลมเล็กประดับที่มุมปกคอพับหรือมุมปกคอเบะตอนบนของเสื้อทั้งสองข้าง ให้มุมแหลมของบ่งอยู่ทางด้านบน แต่ละข้างมีจำนวนบ่งตามชั้นยศ คือ

พันจ่าอากาศตรี	๑	บ่ง
พันจ่าอากาศโท	๒	บ่ง
พันจ่าอากาศเอก	๓	บ่ง

ในกรณีมีบ่งมากกว่า ๑ บ่ง ให้ติดเรียงซ้อนกัน เว้นระยะ

ระหว่างบั้ง ๐.๑๕ เซนติเมตร ปลายบั้งทั้งสองข้าง มีโลหะสี่เงินกว้าง ๐.๑ เซนติเมตร เชื่อมติดกัน

(๒) นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายเรืออากาศและนายนาวาอากาศ ใช้ขีดทำด้วยโลหะสี่เงิน กว้าง ๐.๖๕ เซนติเมตร ยาว ๑.๗ เซนติเมตร เรียกว่า ขีดใหญ่ และกว้าง ๐.๓๕ เซนติเมตร ยาว ๑.๗ เซนติเมตร เรียกว่า ขีดเล็ก ประดับตามทางดิ่งที่มุมปกคอปับหรือมุมปกคอบะตะตอนบนของเสื้อทั้ง ๒ ข้าง แต่ละข้างมีจำนวนขีด ตามชั้นยศ คือ

เรืออากาศตรี ขีดใหญ่ ๑ ขีด

เรืออากาศโท ขีดใหญ่ ๑ ขีด กับขีดเล็ก ๑ ขีด ให้ขีดเล็กอยู่ทางด้านหลัง

เรืออากาศเอก ขีดใหญ่ ๒ ขีด

นาวาอากาศตรี ขีดใหญ่ ๒ ขีด กับขีดเล็ก ๑ ขีด แทรกอยู่ระหว่างกลาง

นาวาอากาศโท ขีดใหญ่ ๓ ขีด

นาวาอากาศเอก ขีดใหญ่ ๔ ขีด

ในกรณีมีขีดมากกว่า ๑ ขีด ให้ติดขนานกันตามส่วนยาว เว้นระยะระหว่างขีด ๐.๓ เซนติเมตร ปลายขีดทั้ง ๒ ข้างมีโลหะสี่เงินกว้าง ๐.๑ เซนติเมตร เชื่อมติดกัน

(๓) นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพลอากาศ ใช้ดาว ๕ กลีบ ทำด้วยโลหะสี่เงิน ประดับตามทางนอนที่มุมปกคอปับหรือมุมปกคอบะตะตอนบนของเสื้อทั้ง ๒ ข้าง แต่ละข้างมีจำนวนดาวและขนาดของดาวตามชั้นยศ คือ

พลอากาศจัตวา ๑ ดาว เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร

พลอากาศตรี ๒ ดาว เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร

พลอากาศโท ๓ ดาว เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๑ เซนติเมตร

พลอากาศเอก ๔ ดาว เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๑ เซนติเมตร

ในกรณีมีดาวมากกว่า ๑ ดาว ให้ติดเรียงกัน และให้กลีบหนึ่งของดาวอยู่ทางด้านบน

(๔) จอมพลอากาศ ใช้ดาว ๕ กลีบ เส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๕ เซนติเมตร ๕ ดาว เรียงเป็นรูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒.๕ เซนติเมตร ภายในวงกลมมีคิรากับกระบี่ไขว้ ทำด้วยโลหะสีเงิน ประดับที่มุมปกคอพับหรือมุมปกคอแบะ ตอนบนของเสื้อทั้ง ๒ ข้าง ให้กลีบหนึ่งของดาวปลายคิราและค้ำกระบี่อยู่ทางด้านบน

หมวด ๔

เครื่องหมายสังกัด

ข้อ ๑๙. เครื่องหมายสังกัดติดที่คอเสื้อทั้ง ๒ ข้างดังนี้

(๑) เสื้อคอพับ ติดที่มุมปกคอพับ เว้นแต่นักเรียนตริยางค์ นักเรียนจำอากาศ นายทหารประทวนชั้นพันจำอากาศ นักเรียนนายเรืออากาศ และนายทหารสัญญาบัตรเมื่อใช้เสื้อคอพับที่มีอินทรีนูนอ่อน ไม่ต้องติดเครื่องหมายสังกัด

(๒) เสื้อฝัก ติดที่มุมปกคอแบะตอนบน เว้นแต่นักเรียนตริยางค์ นักเรียนจำอากาศ นายทหารประทวนชั้นพันจำอากาศ นักเรียนนายเรืออากาศ และนายทหารสัญญาบัตร ไม่ต้องติดเครื่องหมายสังกัด

(๓) เสื้อชั้นนอกคอแบะ ติดที่มุมปกคอแบะตอนบน

(๔) เสื้อชั้นนอกคอปิด ติดที่คอตอนหน้า

(๕) เสื้อชั้นนอกเปิดอก ติดที่คอแบะตอนบน

ข้อ ๒๐. เครื่องหมายสังกัด ทำด้วยโลหะสีทองเป็นรูปวงช่อชัยพฤกษ์ ๒ ข้าง ข้างละ ๔ ใบ รูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒.๕ เซนติเมตร

ภายในวงช่อชัยพฤกษ์ มีเครื่องหมาย ดังนี้

กองบัญชาการกองทัพอากาศ รูปอนุโลมในพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี

กองบินยุทธการ รูปดาว ๕ กลีบ ในวงกลมเหนือปีกนก ๒ ปีก

กองบิน รูปดาว ๕ กลีบ เหนือปีกนก ๒ ปีก ใต้ปีกนกมีเลขหมายกองบิน

กรมอากาศโยธิน รูปร่มชูชีพเหนือปืนเล็กยาวกับปืนใหญ่ไขว้

กองพันทหารอากาศโยธิน ๑ รูปปืนเล็กไขว้ ประกอบกับตัวกระสุน ข้างใต้มีเลขหมายกองพัน

กองพันทหารอากาศโยธิน ๒ และ ๓ รูปลูกปืนใหญ่มีเปลวไฟเหนือปืนใหญ่ไขว้ ข้างใต้มีเลขหมายกองพัน

สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง รูปอนุโลมเปล่งรัศมีเหนือปีกนก ๒ ปีก

กองพันทหารสารวัตรทหารอากาศ ๑ และ ๒ สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง รูปปืนพกไขว้ทับปีกนก ๒ ปีก ข้างใต้มีอักษร " พัน " และเลขหมายกองพัน

กองร้อยทหารสารวัตรประจำกองบิน รูปปืนพกไขว้ทับปีกนก ๒ ปีก ข้างใต้มีเลขหมายกองบิน

กองร้อยทหารสารวัตรประจำโรงเรียนการบินรูปปืนพกไขว้ทับปีกนก ๒ ปีก ข้างใต้มีอักษร รร. กบ.

กองดุริยางค์ทหารอากาศ รูปพิณ
กรมพลธิการทหารอากาศ รูปหมวกเล็ก กระบี่ และปืนเล็กยาวไขว้

กรมช่างโยธาทหารอากาศ รูปไม้ฉาก ขวานและพลั่วไขว้
 กรมขนส่งทหารอากาศ รูปวงล้อกับปีก
 กรมช่างอากาศ รูปเฟืองและเครื่องบิน
 กรมสื่อสารทหารอากาศ รูปสายฟ้าแลบไขว้
 กรมสรรพาวุธทหารอากาศ รูปลูกระเบิดอยู่ใต้เปลวเพลิง
 กรมแพทย์ทหารอากาศ รูปพญานาคคู่พันคบเพลิง
 กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ รูปคบเพลิงไขว้
 โรงเรียนการบิน รูปคบเพลิงและปีกนก ๒ ปีก
 กรมการบินพลเรือน รูปเครื่องบิน
 กรมสวัสดิการทหารอากาศ รูปดาว ๕ กลีบเหนือ

ดอกบัวบาน

ข้อ ๒๑. ทหารประจำการสังกัดส่วนราชการส่วนกลางของกระทรวง
 กลาโหมใช้เครื่องหมายสังกัดกองบัญชาการกองทัพอากาศ เว้นแต่ทหาร
 ประจำการสังกัดกรมราชองครักษ์ ใช้เครื่องหมายสังกัดรูปครุฑ ทำด้วยโลหะ
 สีทอง

ข้อ ๒๒. นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพลอากาศและจอมพลอากาศ
 ใช้เครื่องหมายสังกัดกองบัญชาการกองทัพอากาศ

ข้อ ๒๓. นายทหารพิเศษและนายทหารนอกกอง ใช้เครื่องหมาย
 สังกัดกองบัญชาการกองทัพอากาศ

ข้อ ๒๔. ทหารนอกประจำการ ใช้เครื่องหมายสังกัดซึ่งประจำอยู่
 ก่อนออกจากประจำการครั้งสุดท้ายติดที่คอเสื้อข้างขวา และใช้เครื่องหมายทำ
 ด้วยโลหะสีทองเป็นรูปวงช่อชัยพฤกษ์ ๒ ข้าง ข้างละ ๙ ใบ รูปวงกลมเส้น
 ผ่าศูนย์กลาง ๒.๕ เซนติเมตร ภายในวงช่อชัยพฤกษ์มีรูปปีกนก ๒ ปีก ติดที่
 คอเสื้อข้างซ้าย

หมวด ๕

เครื่องหมายพิเศษ

ข้อ ๒๕. นายทหารซึ่งดำรงตำแหน่งเสนาธิการ ฝ่ายเสนาธิการ หรือตำแหน่งที่กำหนดว่าเป็นตำแหน่งฝ่ายเสนาธิการ ใช้สายยงยศเป็นสายดัก ๑ เส้น ประกอบตุ้มโลหะสีทอง ๑ ตุ่ม สายเกลี้ยง ๒ เส้น ปลายสายรวมติด ใต้อินทรีนข้างขวา สายดักคล้องใต้แขนขวาผ่านหน้าอก สายเกลี้ยงทำเป็นบ่วง คล้องใต้แขนขวา ๑ เส้น ส่วนอีก ๑ เส้น ทำเป็นบ่วงผ่านหน้าอกมารวมกับ ปลายสายดัก คล้องที่ตุ้มอกเสื้อ ให้ตุ้มโลหะสีทองอยู่ที่อกเสื้อ ถ้าเป็นเสื้อ ชนนอกคอปิด คล้องที่ตุ้มอกเสื้อเม็ดที่ ๑ ถ้าเป็นเสื้อชนนอกคอแบะหรือเสื้อ ชนนอกเปิดอก คล้องใต้ชายพับประมาณแนวเดียวกับตุ้มเม็ดที่ ๑ ของเสื้อ ชนนอกคอปิด

สายยงยศทำด้วยไหมทองหรือไหมสีเหลือง ใช้ประกอบ กับเครื่องแบบ ดังนี้

(๑) เครื่องแบบปกติขาว หรือเครื่องแบบปกติเทา คอแบะที่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศ หรือเครื่องแบบสโมสร ใช้สายยงยศไหมทอง

(๒) เครื่องแบบปกติขาวหรือเครื่องแบบปกติเทาคอแบะ ที่ไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ใช้สายยงยศไหมสีเหลือง

(๓) เครื่องแบบปกติเทาคอพับ ใช้สายยงยศไหม สีเหลืองเฉพาะแต่สายเกลี้ยง ๑ เส้น ทำเป็นบ่วงผ่านหน้าอกมาคล้องที่ตุ้ม อกเสื้อเม็ดที่ ๑ ปลายสายรวมติดใต้อินทรีนข้างขวา

(๔) เครื่องแบบปกติทหารรัดเอว ใช้สายยงยศไหม สีเหลืองเฉพาะแต่สายเกลี้ยง ๑ เส้น ทำเป็นบ่วงผ่านหน้าอกมาคล้องใต้ชายพับ ประมาณแนวเดียวกับตุ้มเม็ดที่ ๑ ของเสื้อชนนอกคอปิด ปลายสายรวมติดใต้ อินทรีนข้างขวา

ข้อ ๒๖. นายทหารคนสนิท ใช้สายยงยศเป็นสายดัก ๑ เส้น ประกอบตุ้มโลหะสีทอง ๑ ตุ่ม ทำเป็นบ่วงคล้องใต้แขนขวา ปลายสายรวม

ติดใต้อินทรรณูข้างขวา ให้ตุ้มโลหะสีทองอยู่ทางค้ำหน้า
 สายยงยศทำด้วยไหมทองหรือไหมสีเหลือง ใช้ประกอบกับ
 เครื่องแบบ ดังนี้

(๑) เครื่องแบบปกติขาวหรือเครื่องแบบปกติเทาคอแบะที่
 ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศหรือเครื่อง
 แบบสโมสร ใช้สายยงยศไหมทอง

(๒) เครื่องแบบปกติขาวหรือเครื่องแบบปกติเทาคอแบะ ที่
 ไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ใช้สายยงยศไหมสีเหลือง

(๓) เครื่องแบบปกติทหารัดเอวหรือเครื่องแบบปกติเทา
 คอพับ ใช้สายยงยศไหมสีเหลืองเกลี้ยง ๑ เส้น ทำเป็นบ่วงคล้องใต้แขนขวา
 ปลายสายรวมติดใต้อินทรรณูข้างขวา

นายทหารซึ่งใช้สายยงยศเสนาธิการและดำรงตำแหน่งนายทหาร
 คนสนิทด้วย ใช้สายยงยศเสนาธิการแต่อย่างเดียว

ข้อ ๒๗. เครื่องหมายความสามารถในการทำงานในอากาศมีดังนี้

(๑) เครื่องหมายความสามารถในการบิน มี ๔ ชั้น คือ
 ชั้นที่ ๑ เป็นรูปปีกนก ๒ ปีก ปักด้วยดันทองบนพื้น
 สักหลาดหรือเสิร์จสีน้ำเงินดำ กว้าง ๑๐ เซนติเมตร ระหว่างหัวปีกปักด้วยไหม
 เป็นรูปธงไตรรงค์เฉียงอยู่ในอาร์มขนาด ๑.๕ เซนติเมตร เหนืออาร์มมีอุณาโลม
 ปักด้วยดันทองเงินในพระมหามงกุฎเปล่งรัศมีปักด้วยดันทอง

ชั้นที่ ๒ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่เหนืออาร์มมีดาว
 ๕ กลีบ ปักด้วยดันทองเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร แทนอุณาโลมและ
 พระมหามงกุฎ

ชั้นที่ ๓ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่เหนืออาร์มไม่มี
 อุณาโลมและพระมหามงกุฎ

ชั้นที่ ๔ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่เหนืออาร์มไม่มี
 อุณาโลม

(๒) เครื่องหมายความสามารถในการทำหน้าที่ต้นหน มี

๒ ชั้น คือ

ชั้นที่ ๑ เป็นรูปปีกนก ๒ ปีก บั๊กด้วยดินทองบนพื้น สักหลาดหรือเสิร์จสีน้ำเงินดำ กว้าง ๑๐ เซนติเมตร ระหว่างหัวปีกบั๊กด้วยดิน เงินเป็นรูปลูกโลก เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร เหนือลูกโลกมีดาว ๕ กลีบ บั๊กด้วยดินทอง เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร

ชั้นที่ ๒ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่ลูกโลกไม่มีดาว

(๓) เครื่องหมายความสามารถในการโคตร่ม มี ๓ ชั้น คือ

ชั้นที่ ๑ เป็นรูปปีกนก ๒ ปีก บั๊กด้วยดินทองบนพื้น สักหลาดหรือเสิร์จสีแดงกว้าง ๑๐ เซนติเมตร ระหว่างหัวปีกบั๊กด้วยดินเงิน เป็นรูปร่มชูชีพสูง ๓ เซนติเมตร และรูปเอราวัณสูง ๑.๕ เซนติเมตร ทับ สายร่มชูชีพตอนล่างที่กึ่งกลางตัวร่มชูชีพมีดาว ๕ กลีบ ทำด้วยโลหะสีน้ำเงิน และวงข้อชัยพฤกษ์ทำด้วยโลหะสีน้ำเงินโอบใต้ดาว

ชั้นที่ ๒ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่ไม่มีวงข้อชัยพฤกษ์

ชั้นที่ ๓ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่ไม่มีดาวและวง

ข้อชัยพฤกษ์

เครื่องหมายตามข้อนี้ ใช้ประกอบกับเครื่องแบบได้ทุกชนิด และให้ติดที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือปกกระเป๋ ถ้าประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ หรือแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ติดเครื่องหมายตามข้อนี้เหนือขึ้นไป ถ้าใช้ประกอบกับเครื่องแบบสโมสрокแข็งหรือเครื่องแบบสโมสрокอ่อน ใช้ ขนาดย่อลงครึ่งหนึ่ง

ข้อ ๒๘. เครื่องหมายนักเรียนตุนิยางค์และนักเรียนจำอากาศ ทำ ด้วยโลหะสีทอง ประกอบด้วย

(๑) อักษรย่อสูง ๑ เซนติเมตร

นักเรียนตุนิยางค์ใช้อักษร คย

นักเรียนจำอากาศศิษย์การบิน ใช้อักษร ศบ

นักเรียนจำอากาศเหล่าอื่น ใช้อักษร นจ

(๒) เครื่องหมายชั้นการศึกษา เป็นตัวเลขไทย สูง

๑ เซนติเมตร

(๓) เครื่องหมายตำแหน่ง เป็นรูปปีกนก ๒ ปีก กว้าง ๓ เซนติเมตร มีดาว ๕ กลีบ และพระมหามงกุฎประกอบดังนี้

หัวหน้าตอน รูปปีก

หัวหน้าหมวด รูปดาวเหนือปีก

หัวหน้ากองร้อย รูปพระมหามงกุฎเหนือปีก

หัวหน้านักเรียน รูปพระมหามงกุฎเปล่งรัศมีเหนือปีก

เครื่องหมายตามข้อ ๕ ให้ติดอักษรย่อที่กึ่งกลางอินทรธนูอ่อน
ทั้ง ๒ ข้าง และติดเครื่องหมายชั้นการศึกษาห่างจากอักษรย่อไปทางด้าน
ไหล่ ๑ เซนติเมตร ให้ด้านบนของตัวอักษรและตัวเลขอยู่ทางด้านคอ

สำหรับเครื่องแบบปกติเทาคอพับ ให้ติดอักษรย่อที่กึ่งกลาง
อินทรธนูอ่อนทั้ง ๒ ข้าง และติดเครื่องหมายชั้นการศึกษาตามทางดิ่งที่มุมปก
คอพับของเสื้อทั้งสองข้าง สำหรับเครื่องหมายตำแหน่งให้ติดเรียงถัดขึ้นไปจาก
เครื่องหมายชั้นการศึกษา

สำหรับเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม ให้ติดเครื่องหมาย
ชั้นการศึกษาตามทางดิ่งที่มุมปกคอเบะตอนบนของเสื้อทั้งสองข้าง และ
ติดเครื่องหมายตำแหน่งเรียงถัดขึ้นไปจากเครื่องหมายชั้นการศึกษา เครื่องหมาย
ที่ใช้ติดกับเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนามนี้ จะปักด้วยไหมสีเหลืองแทน
เครื่องหมายโลหะก็ได้

ข้อ ๒๙. เครื่องหมายนักเรียนนายเรืออากาศ ทำด้วยโลหะสีเงิน
ประกอบด้วย

(๑) อักษรย่อ นร. สูง ๑ เซนติเมตร

(๒) เครื่องหมายชั้นการศึกษา เป็นตัวเลขไทย สูง

๑ เซนติเมตร

(๓) เครื่องหมายตำแหน่ง เป็นรูปปีกนก ๒ ปีก กว้าง ๔ เซนติเมตร มีดาว ๕ กลีบ และพระมหามงกุฎประกอบดังนี้

หัวหน้าตอน รูปปีก

หัวหน้าหมวด รูปดาวเหนือปีก

หัวหน้ากองร้อย รูปพระมหามงกุฎเหนือปีก

หัวหน้านักเรียน รูปพระมหามงกุฎเปล่งรัศมีเหนือปีก

เครื่องหมายตามข้อนี้ สำหรับเครื่องแบบที่ใช้อินทราชนันท์ ให้ติดเครื่องหมายชั้นการศึกษากับบนแถบไหมทองของอินทราชนันท์ทั้ง ๒ ข้าง ห่างจากริมอินทราชนันท์ทางด้านไหล่ ๑.๕ เซนติเมตร ให้ตำแหน่งของตัวเลขอยู่ทางด้านคอ นักเรียนนายเรืออากาศที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่หัวหน้าตอน หัวหน้าหมวด หัวหน้ากองร้อยหรือหัวหน้านักเรียน ให้ติดเครื่องหมายตำแหน่งบนแถบไหมทองที่กึ่งกลางอินทราชนันท์ทั้ง ๒ ข้าง ให้ตำแหน่งของปีกอยู่ทางด้านคอ

สำหรับเครื่องแบบปกติทหารบกที่ใช้อินทราชนันท์ ให้ติดอักษรย่อที่กึ่งกลางอินทราชนันท์ทั้ง ๒ ข้าง ให้ตำแหน่งของตัวอักษรอยู่ทางด้านคอ และติดเครื่องหมายชั้นการศึกษาตามทางดิ่งที่มุมปกคอพับของเสื้อทั้ง ๒ ข้าง สำหรับเครื่องหมายตำแหน่ง ให้ติดเรียงถัดขึ้นไปจากเครื่องหมายชั้นการศึกษา

สำหรับเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม ให้ติดเครื่องหมายชั้นการศึกษา และเครื่องหมายตำแหน่งที่มุมปกคอแบะตอนบนของเสื้อทั้ง ๒ ข้าง เรียงถัดกันไปเช่นเดียวกับเสื้อปกติทหารบกที่ใช้อินทราชนันท์ เครื่องหมายที่ใช้ติดกับเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนามนี้ จะปักด้วยไหมสีขาวแทนเครื่องหมายโลหะก็ได้

* สำหรับเครื่องหมายนักเรียนนายเรืออากาศที่เข้าศึกษาวิชาการแพทย์ ในมหาวิทยาลัย ทำด้วยโลหะสีเงินเป็นรูปพญานาคคู่พันคอบเพลิง สูง ๔ เซนติเมตร กว้าง ๒.๓ เซนติเมตร และให้ติดเครื่องหมายนี้แทนที่อักษรย่อ นร ในตำแหน่งของรูปพญานาคคู่พันคอบเพลิงอยู่ทางด้านคอ โดยไม่มีเครื่องหมายตำแหน่ง

ข้อ ๓๐. เครื่องหมายเชิดชูเกียรตินักเรียนนายเรืออากาศ ทำด้วย สักหลาดหรือเสิร์ทสีน้ำเงินดำ เป็นรูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓ เซนติเมตร ขอบปักด้วยไหมสีขาวกว้าง ๐.๒ เซนติเมตร โดยรอบภายในวงกลมปักเป็น รูปต่าง ๆ ตามชนิดของเครื่องหมาย คือ

- (๑) เครื่องหมายการศึกษาดี ลักษณะทหารดีและการกีฬาดี มีปีกนก ๒ ปีกปักด้วยไหมสีขาววางทับอยู่บนวงข้อชัย พฤษ ๒ ข้าง ข้างละ ๙ ใบ ปักด้วยไหมสีเหลือง ระหว่างหัวปีกปักด้วยไหม เป็นรูปธงไตรรงค์เฉียงอยู่ในอาร์มขนาด ๐.๕ เซนติเมตร เหนืออาร์มมี อุณาโลมปักด้วยไหมสีขาวในพระมหามงกุฎเปล่งรัศมีปักด้วยไหมสีเหลือง ใต้อาร์มมีดาว ๕ กลีบปักด้วยไหมสีขาวมีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๕ เซนติเมตร
- (๒) เครื่องหมายการศึกษาดี และลักษณะทหารดี มีลักษณะเช่นเดียวกับ (๑) เว้นแต่ไม่มีดาว
- (๓) เครื่องหมายการศึกษาดี และการกีฬาดี มีลักษณะเช่นเดียวกับ (๑) เว้นแต่ไม่มีวงข้อชัยพฤษ
- (๔) เครื่องหมายลักษณะทหารดี และการกีฬาดี มีลักษณะเช่นเดียวกับ (๑) เว้นแต่ดาวอยู่เหนืออาร์ม และไม่มีอุณาโลมในพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี

* ข้อ ๒๕ วรรค ๕ นี้ เพิ่มเติมตามกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๑๒) ออกตามความใน พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารอากาศฉบับที่ ๑๔ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๑๑๑ หน้า ๙๙๙, ๙ ธันวาคม ๒๕๑๒)

- (๕) เครื่องหมายการศึกษาดี
มีลักษณะเช่นเดียวกับ (๑) เว้นแต่ไม่มีดาวและวงช่อ
ชัยพฤกษ์
- (๖) เครื่องหมายลักษณะทหารดี
มีลักษณะเช่นเดียวกับ (๑) เว้นแต่ไม่มีดาว และ
อุณาโลมในพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี
- (๗) เครื่องหมายการกีฬาดี
มีลักษณะเช่นเดียวกับ (๑) เว้นแต่ดาวอยู่เหนืออาร์ม
และไม่มีวงช่อชัยพฤกษ์และอุณาโลมในพระมหามงกุฎ
เปล่งรัศมี

เครื่องหมายตามข้อนี้ใช้ประดับกับเครื่องแบบปกติทหารคอป
เครื่องแบบปกติทหารดเแว และเครื่องแบบปกติทหารคอบะ เนื้อกึ่งกลาง
กระเป๋ากเสื้อข้างขวา ๑ เซนติเมตร

ข้อ ๓๑. พลทหารซึ่งทำหน้าที่ครูทหารใหม่ ใช้เครื่องหมายรูป
ดาว ๕ กลีบ เนื้อปีกนก ๒ ปีก ทำด้วยโลหะสีทอง กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
ทาบบนพื้นสีกหลาดหรือเสิร์ทสีน้ำเงินดำ รูปวงกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง ๔.๕
เซนติเมตร ให้กลีบหนึ่งของดาวอยู่ทางด้านบน ติดที่แขนเสื้อข้างซ้าย
ด้านนอกกึ่งกลางระหว่างไหล่กับข้อศอก

ข้อ ๓๒. ทหารซึ่งสำเร็จการศึกษาหลักสูตรการรบแบบจู่โจมของ
ศูนย์การทหารราบ กรมยุทธศึกษาทหารบก หรือของต่างประเทศที่ศูนย์การ
ทหารราบ กรมยุทธศึกษาทหารบก ได้พิจารณาแล้วเห็นว่ามีความ
เทียบเท่า ใช้เครื่องหมายทหารจู่โจม ติดที่อกเสื้อข้างขวาเนื้อกึ่งกลางปก
กระเป๋ามีลักษณะเป็นรูปหัวเสือทำด้วยโลหะสีทองคาบดาบปลายปืนสีเงิน
ทำให้เป็นมัน ตั้มนสีน้ำตาลแกมแดงอยู่เหนือวงช่อชัยพฤกษ์สีเงินทำให้เป็นมัน
สูง ๒.๕ เซนติเมตร กว้าง ๕.๒ เซนติเมตร

เครื่องหมายตามข้อนี้ใช้ประกอบกับเครื่องแบบได้ทุกชนิด

ภาค ๒

เครื่องแบบทหารหญิง

หมวด ๑

ชนิดของเครื่องแบบ

ข้อ ๓๓. เครื่องแบบทหารหญิง มี ๔ ชนิด คือ

- (๑) เครื่องแบบปกติขาว ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกทรงกลมพับปีกสีเทา
 - (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีขาว
 - (ค) กระโปรงสีขาว
 - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก
 - (จ) ถุงเท้ายาวสีน้ำตาลอ่อน
 - (ฉ) กระเป๋าดือสีดำ
- (๒) เครื่องแบบปกติเทาคอแบะ ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกทรงกลมพับปีกสีเทา
 - (ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีเทา
 - (ค) กระโปรงสีเทา
 - (ง) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก
 - (จ) ถุงเท้ายาวสีน้ำตาลอ่อน
 - (ฉ) กระเป๋าดือสีดำ
- (๓) เครื่องแบบปกติคอพับ ประกอบด้วย
 - (ก) หมวกทรงกลมพับปีกหรือหมวกหนีบสีเทา
 - (ข) เสื้อคอพับสีขาว
 - (ค) กระโปรงสีเทาหรือกางเกงขายาวสีเทา

(ง) เข็มขัดด้ายถักสีน้ำเงินดำ

(จ) รองเท้า เมื่อใช้กระโปรงให้ใช้รองเท้าหุ้มส้น
หนังสือดำชนิดไม่ผูกเชือก เมื่อใช้กางเกงขายาวให้ใช้รองเท้าหุ้มส้นหนังสือดำ
ชนิดผูกเชือก

(ฉ) ถุงเท้า เมื่อใช้กระโปรงจะใช้ถุงเท้ายาวสีน้ำตาล
อ่อนหรือไม่ใช้ก็ได้ เมื่อใช้กางเกงให้ใช้ถุงเท้าสีดำ

(ช) กระเป๋าลือสีดำ

(๔) เครื่องแบบฝึก ประกอบด้วย

(ก) หมวกหนีบสีเทา

(ข) เสื้อฝึกสีเทา

(ค) กางเกงฝึกขายาวสีเทา

(ง) เข็มขัดด้ายถักสีน้ำเงินดำ

(จ) รองเท้าหุ้มส้นหนังสือดำ ชนิดผูกเชือก

(ฉ) ถุงเท้าสีดำ

(๕) เครื่องแบบสนาม เช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก และ
ให้ใช้เครื่องสนามประกอบด้วย

(๖) เครื่องแบบครึ่งยศ เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว
เว้นแต่ให้ใช้กระโปรงสีเทา

(๗) เครื่องแบบเต็มยศขาว เช่นเดียวกับเครื่องแบบ
ปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้กระโปรงสีเทา

(๘) เครื่องแบบเต็มยศเทา เช่นเดียวกับเครื่องแบบ
ปกติเทาคอเบะ

(๙) เครื่องแบบสโมสร เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว
เว้นแต่ให้ใช้กระโปรงสีน้ำเงินดำและกระเป๋าสโมสร

หมวด ๒

ส่วนของเครื่องแบบ

ข้อ ๓๔. หมวด มี ๒ แบบ คือ

(๑) หมวดหนีบสีเทา ตอนหน้าเชิด ตอนหลังต่ำ ด้านซ้ายเหนือขอบหมวดห่างจากมุมพับด้านหน้า ๔ เซนติเมตร มีตราหน้าหมวดโลหะขนาดเล็ก

(๒) หมวดทรงกลมพับปีกสีเทา ตัวหมวดสีเทาอ่อนสูง ๘ เซนติเมตร ปีกหมวดสีเทากว้าง ๗ เซนติเมตร ด้านข้างและหลังพับติดกับหมวด มีผ้าพับหมวดสีเทากว้าง ๓ เซนติเมตร ตอนหน้าของผ้าพับหมวดกว้าง ๖ เซนติเมตร และมีตราหน้าหมวดตั้งขึ้น

พลทหาร นักเรียนจำอากาศ นายทหารประทวน ให้ใช้ตราหน้าหมวดโลหะขนาดกลาง

นายทหารสัญญาบัตร ใช้ตราหน้าหมวดปักด้วยด้ายขนาดเล็ก

ข้อ ๓๕. เสื้อ มี ๔ แบบ คือ

(๑) เสื้อฝึกสีเทา มีลักษณะเช่นเดียวกับเสื้อฝึกสีเทาของทหารชาย

(๒) เสื้อคอพับสีขาว คอพับตอนหน้ากว้าง ๕ เซนติเมตร ห้อยยาวลงมา ๘ เซนติเมตร และมีขลิบสีน้ำเงินดำกว้าง ๐.๕ เซนติเมตร โดยรอบ ที่คอและแนวสาบอกมีคุม ๕ คุม แขนยาวรัดข้อมือ ขัดคุมข้างละ ๑ คุม

พลทหาร นักเรียนจำอากาศและนายทหารประทวนชั้นจำอากาศ มีอินทราณูอ่อน

นายทหารประทวนชั้นพันจำอากาศและนายทหารสัญญาบัตร ใช้อินทราณูแข็งหรือจะใช้อินทราณูอ่อนโดยติดเครื่องหมายชนิด

โลหะที่ปักคอเสื้อทั้งสองข้าง แทนเครื่องหมายสังกัดก็ได้

คุมทั้งสิ้นเว้นแต่คุมของอินทรรณูแข็ง ใช้คุมสีขาว

ขนาดเล็ก

เมื่อสวมเสื้อให้สอดชายเสื้ออยู่ภายในกระโปรงหรือ

กางเกง

เสื้อแบบนี้จะใช้แขนสั้นเหนือข้อศอกไม่เกิน ๒ เซนติเมตร

ปลายแขนพับออกข้างนอกเป็นรูปแหลม ๖ เซนติเมตรก็ได้

(๓) เสื้อชั้นนอกคอเบาะสีเทา แบบคอมมูน มีตะเข็บหลัง ๓ ตะเข็บ ที่แนวอกมีคุมสีทองขนาดเล็ก ๔ คุม มีกระเป๋าล่างเป็นกระเป๋ายาว ๑ กระเป๋า ปากกระเป๋าเฉียงลงไปทางขวา และมีอินทรรณู ดังนี้

พลทหาร นักเรียนจำอากาศและนายทหารประทวน ชั้นจำอากาศ มีอินทรรณูอ่อน

นายทหารประทวนชั้นพันจำอากาศ และนายทหารสัญญาบัตร ใช้อินทรรณูแข็ง

เสื้อแบบนี้ให้ใช้เสื้อคอพับสีขาวประกอบด้วย

(๔) เสื้อชั้นนอกคอเบาะสีขาว มีลักษณะเช่นเดียวกับเสื้อชั้นนอกคอเบาะสีเทา

เสื้อแบบนี้ให้ใช้เสื้อคอพับสีขาว ประกอบด้วย

ข้อ ๓๖. กระโปรงและกางเกง มีดังนี้

(๑) กระโปรงสีเทา ยาวคลุมเข่าไม่เกินครึ่งน่อง ด้านหลังมีจีบปล่อยชาย กระโปรง ๒ จีบ ระยะห่างกันพอสมควร ชายกระโปรงไม่บาน และไม่มีกระเป๋าล่าง

(๒) กระโปรงสีขาว มีลักษณะเช่นเดียวกับกระโปรงสีเทา

(๓) กระโปรงสีน้ำเงินดำ มีลักษณะเช่นเดียวกับ

กระโปรงสีเทา

(๔) กางเกงขายาวสีเทา มีลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสีเทาของทหารชาย เว้นแต่ผ่าเอวทางด้านซ้าย ปลายขากว้างไม่น้อยกว่า ๒๐ เซนติเมตร และไม่เกิน ๒๔ เซนติเมตร

(๕) กางเกงฝึกขายาวสีเทา มีลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงฝึกขายาวสีเทาของทหารชาย เว้นแต่ผ่าเอวทางด้านซ้าย ปลายขากว้างไม่น้อยกว่า ๒๐ เซนติเมตร และไม่เกิน ๒๔ เซนติเมตร

ข้อ ๓๗. เข็มขัด ใช้เข็มขัดด้ายถักสีน้ำเงินดำ มีลักษณะเช่นเดียวกับเข็มขัดด้ายถักสีน้ำเงินดำของทหารชาย

ข้อ ๓๘. รองเท้า มี ๒ แบบ คือ

(๑) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดไม่ผูกเชือก ไม่มีริ้วและลวดลาย ส้นใหญ่พอสมควร สูงไม่เกิน ๕ เซนติเมตร

(๒) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ ชนิดผูกเชือก มีลักษณะเช่นเดียวกับรองเท้าหุ้มส้นสีดำของทหารชาย

ข้อ ๓๙. กระเป๋าดู มี ๒ แบบ คือ

(๑) กระเป๋าดูสีดำ ทำด้วยหนังหรือวัตถุเทียมหนังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามุมมน สูง ๑๙ เซนติเมตร ยาว ๒๔ เซนติเมตร มีสายสะพาย

(๒) กระเป๋าสมอสร ทำด้วยหนังหรือวัตถุเทียมหนังสีดำรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามุมมน สูง ๑๒ เซนติเมตร ยาว ๒๐ เซนติเมตร ไม่มีสายสะพาย

กระเป๋าดูทั้ง ๒ แบบนี้ไม่มีลวดลาย กึ่งกลางที่ปิดเปิดฝากระเป๋าด้านนอก มีเครื่องหมายทำด้วยโลหะสีทอง มีลักษณะเช่นเดียวกับตุ้มสีทองขนาดใหญ่ โดยปกติถือด้วยมือซ้าย สำหรับกระเป๋ามีสายสะพายจะสะพายที่ไหล่ซ้ายห้อยลงมาใต้แนวเอวก็ได้

หมวด ๓

อินทธรณและเครื่องหมายยศ

ข้อ ๔๐. อินทธรณมี ๒ แบบ คือ

(๑) อินทธรณอ่อน ทำด้วยสักหลาด เสริมหรือผ้าชนิด และสีเดียวกับเสื้อเป็นแผ่นสีเหลี่ยมรียาวจากทางด้านไหล่ไปทางคอ ปลายมน ด้านไหล่กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร เย็บติดกับเสื้อเป็นรูปสีเหลี่ยมมีเส้นทแยงมุม ระยะห่างจากด้านไหล่ไปทางคอ ๓.๕ เซนติเมตร ด้านคอกว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ตอนปลายขัดคม ดังนี้

พลทหาร นักเรียนจำอากาศ และนายทหารประทวน ชั้นจำอากาศ ใช้ดุมสีขาวขนาดเล็ก เมื่อแต่งเครื่องแบบปกติขาว เครื่องแบบ ปกติเทาคอแบะ เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศขาว เครื่องแบบ เต็มยศเทาและเครื่องแบบสโมสร ใช้ดุมสีทองขนาดเล็ก

นายทหารประทวนชั้นพันจำอากาศ และนายทหารสัญญาบัตร ใช้ดุมสีขาวขนาดเล็ก

(๒) อินทธรณแข็ง ทำด้วยสักหลาดหรือเสริมสีน้ำเงินดำ เป็นแผ่นสีเหลี่ยมรียาวจากทางด้านไหล่ไปทางคอ ปลายมน ด้านไหล่กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ด้านคอกว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ตอนปลายติดดุมสีทอง ขนาดเล็ก และมีเครื่องประกอบเช่นเดียวกับอินทธรณแข็งของทหารชาย

ข้อ ๔๑. เครื่องหมายยศ มีดังนี้

นายทหารประทวนชั้นจำอากาศ ใช้เครื่องหมายยศเช่นเดียวกับนายทหารประทวนชั้นจำอากาศชาย เว้นแต่ปลายบ่งทั้ง ๒ ข้างห่าง กัน ๖ เซนติเมตร

นายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศ ใช้เครื่องหมายยศเช่นเดียวกับนายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศชาย

นายทหารสัญญาบัตร ใช้เครื่องหมายยศเช่นเดียวกับนายทหารสัญญาบัตรชาย

ข้อ ๔๒. เมื่อแต่งเครื่องแบบปกติคอพับที่ใช้อินทรีนูนอ่อน เครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม เฉพาะนายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศและนายทหารสัญญาบัตร ให้ใช้เครื่องหมายยศชนิดโลหะของทหารชายตามข้อ ๑๘

หมวด ๔

เครื่องหมายสังกัดและเครื่องหมายพิเศษ

ข้อ ๔๓. เครื่องหมายสังกัดและเครื่องหมายพิเศษ มีลักษณะเช่นเดียวกับเครื่องหมายสังกัดและเครื่องหมายพิเศษของทหารชาย

สำหรับเครื่องหมายสังกัด ติดที่คอเสื้อทั้ง ๒ ข้าง ดังนี้

(๑) เสื้อคอพับ ติดที่มุมปกคอพับ เว้นแต่นักเรียนจ่าอากาศ นายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศ และนายทหารสัญญาบัตร เมื่อใช้เสื้อคอพับที่มีอินทรีนูนอ่อน ไม่ต้องติดเครื่องหมายสังกัด

(๒) เสื้อฝึก ติดที่มุมปกคอเบะตอนบน เว้นแต่นักเรียนจ่าอากาศ นายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศ และนายทหารสัญญาบัตร ไม่ต้องติดเครื่องหมายสังกัด

(๓) เสื้อชั้นนอกคอเบะสีเทา ติดที่มุมปกคอเบะตอนบน

(๔) เสื้อชั้นนอกคอเบะสีขาว ติดที่มุมปกคอเบะตอนบน

สำหรับเครื่องหมายพิเศษ ให้ติดเช่นเดียวกับทหารชาย

ภาค ๓

เครื่องแบบพิเศษ

ข้อ ๔๔. ทหารชายเหล่าทหารดุริยางค์ ใช้เครื่องแบบพิเศษตามโอกาสดังนี้

(๑) ในโอกาสบรรเลงในงานเกียรตินิยมหรืองานทั่วไป พลทหารและนายทหารประทวน ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(ก) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว เว้นแต่ให้ใช้สายรัดคางทำด้วยไหมถักสีเหลือง ๒ เส้น ปลายสายรัดคางมีตุ่มสีทองขนาดเล็ก ติดที่ริมขอบหมวกข้างละ ๑ ตุ่ม

(ข) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีขาว มีลักษณะและเครื่องประกอบเช่นเดียวกับเสื้อชั้นนอกคอแบะสีเทา เว้นแต่พลทหารและนายทหารประทวนชั้นจ่าอากาศใช้อินทรธนูแข็งทำด้วยสักหลาดหรือเส้จสีน้ำเงินดำเป็นแผ่นสีเหลี่ยมเรียวยาวจากทางคันทันไหล่ไปทางคอ ปลายมน คันทันไหล่กว้าง ๕ เซนติเมตร คันทอกว้าง ๔ เซนติเมตร มีแถบไหมถักสีเหลือง ๓ เส้น ไขว้กันพาดกึ่งกลางตามยาวของอินทรธนู ตอนปลายติดตุ่มสีทองขนาดเล็ก

(ค) กางเกง

ในงานเกียรตินิยม ใช้กางเกงขายาวสีเทา เว้นแต่ที่แนวตะเข็บกางเกง คันทันนอกมีแถบสีน้ำเงินดำกว้าง ๓ เซนติเมตร ข้างละ ๑ แถบ

ในงานทั่วไป ใช้กางเกงขายาวสีขาว

(ง) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

(จ) ถุงเท้าสีดำ

(๒) ในโอกาสประจำแถวหรือเดินนำขบวน พลทหาร นายทหารประทวน และนายทหารสัญญาบัตร ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

(ก) หมวกเหล็กสีขาว มีสายรัดคางโซ่ถักทำด้วย โลหะสีทองกว้าง ๑.๕ เซนติเมตร และมีตราหน้าหมวกโลหะขนาดใหญ่

(ข) เสื้อคอพับสีเทา

(ค) กางเกงขายาวสีเทา

(ง) เข็มขัดหนังหรือเข็มขัดด้ายถักสีขาว ถ้าประจำ แถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบเต็มยศ เครื่องแบบทหารกองเกียรติยศ หรือ เดินนำขบวนทหารในพิธีตรวจพลสวนสนามให้มีสายโยงหนังหรือด้ายถักสีขาว ๒ สายสอดใต้อินทรรูข้างละสายไขว้กันด้านหลัง โดยให้สายขวาทับสายซ้าย

(จ) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ และสนับแข้งสูง ครึ่งน่องหนังหรือผ้าใบ มีสายรัดข้อบนและล่างสีขาว

(ฉ) ถุงมือสีขาว ใช้เฉพาะเมื่อประจำแถวทหาร ซึ่งแต่งเครื่องแบบเต็มยศ หรือเครื่องแบบทหารกองเกียรติยศ เดินนำขบวน ทหารในพิธีตรวจพลสวนสนาม

(ช) สายหนังสีขาวสะพายจากไหล่ขวาไปเอวซ้าย ใช้เฉพาะผู้ทำหน้าที่นำขบวนแถวในขณะเดินแถว

ข้อ ๔๕. ทหารหญิงเหล่าทหารดุริยางค์ ในโอกาสบรรเลงในงาน เกียรติยศ ใช้เครื่องแบบพิเศษ ประกอบด้วย

(๑) หมวกทรงกลมพับปีกสีเทา

(๒) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีขาว

(๓) กระโปรงสีน้ำเงินดำ

(๔) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ

(๕) ถุงเท้ายาวสีน้ำตาลอ่อน

(๖) กระเป๋าคาดอกสีดำ

ข้อ ๔๖. ทหารซึ่งทำหน้าที่สารวัตรทหาร ใช้เครื่องแบบพิเศษ

ประกอบด้วย

(๑) หมวก

พลทหารและนายทหารประทวน ใช้หมวกเหล็กสีขาว มีสายรัดคางหนังสีขาวกว้าง ๑.๕ เซนติเมตร ด้านหน้าหมวกมีอักษร สหสีฟ้าสูง ๖ เซนติเมตร กว้าง ๔ เซนติเมตร ระยะห่างกัน ๓ เซนติเมตร และมีแถบสีฟ้า ๑ แถบ กว้าง ๔ เมตร คาครอบหมวกโดยรอบเว้นระยะห่างจากตัวอักษรข้างละ ๓ เซนติเมตร

นายทหารสัญญาบัตร ใช้หมวกเหล็กสีขาวมีสายรัดคางหนังสีขาวกว้าง ๑.๕ เซนติเมตร ด้านหน้าหมวกมีตราหน้าหมวกโลหะขนาดใหญ่ หรือจะใช้หมวกทรงหม้อตาลสีเทาก็ได้

(๒) เสื้อคอพับสีเทา

(๓) กางเกงขายาวสีเทา

(๔) เข็มขัดหนังหรือเข็มขัดด้ายถักสีขาวกว้าง ๕.๕ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางนอนปลายมน กว้าง ๖ เซนติเมตร ยาว ๘ เซนติเมตร พนักเกลี้ยง มีรูปดาว ๕ กลีบเหนือปีกนก ๒ ปีกวางทับอยู่บนวงข้อชัยพฤกษ์ ๒ ข้าง ข้างละ ๗ ใบ ดุนนูนอยู่กึ่งกลางหัวเข็มขัด สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นจำอากาศมีช่องตาบปลายป็นและช่องกระสุนหนึ่ง หรือด้ายถักสีขาวสำหรับนายทหารประทวนชั้นพันจำอากาศและนายทหารสัญญาบัตร มีช่องป็นพกหนังหรือด้ายถักสีขาวประกอบด้วย

(๕) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ

(๖) สายนกหวีดทำด้วยด้ายหรือไหมสีขาว มีลักษณะดังนี้

พลทหารใช้สายเกลี้ยง ๒ เส้น ทำเป็นบ่วงคล้องใต้แขนซ้าย ๑ เส้น ปลายสายรวมติดใต้อินทรี ๑ เส้น โยงจากสายที่คล้องแขนใต้อินทรี ปลายสายผูกนกหวีดสอดไว้ในกระเป๋าเสื้อข้างซ้าย

นายทหารประทวนใช้สายเช่นเดียวกับพลทหาร เว้นแต่สายที่คล้องแขนเป็นสายถัก

นายทหารสัญญาบัตรใช้สายเช่นเดียวกับพลทหาร เว้นแต่สายที่คล้องแขนเป็นสายถักและคล้องแขนขวา กับเพิ่มสายโยงจากสายที่คล้องแขนใต้อินทรรณู ปลายสายมีตุ้มโลหะสีเงิน ๑ ตุ่ม คล้องที่ตุ้มอกเสื้อเม็ดที่ ๒ ให้ตุ้มโลหะสีเงินอยู่ที่อกเสื้อ

(๗) ปลอกแขนทำด้วยสักหลาดสีแดงกว้าง ๑๐ เซนติเมตร มีอักษร สห ทำด้วยสักหลาดสีขาว สูง ๖ เซนติเมตร กว้าง ๔ เซนติเมตร ระยะห่างกัน ๓ เซนติเมตร สวมที่แขนเสื้อข้างขวาระหว่างไหล่กับข้อศอกให้ตัวอักษรอยู่ด้านนอก

(๘) สายสะพายปืนหนังสือขาว

(๙) ถุงมือสีขาว ใช้เฉพาะเมื่อปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร หรือในงานเกียรติยศ

ข้อ ๔๗. ทหารที่จัดเป็นกองเกียรติยศ ใช้เครื่องแบบพิเศษประกอบด้วย

(๑) หมวกเหล็กสีขาว มีสายรัดคางโซ่ถักทำด้วยโลหะสีทองกว้าง ๑.๕ เซนติเมตร และมีตราหน้าหมวกโลหะขนาดใหญ่

(๒) เสื้อคอพับสีเทา

(๓) กางเกงขายาวสีเทา

(๔) เข็มขัดหนังหรือเข็มขัดด้ายถักสีขาว มีสายโยงหนังหรือด้ายถักสีขาว ๒ สาย สอดใต้อินทรรณูข้างละสายไขว้กันด้านหลังโดยให้สายขวาทับสายซ้าย สำหรับพลทหารและนายทหารประทวนชั้นจ่าอากาศ มีช่องคาบปลายปืนและช่องกระสุนหนังหรือด้ายถักสีขาว สำหรับนายทหารประทวนชั้นพันจ่าอากาศและนายทหารสัญญาบัตร มีช่องปืนพกและช่องกระป๋องหรือด้ายถักสีขาวประกอบด้วย

(๕) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำและสนับแข้งสูงครึ่งน่อง
หนังหรือผ้าใบมีสายรัดคอนบนและล่างสีขาว

(๖) สายสะพายปืนหนังสีขาว

(๗) ถุงมือสีขาว

ข้อ ๔๘. เครื่องแบบกันหนาวสำหรับนักเรียนนายเรืออากาศ
ประกอบด้วย

(๑) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว ใช้สายรัดคางทอง

(๒) เสื้อชั้นนอกคอแบะแบบคอแหลมสีน้ำเงินดำ ทำด้วย
สักหลาดหรือเสริจ มีตะเข็บหลัง ๓ ตะเข็บ ที่แนวอกมีคุดสีทองขนาดใหญ่
๒ แถว แถวละ ๔ คุด มีกระเป๋าบนที่อกเสื้อข้างซ้าย ๑ กระเป๋าและมีกระเป๋
ล่างข้างละ ๑ กระเป๋าเป็นกระเป๋าเจาะไม่มีปก มีเครื่องหมายชั้นการศึกษาทำ
ด้วยแถบไหมทองกว้าง ๐.๖ เซนติเมตร จำนวนแถบตามชั้นการศึกษาชั้นละ
๑ แถบ แต่ละแถบห่างกัน ๐.๖ เซนติเมตร ประดับรอบแขนทั้งสองข้าง
ให้จุดเริ่มอยู่ห่างจากปลายแขนเสื้อ ๗.๕ เซนติเมตร โดยให้แถบชั้นการศึกษา
ปีที่ ๑ เริ่มจากแนวตะเข็บเสื้อเฉียงขึ้นทางด้านนอก ๔๕ องศาแล้ววกเฉียงกลับ
ไปบรรจบจุดเริ่มต้น แถบแสดงชั้นการศึกษาปีอื่น ๆ ประดับเรียงขนานกันไป
และวกกลับไปบรรจบแนวห่างจากปลายแขนเสื้อ ๗.๕ เซนติเมตร

เสื้อแบบนให้ใช้เชดสีขาวผูกผ้าผูกคอสีน้ำเงินดำเงื่อน
กะลาสีด้วย

(๓) กางเกงขายาวสีขาวหรือสีน้ำเงินดำ ทำด้วยสักหลาด
หรือเสริจ กางเกงขายาวสีน้ำเงินดำมีลักษณะเช่นเดียวกับกางเกงขายาวสีขาว

(๔) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ข้อ ๔๙. เครื่องแบบกันหนาวสำหรับทหารหญิง ประกอบด้วย

(๑) หมวกทรงกลมพับปีกสีเทา

(๒) เสื้อชั้นนอกรัดเอวสีเทา คอแบะแบบมนชายเสื้อ
ยาวเสมอเอว มีแถบรัดเอวกว้าง ๕.๕ เซนติเมตร ด้านข้างมีคุดขนาดเล็ก

ข้างละ ๒ คม เรียงตามยาวของแถบ และมีแผ่นผ้าชนิดเดียวกับเสื้อสำหรับขัด
 คมรัดเอว ปลายแถบข้างขวาเย็บเลยسابอก ๕ เซนติเมตร ด้านในมีคมขัด
 มีชิบรูปตลอดแนวอก เสื้อด้านในสาบแขนยาวผ่าแขนด้านนอก ปลายแขน
 ต่อกว้าง ๕.๕ เซนติเมตร และมีคมขนาดเล็กข้างละ ๒ คม เรียงตามยาวของ
 ปลายแขนต่อสำหรับรัดปลายแขน ^๕คมทั้งสี่ใช้^๕คมสี่เท่าและมีอินทรรณูดังนี้

พลทหาร นักเรียนจำอากาศ และนายทหาร
 ประทวนชั้นจำอากาศมีอินทรรณูอ่อนตอนปลายขัดคมสี่ทองขนาดเล็ก

นายทหารประทวนชั้น^๕พันจำอากาศและนายทหาร
 สัญญาบัตรใช้อินทรรณูแข็ง

^๕เสื้อแบบนั้นให้ใช้^๕เสื้อคอพับสีขาวประกอบด้วย

- (๓) กระโปรงสี่เท่า
- (๔) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำ
- (๕) ถุงเท้ายาวสีน้ำตาลอ่อน จะใช้หรือไม่ก็ได้
- (๖) กระเป๋าสีดำ

ข้อ ๕๐. บรรดาเครื่องแบบพิเศษในภาคนี้มีได้มีข้อความกำหนด
 ไว้เป็นอย่างอื่น ให้ใช้อินทรรณูแข็ง เครื่องหมายยศ เครื่องหมายสังกัดและ
 เครื่องหมายพิเศษตามภาค ๑ หรือ ภาค ๒ แล้วแต่กรณี

ภาค ๔

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๕๑. ในขณะที่ปฏิบัติราชการสนาม สำหรับทหารชายเมื่อแต่ง
 เครื่องแบบที่ใช้หมวกทรงหม้อตาลสี่เท่าหรือหมวกแก๊ปทรงอ่อนสี่เท่า จะใช้
 หมวกหนีบสี่เท่ามีเครื่องประกอบดังต่อไปนี้ แทนหมวกทรงหม้อตาลสี่เท่าหรือ
 หมวกแก๊ปทรงอ่อนสี่เท่าก็ได้

(๑) ตราหน้าหมวกติดที่ด้านซ้ายเหนือขอบหมวกห่างจากมุมพับด้านหน้า ๔ เซนติเมตร

พลทหาร นักเรียนศรียาตร์ นักเรียนจำอากาศ นายทหารประทวน และนายทหารสัญญาบัตร ใช้ตราหน้าหมวกโลหะขนาดเล็ก นักเรียนนายเรืออากาศ ใช้ตราหน้าหมวกโลหะ

(๒) ดุมหน้าหมวก ๒ ดุม ติดเรียงกันตามทางตั้ง พลทหาร ใช้ดุมเกลี้ยงสีเทาขนาดเล็ก นักเรียนศรียาตร์ นักเรียนจำอากาศ นายทหารประทวน นักเรียนนายเรืออากาศ และนายทหารสัญญาบัตร ใช้ดุมสีทองขนาดเล็ก

(๓) แถบติดที่ด้านซ้ายตอนหน้าของหมวกพาดจากบนลงล่างเฉียงไปทางหลัง

นักเรียนศรียาตร์ นักเรียนจำอากาศ นายทหารประทวน และนักเรียนนายเรืออากาศ ใช้แถบสักหลาดหรือเสิร์จสีน้ำเงินดำ กว้าง ๔ เซนติเมตร ๑ แถบ และให้ติดตราหน้าหมวกทับกึ่งกลางแถบ

นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพลอากาศเอกลงมา ใช้แถบสักหลาดหรือเสิร์จสีน้ำเงินดำ กว้าง ๕ เซนติเมตร ๑ แถบ และมีแถบไหมสีเหลืองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ๒ แถบ ตาดกลางแถบสีน้ำเงินดำตามยาว เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๕ เซนติเมตร และให้ติดตราหน้าหมวกทับกึ่งกลางแถบ

นายทหารสัญญาบัตรชั้นนายพลอากาศ และจอมพลอากาศใช้แถบสักหลาดหรือเสิร์จสีน้ำเงินดำกว้าง ๕ เซนติเมตร ๑ แถบ และมีแถบไหมสีเหลืองกว้าง ๑.๒ เซนติเมตร ๒ แถบ กับแถบไหมสีเหลืองกว้าง ๐.๖ เซนติเมตร ๑ แถบ แทรกอยู่ระหว่างกลางพาดกลางแถบสีน้ำเงินดำตามยาว เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๕ เซนติเมตร และให้ติดตราหน้าหมวกทับกึ่งกลางแถบ

ข้อ ๕๒. บรรดาหมวกเหล็ก ในบางโอกาสจะใส่รองในหมวกเหล็ก
สีเดียวกันแทนก็ได้

ข้อ ๕๓. ทหารที่ขับขี่รถจักรยานยนต์จะใส่หมวกกันกระแทกสีเทา
ในขณะขับขี่ก็ได้

ข้อ ๕๔. ทหารซึ่งมีหน้าที่ใช้เครื่องยนต์หรือหน้าที่การช่าง ใน
เวลาปฏิบัติหน้าที่ให้ใช้เครื่องแบบประกอบด้วย

- (๑) หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีเทา
- (๒) เสื้อกางเกงติดกันสีเทาโดยไม่ติดเครื่องหมายใด ๆ
- (๓) รองเท้าผ้าใบหรือหนังสีดำ

ข้อ ๕๕. ทหารซึ่งทำงานในโอกาสให้ใช้เครื่องแบบเครื่องหมายยศ
เครื่องหมายสังกัด และเครื่องประกอบที่ใช้ในการทำงานในอากาศตามที่
กองทัพอากาศกำหนดได้

ข้อ ๕๖. ทหารหญิงซึ่งทำหน้าที่นางพยาบาล ให้ใช้เครื่องประกอบ
และเครื่องหมายยศ ดังนี้

(๑) ในเวลาปฏิบัติหน้าที่ภายในกรมกอง สถานพยาบาล
หรือในห้องเรียน

(ก) หมวกสีขาว ใช้ผ้าเย็บติดกันเป็นรูปหมวก
พยาบาลมีกะบังหน้ากว้าง ๑๐ เซนติเมตร เฉพาะนายทหารประทวนและ
นายทหารสัญญาบัตรเหนือกะบังมีแถบสีเทาแก่ทำด้วยริบบิ้นกำมะหยี่กว้าง
๒ เซนติเมตร เรียกว่าแถบใหญ่ กว้าง ๑ เซนติเมตรเรียกว่าแถบเล็ก ประดับ
ตามยาวโดยตลอดขนานและห่างจากริมบนของกะบัง ๑.๕ เซนติเมตร มีจำนวน
แถบดังนี้ คือ

นายทหารประทวน แถบเล็ก ๑ แถบ

นายทหารสัญญาบัตร แถบเล็ก ๒ แถบ เว้นระยะ
ระหว่างแถบ ๑ เซนติเมตร

นายทหารสัญญาบัตรซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายพยาบาล
หญิง และผู้อำนวยการโรงเรียนเจ้าอากาศพยาบาลหญิง แถบใหญ่ ๑ แถบ

นักเรียนเจ้าอากาศพยาบาลหญิงภาคการศึกษาแรกของการ
การศึกษาปีที่ ๑ ไม่มีหมวก

(ข) เสื้อกระโปรงติดกันและสายคาดเอวสีขาว

เสื้อคอแบะแบบคอมมุน ตั้งแต่คอถึงเอวผ่าตลอดตาม
แนวอกเสื้อด้านในมีคุดขัดแขนสันเหนือข้อศอกไม่เกิน ๒ เซนติเมตร ปลาย
แขนพับจากด้านใน ๒.๕ เซนติเมตร ออกข้างนอกเป็นรูปแหลม ๔ เซนติเมตร
สำหรับนักเรียนเจ้าอากาศพยาบาลหญิงติดเครื่องหมายชั้นการศึกษาตามทางตั้ง
ที่มุมปกคอแบะตอนบนทั้ง ๒ ข้าง

กระโปรง ยาวคลุมเข้าไม่เกินครึ่งน่อง เอวติดกัน
กับเสื้อและผ่าติดต่อกันเป็นมุมฉากจากแนวอกของเสื้อตามแนวเอวไปจรดรอยผ่าเอว
ทางด้านซ้าย ชายกระโปรงไม่บานจนเกินไป ด้านหน้ามีกระเป๋าสองข้างละ
๑ กระเป๋า ไม่มีปก ตรงกลางด้านล่างของกระเป๋าและขอบกระเป๋าเป็นรูป
แหลมพองาม

สายคาดเอว กว้าง ๕ เซนติเมตร ยาวรอบเอว
ปลายทั้ง ๒ ข้างเป็นรูปแหลมขามน ปลายขวาทับปลายซ้ายที่กึ่งกลางเอว
ด้านหน้าและขัดคุดสีทองขนาดเล็ก ๑ คุด

(ค) รองเท้าหุ้มส้นผ้าใบสีขาว ชนิดผูกเชือก
ส้นเตี้ย ไม่มีริ้วและลวดลาย

(ง) ถุงเท้าสีขา

(๒) ในเวลาปฏิบัติหน้าที่ในงานเกียรติยศหรืองานทั่วไป
ให้ใช้เครื่องแบบเช่นเดียวกับ (๑) เว้นแต่

(ก) เสื้อให้ใช้แขนยาว ข้อมือพับขัดคุดสีทอง
ลักษณะเช่นเดียวกับคุดสายคาดเอว เว้นแต่เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑ เซนติเมตร
๒ คุด มีสายสร้อยสีทองร้อยติดกัน

(ข) รองเท้าหุ้มส้นหนังสีขาว ส้นใหญ่พอสมควร สูงไม่เกิน ๕ เซนติเมตร ไม่มีริ้วและลวดลาย

(ค) ถุงเท้ายาวสีขาว

เมื่อแต่งเครื่องแบบตาม (๑) หรือ (๒) จะใช้เสื้อคลุมกันหนาวสีเทาทำด้วยสักหลาดหรือเสิร์จ คอปกแบบคอมม คลุมไหล่ ไม่มีแขน ขั้วในสีแดง ตัวยาวเท่าเสื้อชั้นนอก คอแบบที่ใต้คอปกมีคุดสีเทา ขนาดใหญ่ ๒ คุด มีสายสีเดียวกับคุด คล้องติดกันก็ได้

ข้อ ๕๗. ทหารซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ในเวลาปฏิบัติหน้าที่ในสถานพยาบาล จะใช้เสื้อหรือผ้ากันเปื้อนก็ได้ ในเวลาปฏิบัติหน้าที่ในสนาม ให้แต่งเครื่องแบบสนามเช่นเดียวกับทหารทั่วไป สำหรับทหารชาย ที่หมวกเหล็กให้มีเครื่องหมายกาชาด ที่ด้านหน้าหมวกและด้านหลังหมวก กับที่แขนเสื้อข้างซ้ายระหว่างไหล่กับข้อศอกพันผ้าพันแขนสีขาว กว้าง ๑๐ เซนติเมตร มีเครื่องหมายกาชาดอยู่ด้านนอก สำหรับทหารหญิง ให้ใช้เครื่องหมายกาชาดบนพื้นวงกลมสีขาว ทำด้วยสักหลาดหรือเสิร์จเส้นผ่าศูนย์กลาง ๖ เซนติเมตร เย็บติดที่ไหล่เสื้อข้างซ้ายห่างจากตะเข็บไหล่ ๒ เซนติเมตร

ข้อ ๕๘. เสื้อคลุมกันหนาวคอแบบแบบแหลมสีเทาสำหรับทหารชาย ทำด้วยสักหลาดหรือเสิร์จตัวยาวครึ่งน่อง ที่แขนอกมีคุดสีเทาขนาดใหญ่ ๒ แถว แถวละ ๓ คุด ด้านข้างมีกระเป๋าล่างข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋าเจาะไม่มีปก และมีเข็มขัดทำด้วยสักหลาดหรือเสิร์จชนิดเดียวกับเสื้อกว้าง ๕ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทอง ขดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางตั้งย่อมุม ไม่มีเข็มสำหรับสอดรู

เสื้อแบบนี้ให้ติดเครื่องหมายยศและเครื่องหมายสังกัดของเครื่องแบบ ปกติเทาคอพับที่ใช้อินทรีนูนอ่อนและใช้สวมคลุมเครื่องแบบได้ทุกชนิด

ข้อ ๕๙. เสื้อคลุมกันหนาวคอปกแบบคอมม สีเทาสำหรับทหารหญิง ทำด้วยสักหลาดหรือเสิร์จ ตัวยาวครึ่งน่อง ที่แขนอกมีคุด ๒ แถว

แถวละ ๒ ตุม ด้านหลังที่แนวเอวมีตุมข้างละ ๑ ตุม และมีแผ่นสั๊กหลาดหรือ
เสิร์จชนิดเดียวกับเสื้อสำหรับขัดตุมรัดเอว ด้านข้างมีกระเป๋าล่างข้างละ ๑
กระเป๋าคือ เป็นกระเป๋าคาดเอวไม่มีปก ตุมทั้งสี่ใช้ตุมสีเทาขนาดใหญ่

เสื้อแบบนั้นให้ติดเครื่องหมายยศและเครื่องหมายสังกัดของเครื่องแบบ
ปกติคอปักที่ใช้อินทรีนูนอ่อนและใช้สวมคลุมเครื่องแบบได้ทุกชนิด

ข้อ ๖๐. เสื้อหรือผ้าคลุมกันฝนสีเทาหรือสีน้ำเงินดำ ไม่ติดเครื่องหมาย
ใดๆ ใช้สวมคลุมเครื่องแบบได้ทุกชนิด แต่ห้ามสวมขณะประจำแถวทหาร

ขณะสวมเสื้อกันฝนหรือใช้ผ้าคลุมกันฝน ถ้าใช้หมวกทรงหม้อตาล
จะใช้พลสตีกสีขาวชนิดใสหรือผ้าสีเดียวกับเสื้อหุ้มหมวกก็ได้

ข้อ ๖๑. ในโอกาสขีม้า เมื่อแต่งเครื่องแบบที่ใช้กางเกงขายาว
สีขาว จะใช้กางเกงแบบขีม้าสีเทาและรองเท้านั่งสีดำติดเตี้ยทำด้วยโลหะ
สีเงินก็ได้

เมื่อแต่งเครื่องแบบที่ใช้กางเกงแถบ ให้ใช้กางเกงแถบแบบขีม้า
และรองเท้านั่งสีดำติดเตี้ยทำด้วยโลหะสีเงิน

ข้อ ๖๒. ทหารซึ่งได้รับเครื่องหมายความสามารถในการบินของ
สโมสรการบินให้ใช้ประกอบกับเครื่องแบบได้ทุกชนิด และให้ติดที่อกเสื้อข้าง
ซ้ายเหนือปกกระเป๋าคาดเอว ถ้าประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือแพรแถบเครื่องราช
อิสริยาภรณ์ ให้ติดเครื่องหมายนี้เหนือขึ้นไป เมื่อแต่งเครื่องแบบสโมสร
ออกแข็งหรือเครื่องแบบสโมสรออกอ่อน ให้ใช้ขนาดย่อลงครึ่งหนึ่ง

ข้อ ๖๓. ตราหน้าหมวก มีดังนี้

(๑) พลทหาร นักเรียนตู่รียงค์ นักเรียนจำอากาศ
นายทหารประทวนและนายทหารสัญญาบัตร

(ก) ตราหน้าหมวกโลหะ เป็นรูปปีกนก ๒ ปีก
สีเงินวางทับอยู่บนวงช่อชัยพฤกษ์สีทอง ๒ ข้าง ข้างละ ๖ ใบ ตรงใบชัยพฤกษ์

จกัณมีโบสีเงิน เบื้องบนของปีกนกมีอุณาโลมสีเงินในพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี
สีทอง

ขนาดใหญ่ กว้าง ๖ เซนติเมตร สูง ๗ เซนติเมตร

ขนาดกลาง กว้าง ๔ เซนติเมตร สูง ๕ เซนติเมตร

ขนาดเล็ก กว้าง ๓ เซนติเมตร สูง ๔ เซนติเมตร

(ข) ตราหน้าหมวกปักด้วยด้าย เป็นรูปปีกนก

๒ ปีก สีเงินวางทับอยู่บนวงช่อชัยพฤกษ์สีทอง ๒ ข้าง ข้างละ ๖ ใบ ที่ใบ
ชัยพฤกษ์จกัณมีโบสีเงิน เบื้องบนของปีกนกมีอุณาโลมสีเงินในพระมหามงกุฎ
เปล่งรัศมีสีทอง บนพื้นสักหลาดสีน้ำเงินดำ รูปใบโพ

ขนาดใหญ่ กว้าง ๖ เซนติเมตร สูง ๗ เซนติเมตร

ขนาดเล็ก กว้าง ๔ เซนติเมตร สูง ๕ เซนติเมตร

(๒) นักเรียนนายเรืออากาศ

(ก) ตราหน้าหมวกโลหะเป็นรูปปีกนก ๒ ปีก

สีเงินวางทับอยู่บนวงช่อชัยพฤกษ์สีทอง ๒ ข้าง ข้างละ ๔ ใบ ที่ใบชัยพฤกษ์
จกัณมีโบสีเงิน เบื้องบนของปีกนกมีอุณาโลมสีเงินในพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี
สีทอง กว้าง ๓ เซนติเมตร สูง ๔ เซนติเมตร

(ข) ตราหน้าหมวกปักด้วยด้าย เป็นรูปปีกนก

๒ ปีกสีเงินวางทับอยู่บนวงช่อชัยพฤกษ์สีทอง ๒ ข้าง ข้างละ ๔ ใบ ที่ใบ
ชัยพฤกษ์จกัณมีโบสีเงิน เบื้องบนของปีกนกมีอุณาโลมสีเงินในพระมหามงกุฎ
เปล่งรัศมีสีทอง บนพื้นสักหลาดสีน้ำเงินดำ รูปใบโพกว้าง ๔ เซนติเมตร
สูง ๕ เซนติเมตร

ข้อ ๖๔. คุม มี ๔ ชนิด ดังนี้

(๑) คุมสีทอง ทำด้วยโลหะ มีลักษณะกลมมน

เล็กน้อย มีเส้นขอบโดยรอบภายในเส้นขอบมีลายดุนเป็นรูปดาว ๕ กลีบ
อยู่เหนือปีกนก ๒ ปีก

(๒) คุมสีเทา ทำด้วยวัตถุมีลักษณะกลมแบน มี
รูสำหรับเย็บติด ๒ ถึง ๒ รู

(๓) คุมสีขาว มีลักษณะเช่นเดียวกับคุมสีเทา

(๔) คุมเกลี้ยงสีเทา ทำด้วยโลหะมีลักษณะนูนเล็กน้อย

ไม่มีรู

คุมทั้ง ๔ ชนิดนี้มี ๒ ขนาด คือ

ขนาดใหญ่ เส้นผ่าศูนย์กลาง ๒.๕ เซนติเมตร

ขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร

ข้อ ๖๕. เพื่อประโยชน์ในการฝึกและการปฏิบัติราชการสนาม
หรือเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่จะใช้เครื่องประกอบเครื่องแบบตามที่
กองทัพอากาศกำหนดขึ้นตามความจำเป็นหรือสมควรก็ได้

ข้อ ๖๖. ให้กองทัพอากาศสร้างเครื่องแบบตัวอย่างหรือเขียนรูป
เครื่องแบบตัวอย่างขึ้นไว้เป็นมาตรฐาน

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๑

(ลงชื่อ) จอมพล ถ กิตติขจร

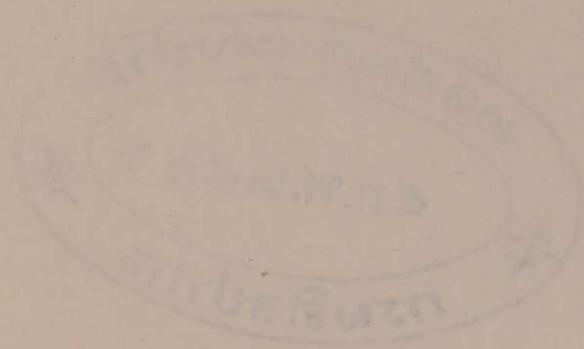
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

สำเนาถูกต้อง

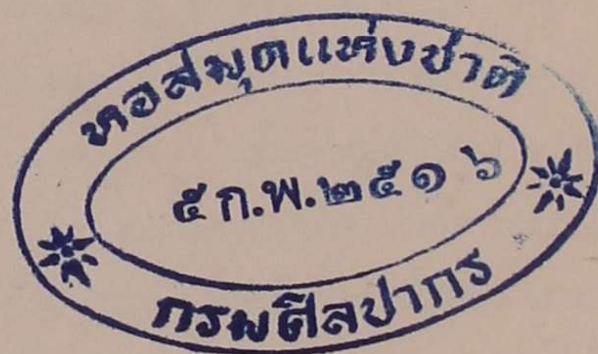
พล.ท.

จก. สม.

ព័ត៌មានវិទ្យា ឯកសារ ក្រសួងអប់រំ វប្បធម៌ និង កីឡា

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

